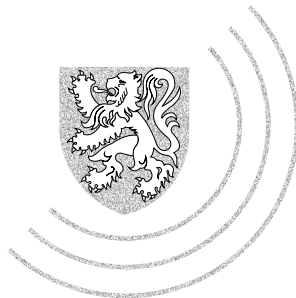

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

3 december 1998

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 1999**

BELEIDSBRIEF

**Onderwijs
Beleidsprioriteiten 1998-1999**

BELEIDSBRIEF

**Vlaams Wetenschaps-, Technologie- en Innovatiebeleid
Beleidsprioriteiten 1998-1999**

BELEIDSBRIEF

**Tewerkstelling
Beleidsprioriteiten 1998-1999**

BELEIDSBRIEF

**Economie
Vlaanderen, Ondernemend Land: Bevordering van het ondernemerschap
Beleidsprioriteiten 1998-1999**

BELEIDSBRIEF

**Landbouw, Tuinbouw en Visserij
Beleidsprioriteiten 1998-1999**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Jos De Meyer
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijk ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heer Paul Deprez, mevrouw Kathleen Helsen, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Zie :

15 (1998-1999)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 12 : Amendementen
- Nr. 13-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting
- Nr. 13-B : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 13-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur en Sport
- Nr. 13-D : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
- Nr. 13-E : Verslag namens de Commissie voor Media-beleid

1158 (1998-1999)

- Nr. 1 : Beleidsbrief
- Nrs. 2 en 3 : Verslagen

1219 (1998-1999)

- Nr. 1 : Beleidsbrief
- Nrs. 2 en 3 : Verslagen

1218 (1998-1999)

- Nr. 1 : Beleidsbrief
- Nrs. 2 en 3 : Verslagen

1185 (1998-1999)

- Nr. 1 : Beleidsbrief
- Nrs. 2 en 3 : Verslagen

1187 (1998-1999)

- Nr. 1 : Beleidsbrief
- Nrs. 2 en 3 : Verslagen

Zie ook :

12-A (1997-1998)

- Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13-A (1997-1998)

- Nr. 1 : Toelichting

17 (1998-1999)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUD

Blz.

DEEL I. ONDERWIJS

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	6
	A. Algemene toelichting	6
	B. De belangrijkste aandachtspunten van én accenten in het onderwijsbeleid 1999	7
II.	Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister	9
	1. Algemene opmerkingen	9
	2. De Vlaamse onderwijsuitgaven	10
	a. het Vlaams onderwijsbudget in regionale en internationale context	10
	b. m.b.t. de kostprijs per leerling universitair versus hogescholenonderwijs	12
	3. Onderwijsfinanciering in het kader van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten	13
	4. Onderwijskwaliteit	16
	a. algemeen	16
	b. de kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs	17
	5. Herwaardering van het onderwijs en de leerkracht	18
	6. Kennismaatschappij en ICT	20
	7. Basisonderwijs	21
	a. instapleeftijd kleuters	21
	b. uitvoering van het Tivoli-akkoord	22
	c. zorgverbreding en onderwijsvoorrrangsbeleid	23
	d. basisonderwijs in Brussel	25
	e. uitvoeringsbesluit sociale voordelen	25
	f. andere	25
	8. Secundair onderwijs	26
	a. overgang laatste jaar secundair onderwijs	26
	b. overgang secundair onderwijs naar hoger onderwijs	26
	9. Hoger onderwijs	29
	a. toelatingsexamen	29
	b. alternerend leren in hogescholen	29
	c. hoger kunstonderwijs	30
	d. lerarenopleiding	31
	e. de optimalisatie van het hoger onderwijs	31
	f. universiteiten	32
	g. universitaire instellingen van openbaar nut	32
	h. Stichting open hoger onderwijs	32
	i. grenslandbeleid	33
	j. personeel	33

10. Niveau-overschrijdende problematieken	33
a. inspraak en participatie	33
b. schoolgebouwen	34
c. internaten	35
d. leerplichtcontrole	36
e. nettenstructuur en vrije keuze	37
f. personeel	38
1. Functiebeschrijvingen, evaluatie, mandaatsysteem	38
2. Puntengewicht ondersteunend personeel	38
3. Gesco's	39
g. leerlingenvervoer	39
h. studietoelage	40
i. vervrouwelijking van het lerarenberoep	41
11. Deeltijds kunstonderwijs	42
12. Basiseducatie	42
13. Relatie onderwijs en arbeidsmarkt	43
14. Andere	46
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	47
A. Decreetbepalingen	47
B. Begrotingstabel	48
DEEL II. PERMANENTE VORMING, INNOVATIE EN WETENSCHAPSBELEID	
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie	53
A. Permanente Vorming en Innovatie	53
B. Wetenschaps- en technologiebeleid	54
II. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister-president	61
A. Permanente Vorming en Innovatie	61
B. Wetenschaps- en technologiebeleid	62
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	67
A. Decreetbepalingen	67
B. Begrotingstabel	67
DEEL III. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUWVORMING	
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	68
A. Middenstandsvorming	68
B. Landbouwvorming	69

II.	Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister	70
1.	Middenstandsvorming	70
2.	Landbouwworming	71
III.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	72
A.	Decreetsbepalingen	72
B.	Begrotingstabel	72

DEEL IV. BEROEPSOPLEIDING

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	72
II.	Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister	73
III.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen (begrotingstabel)	75

BIJLAGEN

Bijlage I-1	Uitvoeringsbesluiten van het decreet basisonderwijs	79
Bijlage I-2	Schooljaar 1997-1998. Onderwijzend personeel per onderwijsniveau en inrichtende macht, naargelang de opdracht.	83
Bijlage I-3	Onderwijzend personeel per onderwijsniveau, naargelang de opdracht	87
Bijlage I-4	Aantal gesubsidieerde contractuelen – januari 1998	89
Bijlage I-5	Evolutie van het aantal leerlingen in het geïntegreerd onderwijs, begeleid vanuit het basis- en secundair onderwijs	91
Bijlage I-6	Evolutie van het aantal tijdelijken en vastbenoemden in het hogescholenonderwijs	93
Bijlage I-7	Aantal TBS55+ in het hogescholenonderwijs – januari 1998	95
Bijlage II-1	Bilaterale Wetenschappelijke en Technologische Samenwerking	97

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 besproken tijdens zijn vergaderingen van 10, 12, 19, 23 en 25 november 1998.

Het verslag over de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is, bevat vier delen :

I. Onderwijs, materie waarvoor de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken bevoegd is ;

II. Permanente Vorming, Innovatie en Wetenschapsbeleid, materies waarvoor de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is ;

III. Middenstandsvorming en Landbouwworming, materies waarvoor de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media bevoegd is ;

IV. Beroepsopleiding, materie waarvoor de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling bevoegd is.

DEEL I. ONDERWIJS

De begroting onderwijs werd besproken in samenhang met de *'Beleidsbrief Onderwijs. Beleidsprioriteiten 1998-1999'* (Stuk 1158 (1998-1999) – Nr. 1) en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999 (Stuk 1214 (1998-1999) – Nr. 1).

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER EDDY BALDEWIJNS, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN AMBTENARENZAKEN

De minister stelt dat een begroting een cijfermatig beeld geeft van de werkelijkheid van een sector. Het is bijkomend een ogenblik waarop men, binnen het keurslijf van deze cijfers, een beleid dient vorm te geven. Voor de onderwijsbegroting is het een moeilijke maar uitdagende én boeiende

opdracht om een delicaat evenwicht te vinden tussen de budgettaire realiteit en de kwaliteit van het beleid.

De ingediende ontwerpbegroting 1999 kadert binnen het regeerakkoord van de Vlaamse regering. Bij de aanvang van het laatste jaar van deze legislatuur werd het merendeel van de vooropgezette hervormingen reeds gerealiseerd door zijn voorganger Luc Van Den Bossche. Voor 1999 zullen nog een aantal plannen worden afgerond en wordt er verder gewerkt aan de implementatie van de reeds doorgevoerde hervormingen. Hierbij zal hij, zoals zijn voorganger, maximale aandacht besteden aan het verder uitbouwen én verzekeren van een kwaliteitsvol Vlaams onderwijs.

A. Algemene toelichting

De onderwijsbegroting 1999 is de financiële vertaling van het gevoerde onderwijsbeleid. Daarenboven worden een aantal nieuwe initiatieven genomen teneinde het huidige onderwijsbeleid verder door te trekken én bij te sturen in het kader van het regeerakkoord.

Vervolgens gaat de minister in op de ontwerpbegroting 1999 voor Onderwijs, uitgedrukt in termen van beleidskredieten. De som van niet-gesplitste kredieten, de gesplitste vastleggingskredieten en de vastleggingsmachtigingen, maar exclusief de provisie voor de aanpassing van de lonen aan de index, bedraagt 249.530,3 miljoen frank. Dit betekent een stijging van het onderwijsbudget met 3,2 miljard frank of 1,3 %. Indien de weddeaanpassingen ingevolge de indexverhoging zouden worden toegevoegd, zou deze procentuele stijging oplopen tot ca. 2,5 %.

De Vlaamse overheid levert sinds de overdracht van de onderwijsbevoegdheid van de federale overheid naar de deelgemeenschappen in 1989, een belangrijke inspanning voor de financiering van een kwaliteitsvol Vlaams onderwijs, waarbij het beheersen van de onderwijsuitgaven centraal staat.

Binnen het globale Vlaamse overheidsbudget bedraagt het aandeel voor onderwijs grosso modo 42 procent. Deze inspanning blijft vrij stabiel in de loop van de voorbije jaren, abstractie makend van enkele wijzigingen in bevoegdheidspakketten binnen de opeenvolgende Vlaamse regeringen.

Een internationaal aanvaardbare én vergelijkbare indicator van de overheidsinspanningen voor

onderwijs is het procentueel aandeel van deze uitgaven gerelateerd aan het zogenaamd bruto binnenlands/regionaal product van een land/regio. In dit verband is de Vlaamse inspanning gelijk aan én stabiel t.o.v. het gemiddelde van de OESO-lidstaten én van de EU-landen, zijnde 5,1 % in 1995, wat het meest recente cijfer is.

B. De belangrijkste aandachtspunten van én accenten in het onderwijsbeleid 1999

1. Basisonderwijs

De minister verklaart dat de derde en laatste fase van het decreet basisonderwijs wordt opgestart. De resterende uitvoeringsbesluiten hebben vooral betrekking op het buitengewoon onderwijs. Tijdens het schooljaar 1998-1999 zal aandacht worden besteed aan de evaluatie van de effecten van de onderwijsvernieuwingen voor de leerlingen, de scholen, de personeelsleden en de ouders.

In 1999 worden de werkingsmiddelen van de basisscholen drastisch verhoogd met 1,6 miljard frank t.o.v. 1998. Hij verwijst hiervoor naar het zogenaamde Tivoli-akkoord van einde 1997 dat, vertrekkende van de vaststelling dat het basisonderwijs over onvoldoende werkingsmiddelen beschikte om een kwalitatief onderwijsaanbod te garanderen, voorziet in een forse en gefaseerde middeleninjectie van 3,1 miljard frank tussen 1998 en 2006. Deze middelen zijn ten belope van 2,3 miljard frank bestemd om de eigenlijke werkingsmiddelen substantieel te verhogen én autonoom te besteden. Anderzijds wordt vanaf 1999 structureel 800 miljoen frank voorzien voor bepaalde investeringsuitgaven. In deze bedragen zijn de bijkomende middelen voor informatica, nl. het PC/KD-project, niet inbegrepen.

Voor het project zorgverbreding, dat bijzondere aandacht schenkt aan leerbedreigde kinderen, meer bepaald bij de overgang van de derde kleuterklas naar het eerste leerjaar, bedroeg het budget in 1997-1998 657 miljoen frank. Het extra-krediet van 1998, zijnde 25 miljoen frank, komt in 1999 op kruissnelheid met 100 miljoen frank extra.

De kredieten voor speciale leermiddelen ter integratie van personen met een handicap, die in 1998 éénmalig werden verhoogd van 14 tot 24 miljoen frank, worden vanaf 1999 structureel ingeschreven op dat niveau.

2. Secundair onderwijs

Het secundair onderwijs staat volgens de minister aan de vooravond van een belangrijke hervorming. Het schooljaar 1998-1999 is een overgangsjaar met een aantal specifieke maatregelen m.b.t. fusies, overhevelingen en programmaties, ten einde deze globale hervorming niet te hypothekeren. Vanaf 1 september 1999 start de hervormingsoperatie met de reductie van studierichtingen, de vorming van nieuwe scholengemeenschappen en een autonoom personeelsbeleid.

Het decreet secundair onderwijs heeft in 1999 een geraamde netto-impact van min 640,6 miljoen frank op de personeelsuitgaven. Daarnaast worden de kredieten die vrijkomen door het niet-indexeren van de werkingsmiddelen voor het gewoon secundair onderwijs, per 1 september 1999 aangewend voor bijkomende tewerkstellingsstimuli in de scholengemeenschappen. Het gaat hier om 29,7 miljoen frank. Daarenboven voorziet het ontwerp-decreet houdende begeleidende maatregelen m.b.t. een autonoom personeelsbeleid in een bijkomende halftijdse organieke betrekking ter ondersteuning van deze scholengemeenschappen. Dit zal ingaan vanaf 1 september 1999.

De budgettaire weerslag van de oprichting van een aantal topsportscholen per 1 september 1998 wordt in de begroting 1999 volledig verrekend. Dit bedraagt 19,7 miljoen frank. Andere onderwijsconvenants zijn in voorbereiding, zoals textiel, jonge musici, ballet en toerisme, waarbij de externe inbreng een toegevoegde waarde dient te creëren bij het pedagogisch en organisatorisch concept van de studierichtingen.

Wat de werkingsmiddelen van het secundair onderwijs betreft wordt in 1999, conform het decreet, in het bedrag per leerling tussen gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs een verhouding 100/55 bereikt. Voor het gewoon gesubsidieerd onderwijs betekent dit een additionele middeleninjectie van 153,1 miljoen frank.

3. Hoger onderwijs

De minister vervolgt dat kwaliteitszorg, innovatie en internationalisering drie terreinen bij uitstek zijn waarop de overheid samen met de universiteiten en hogescholen actief is en dient te blijven. Het huidige driedig stelsel van kwaliteitszorg – interne kwaliteitszorg als verantwoordelijkheid van de instellingen, de externe kwaliteitszorg via visitaties en de meta-evaluatie door de overheid – beantwoordt zijns inziens het best aan de hedendaagse

opvattingen over de verhouding tussen autonome instellingen en de overheid. Toch kan dit systeem zijns inziens nog worden verfijnd teneinde de kwaliteit van de opleidingen te bevorderen.

Vanaf 1997 beoogt de overheid innovatieprojecten van universiteiten en hogescholen te stimuleren. Gezien de beperktheid van de middelen werd prioriteit gegeven aan onderwijstechnologische innovatie. In 1997 werden 12 projecten goedgekeurd en in 1998 waren dat er 10. In 1999 zal een groter aantal projecten worden ondersteund en zal een evaluatiesysteem worden opgezet. Het grenslandenbeleid, gericht op samenwerkingsprojecten van hoger onderwijsinstellingen uit Vlaanderen, Nederland, Bremen, Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen, wordt in 1999 structureel uitgebouwd.

In uitvoering van het regeerakkoord worden de studietoelagen hoger onderwijs in het academiejaar 1999-2000 bijkomend geïndexeerd met 2 %. Daarnaast is het billijk en noodzakelijk om de studietoelagen te verhogen, omdat zij voor de zeer kleine inkomens de integrale studiekost moeten dekken. Minvermogenhied mag immers geen bedreiging zijn voor de participatiekansen in het hoger onderwijs. In 1999 wordt derhalve werk gemaakt van een automatische indexatie van de toelagen én van het eenmalig optrekken van de minimumgrenzen met 10 %. De kostprijs hiervan bedraagt op jaarbasis 80 miljoen frank.

De gesloten enveloppe van de hogescholen wordt structureel verhoogd met 585,5 miljoen frank. Dit is een compensatie van de helft of 3,1 % van de stijging van het studentenaantal gedurende de periode 1995-1998. Bijkomend worden de sociale toelagen verhoogd, meer bepaald van 4000 tot 4.500 frank per student. Op deze wijze verkleint het onderscheid tussen hogeschool- en universiteitsstudenten voor sociale voorzieningen.

De basissubsidie aan de universiteiten werd in 1998 structureel verhoogd met 300 miljoen frank ten voordele van de drie 'ondergefinancierde' instellingen, met name K.U. Leuven, R.U. Gent en R.U.C.A. Hierdoor werd een correctie op de ongelijkheid in de kostprijs per onderwijsbelastingseenheid doorgevoerd.

Eveneens werd in 1997 een eerste stap gezet met 138 miljoen frank om het verschil in werkgeversbijdragen van de vrije t.o.v. de rijksuniversiteiten weg te werken. In de begroting 1999 wordt de helft van het resterende verschil, zijnde 70 miljoen frank, weggewerkt.

Met de drie universitaire instellingen van openbaar nut – Vlerick School voor Management, Instituut voor Tropische geneeskunde en het Collega voor Ontwikkelingslanden – zal de overheid een beheersovereenkomst afsluiten waardoor de overheid zich niet mengt met het dagelijks beheer van deze instellingen, maar via kwaliteit en doelmatigheid stuurt.

4. Volwassenenonderwijs

De minister licht toe dat de middelen voor de sector Basiseducatie de laatste jaren sterk zijn toegenomen. Dit maakt het mogelijk om een aantal prangende problemen op te lossen : wachtlijsten specifiek voor Nederlands tweede Taal, overblijvende witte vlekken, nieuwe doelgroepen, uitbouw van het centrum in Brussel.

Op korte termijn zal een ontwerp van decreet worden voorgelegd dat het volwassenenonderwijs nieuwe impulsen moet geven. Het vroegere 'onderwijs sociale promotie' moet kansen krijgen om zich beter te positioneren t.o.v. andere vormen van opleidingen. Bovendien moeten de scholen een soepel én aangepast onderwijsaanbod kunnen realiseren.

Ook het afstandsonderwijs wordt gemoderniseerd en aangepast aan de eigentijdse terminologie, methoden en inzichten én met de inzet van hedendaagse informatie- en communicatietechnologie. Er zal een eerste stap worden gezet in de richting van gecombineerd onderwijs. Daarbij zal contactonderwijs worden gecombineerd met multimedial ondersteunend afstandsonderwijs. Hiervoor is 7,5 miljoen frank voorzien.

5. Niveau-overschrijdende prioriteiten

De inspanningen m.b.t. integrale kwaliteitsbewaking worden verder gezet, aldus de minister. De eindtermen in secundair onderwijs en ontwikkelingsdoelen in buitengewoon onderwijs, type 2, worden verder ontwikkeld.

De dynamische werking van de onderwijsinspectie wordt verder uitgebouwd. Hierbij wordt voorrang verleend aan een aantal reglementaire vernieuwingen : een mandaatsysteem voor kaderfuncties, een verhoogde inzetbaarheid door afbouw van de grenzen tussen onderwijsniveaus, e.d. Tegelijkertijd zal het korps worden herschikt in functie van nieuwe opdrachten waarmee de inspectie wordt belast. De taken van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling,

DVO, zullen, hierbij aansluitend duidelijker worden afgebakend.

In uitvoering van het politiek akkoord gesloten tussen CVP, SP, AGALEV, VLD en VU zal het bijzonder decreet over het gemeenschapsonderwijs van 9 juli 1998 gefaseerd in werking treden tijdens de periode 1 april 1999 tot 1 januari 2003.

Wat de lerarenopleiding betreft zullen voor de verschillende types leerkrachten de beroepsprofielen decretaal worden vastgelegd.

De PMS-centra en de equipes voor Medisch Schooltoezicht, MST, zullen decretaal geïntegreerd worden in maximaal een honderdtal centra voor leerlingenbegeleiding. Het decreet voorziet als startdatum 1 september 2000. Op 1 januari 1999 zal een tijdelijke stuurgroep worden opgericht die de implementatie zal voorbereiden. Daarbij zal rekening worden gehouden met een werkbare overdrachtsregeling voor de personeelsleden. Vanaf 1 september 1999 wordt een groot aantal gesubsidieerde contractuelen in het organieke kader opgenomen.

Voor het leerplichtonderwijs worden binnen het departement informatiesteunpunten uitgebouwd m.b.t. de rechten en plichten en de inspraakmogelijkheden van leerlingen en ouders in het onderwijs. Gelet op de leeftijden van de leerlingenpopulatie zal voor het basisonderwijs de nadruk vooral liggen op het informeren van ouders over hun rechten en plichten. Een gids voor ouders met kinderen in het basisonderwijs werd begin september verspreid.

Voor het secundair onderwijs zal de aandacht gaan naar leerlingenparticipatie en naar het informeren over de rechten en plichten van de leerlingen. Het behoort volgens de minister tot de taken van de overheid om de bevolking correcte en duidelijke informatie over de eigen regelgeving te verschaffen.

Het opzetten van projecten rond leerlingenparticipatie op het veld behoort volgens hem dan weer niet tot de kerntaken van de overheid. Daarom zal de Koning Boudewijnstichting worden aangesproken om een steunpunt voor te bereiden dat projecten rond leerlingenparticipatie voor en met de scholen ondersteunt. Het budget 1999 hiervan is 9 miljoen frank. In de begeleidingsgroep van het steunpunt zullen naast vertegenwoordigers van de overheid, vertegenwoordigers van de begeleidingsdiensten van de netten en van de Vlaamse Scholierenkoepel worden opgenomen.

De inspanningen m.b.t. de leerplichtcontrole worden verdergezet en uitgebreid. Deze controle moet toelaten de probleemleerlingen tijdig te detecteren om ze in hun schoolloopbaan te begeleiden en om de uitval te verminderen.

Het beleid ten aanzien van migranten en kansarmen wordt onverkort voortgezet. Een extra budget van 20 miljoen frank wordt voorzien voor een project inzake lerarenopleiding in het hoger onderwijs. Met dit specifieke minderhedenbeleid wordt o.a. getracht om de instroom en doorstroom van jongeren uit minderheidsgroepen te verbeteren.

In het kader van de problematiek 'aansluiting secundair-hoger onderwijs' dringen zich een aantal maatregelen op : sterkere begeleiding vanuit het secundair onderwijs, een grotere flexibiliteit ten aanzien van de derde graad, ondersteund door initiatieven op schoolniveau. Gelijktijdig zal een aantal initiatieven uitgewerkt worden ter verbetering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

Tot slot stelt de minister dat het stimuleringsbeleid rond de nieuwe onderwijsmedia wordt voortgezet. Er wordt 50 miljoen frank voorzien om, parallel met het PC/KD-project dat scholen extra middelen geeft om hun technologische infrastructuur te optimaliseren, een beleid uit te bouwen dat de leerkrachten zal ondersteunen bij de implementatie van ICT in het leerproces d.m.v. nascholing, sensibilisering en de uitbouw van een ICT-website.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

1. Algemene opmerkingen

– *namens de VLD-fractie*

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* verwijst naar de inleiding van de beleidsbrief 1998-1999 waarin de verwezenlijkingen van de voormalige minister van Onderwijs, de heer Luc Van den Bossche, worden bewierookt. Zij betwijfelt echter of de decreten van de voormalige minister enige indruk hebben nagelaten op het onderwijsveld. Daarom is volgens haar enige bescheidenheid gepast. De decreten op bijvoorbeeld het basisonderwijs, het secundair onderwijs, de lerarenopleiding en de centra voor leerlingenbegeleiding waren allen ofwel louter bijsturingen ofwel een gemiste kans. De voorliggende beleidsbrief bevat uiteraard geen grote plannen meer, maar de accenten en nuanceringen stem-

men haar fractie hoopvol dat de huidige minister in tegenstelling tot zijn voorganger meer aandacht besteedt aan het onderwijsveld in al zijn aspecten.

– *namens de Agalev-fractie*

De heer *Ludo Sannen* stelt vast dat de begroting voor 1999 reeds in juli van 1998 werd opgesteld. Dat was nog met de vorige minister van Onderwijs, de heer Luc Van den Bossche. Hij constateert in de voorliggende begroting dan ook geen nieuwe uitdagingen, maar wel een andere toon in de omschrijvingen zoals deze in de toelichting van de minister zijn opgenomen. De huidige minister van Onderwijs geeft zijns inziens geen enkele aanzet voor nieuwe perspectieven inzake onderwijs. Daaruit concludeert de spreker dat de huidige Vlaamse regering de verkiezingen van 13 juni 1999 beschouwt als het einde van zijn onderwijsverantwoordelijkheid. Er zijn nochtans nog tal van uitdagingen in het onderwijs waar de minister in zijn toelichting niets over zegt: het werken aan gelijke kansen, het tegengaan van het uitvaleffect, de kostprijs van het onderwijs die groter wordt voor ouders en leerlingen, hoe omgaan met kennis, de schoolinfrastructuur.

2. De Vlaamse onderwijsuitgaven

a. het Vlaams onderwijsbudget in regionale en internationale context

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat haar fractie zeker niet op onderwijs wenst te besparen, maar wel herschikkingen wil uitvoeren en overlappingen uitsluiten. De energie en de middelen die deze overlappingen vergen, kunnen beter besteed worden aan noden die met de huidige begroting blijven bestaan. Zij verwijst als voorbeelden naar de overloppende organisaties in welzijns- en onderwijsveld m.b.t. de taken van de CLB's en de nettenstructuren waar geen enkele stimulans wordt voorzien om deze te doorbreken. Vermits de beleidsbrief 1999 geen enkele aanzet geeft om hieraan te verhelpen, getuigt deze van een conservatieve en behoudsgezinde invalshoek.

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* werpt op dat meer middelen voor onderwijs niet altijd meer kwaliteit met zich meebrengen, maar dat er toch voldoende middelen moeten aanwezig zijn om kwaliteit in het onderwijs te garanderen. De verhoging van de middelen voor de hogescholen en van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs en

het secundair onderwijs is in die zin broodnodig. De huidige verhoging van de onderwijsmiddelen zijn het minimum omdat er vooral inzake infrastructuur noden blijven bestaan. Haar fractie meent dat de vernieuwing en het onderhoud van de schoolgebouwen een prioriteit moet zijn voor de volgende legislatuur waarbij men dit planmatig zal moeten aanpakken.

De heer *Ludo Sannen* merkt op dat de minister de middelen voor onderwijs als een stabiel gegeven beschouwt. Toch blijken deze middelen op drie jaar tijd van 44 % naar 42 % zijn gedaald. Het percentage van het bruto regionaal product, BRP, voor onderwijs bedraagt in 1999 5,1 %. Als men dit percentage vergelijkt met het gemiddelde van 6 % dat de OESO vooropstelt of met de buurlanden van Vlaanderen, dan is dit aan de lagere kant. De spreker vervolgt dat deze 5,1 % in de toekomst onvoldoende zal zijn om aan een aantal ontwikkelingen die de kostprijs van het onderwijs zullen doen toenemen, tegemoet te komen. Deze zijn o.m. het realiseren van het inclusief onderwijs, het daadwerkelijk gratis maken van het leerplichtonderwijs, de kostprijs van het hoger onderwijs en een inhaalbeweging voor de schoolinfrastructuur.

De heer *Freddy Sarens* stelt dat zijn fractie tevreden is met de begroting. Het onderwijsbudget stijgt en de begroting geeft uitvoering aan het Tivoliakkoord waardoor de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs stijgen. Bovendien krijgen ook de hogescholen meer middelen en worden de sociale toelagen in het hogeschoolonderwijs verhoogd.

– *antwoord van de minister*

De *minister* noteert bij wijze van algemene opmerking dat iedere fractie pleit voor voldoende middelen voor onderwijs. Het opstellen van een begroting is echter een delicate oefening, waarbij een evenwicht moet worden gezocht tussen de middelen die aan ieder bevoegdheidsdomein worden toegekend. De noden in de welzijnszorg, cultuur, leefmilieu, infrastructuur of tewerkstelling evenzeer groot. Een verhoging van de middelen voor onderwijs heeft een weerslag op de middelen die kunnen worden ingezet in deze andere sectoren. Hij is er van overtuigd dat voor het onderwijs een verantwoord deel van het Vlaamse budget wordt ingezet. Hij is ook vragende partij voor meer middelen voor onderwijs, maar hij is evenzeer vragende partij voor budgettaire orthodoxie en voor een gezond evenwicht. Hij voegt hier nog aan toe dat de onderwijsuitgaven in Vlaanderen 42 % van de Vlaamse uitgaven betreft, terwijl dit beneden de taalgrens enigszins anders ligt.

Ingaand op de opmerking van mevrouw Vanderpoorten om in de onderwijsbegroting te herschikken, stelt hij dat dit niet evident is. Hij verwijst daartoe naar de recente ervaringen in het secundair onderwijs.

Als reactie op de heer Sannen dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor andere zaken, verduidelijkt hij dat het onderwijsbudget, als percentage van de globale begroting van de Vlaamse Gemeenschap, over de jaren heen vrij stabiel blijft. Indien men abstractie maakt van de wijzigingen in de bevoegdheidspakketten binnen de Vlaamse regering en rekening houdt met een aantal begrotingstechnische en/of -organisatorische redenen, is dit zeker het geval.

Ter illustratie vermeldt hij dat in 1993-1994, in het kader van een centralisatie van het schuldbeheer binnen de Vlaamse Gemeenschap, alle kredieten m.b.t. aflossingen en intresten op leningen voor infrastructuur werden overgeheveld en geglobaliseerd op een centraal programma bij de minister van Financiën. Voor Onderwijs betekende dat een transfer van kredieten en derhalve een ogenschijnlijke budgetvermindering m.b.t. de leningslasten van Ardifin en universiteiten. Dit bedroeg meer dan 1 miljard frank. Een tweede illustratie heeft betrekking op de nieuwe regeringsvorming en wijziging in bevoegdheidspakketten. Daarmee werden vanaf 1995 een groot gedeelte van de kredieten m.b.t. wetenschapsbeleid overgedragen naar de minister-president. Voor de onderwijsbegroting betekende dit een overdracht van enkele honderden miljoenen frank. Een derde illustratie is het PC/KD-project. Dit project houdt een gefaseerde verhoging van de informatica-uitrusting van de scholen in met 2 miljard frank. Deze kredieten staan niet gebudgetteerd op de onderwijsbegroting, maar conform de begrotingsstructuur en bevoegdheid binnen de Vlaamse regering, bij de minister-president.

De minister vervolgt dat de onderwijsuitgaven van de overheid als percentage van het bruto geografische product een internationaal erkende en bruikbare indicator is om de inspanning van een land of regio te meten en te vergelijken met andere landen. Het meest recente cijfer voor Vlaanderen bedraagt 5,1 % in 1994. Het OESO-landengemiddelde én het gemiddelde van de EU-landen bedragen eveneens 5,1 %. Belangrijk hierbij is de gehanteerde definitie die OESO geeft aan deze indicator, m.n. de som van de budgettaire inspanningen van de centrale overheid, vermeerderd met de additionele uitgaven van de lokale overheden.

Om een vergelijking mogelijk te maken geeft hij enige cijfers voor een aantal Europese landen : Denemarken : 6,5 % ; Frankrijk : 5,6 % ; Duitsland : 4,5 % ; Nederland : 4,5 % ; Verenigd Koninkrijk : 4,6 % en Ierland : 5,1 %.

Voor de toekomst dient zijns inziens minimaal gestreefd naar een behoud van de onderwijsuitgaven in de Vlaamse Gemeenschap op het niveau van de EU-landen. Hij besluit dat kwantitatieve gegevens evenwel slechts een beperkt belang hebben naast de kwalitatieve aspecten en de graad van efficiëntie en effectiviteit van de aangewende middelen.

– *repliek van de leden*

De heer *Chris Vandenbroeke* ziet enige tegenspraak tussen de beleidsbrieven van de Vlaams minister van Financiën en deze van de minister van Onderwijs. Terwijl de minister van Financiën felicitaties krijgt van de OESO en van ratingbureaus over de beheersing van het onderwijsbudget, hoort hij de minister van Onderwijs zeggen dat onderwijs meer middelen moet krijgen.

De spreker verwijst enerzijds naar wat de minister vermeldde over de onderwijsmiddelen, namelijk dat deze 5,1 % van het BRP in 1995, de meest recente berekening, bedroegen. Cijfers van de administratie Onderwijs tonen anderzijds aan dat deze in 1995 niet 5,1 % maar 4,9 % bedroegen. Hij licht verder toe dat het onderwijsbudget eind de jaren '70 ontspoorde en dat men deze terecht heeft gecorrigeerd. Een correctie bracht dit budget in 1988-1989 op een aanvaardbaar niveau. De Vlaamse Gemeenschap is volgens hem echter nog verder gegaan.

Hij stelt vast dat het BRP de laatste 2 à 3 jaar nominaal gemiddeld gestegen is met 3 % terwijl de onderwijsbegroting slechts gemiddeld steeg met 1,5 %. Dit wil zeggen dat het onderwijsbudget in reële termen daalt en dus onder de 5,1 % of 4,9 % komt te liggen, naargelang de gehanteerde cijfers. Dit is volledig in tegenspraak met de houding die men ten aanzien van het onderwijs aanneemt als de meest belangrijke toekomstfactor van de samenleving.

Deze reële daling blijkt volgens hem ook uit de middelen voor de diverse onderwijsniveaus zoals de uitgave van de administratie 'Het Vlaams Onderwijs in beeld 1997-1998' aantoon. Tussen 1995 en 1998 stegen de middelen voor het basisonderwijs van gemiddeld 90.000 frank naar 100.000 frank per kind. Deze stijging bedraagt 8 %, wat

nauwelijks iets hoger is dan het inflatieniveau. In het secundair onderwijs was dit een stijging van gemiddeld 220.000 frank tot 230.000 frank per leerling. Een nominale stijging van 3,5 % die echter met inbegrip van de inflatie een negatieve trend vertoont. In het hogescholenonderwijs stegen de middelen van 200.000 frank tot 215.000 frank per student. Ook deze nominale stijging van 5% is negatief als men de inflatie incalculeert. In het universitair onderwijs tenslotte daalde het gemiddelde van 440.000 frank naar 405.000 frank per student terwijl het aantal studenten sterk toenam. Deze daling heeft een index 92,7 %. Met inbegrip van de inflatie zou deze daling nog sterker zijn.

– *replik van de minister*

De *minister* reageert op de opmerkingen van de heer Vandenbroeke dat hij zelf inderdaad gepleit heeft voor meer middelen, maar dat hij tegelijkertijd beklemtoonde dat er ook in andere sectoren noden zijn. Bovendien heeft hij daarbij gesteld dat de begroting niet uit evenwicht mag worden gehaald. Hij kan de analyse m.b.t. de evolutie van het onderwijsbudget volledig bijtreden. Er ontbrak zijns inziens wel één element. Het zwaartepunt van de ontsporing van het onderwijsbudget eind jaren '70 was namelijk vooral te wijten aan de uitgaven aan Franstalige zijde.

b. m.b.t. de kostprijs per leerling universitair versus hogescholenonderwijs

De heer *Ludo Sannen* stelt vast dat er een groot verschil is tussen de overheidskosten voor een student aan een hogeschool en deze aan een universiteit. De missie van de universiteiten is omvangrijker, maar de wetenschappelijke component van een universiteit laat ook andere financieringskanalen toe. De hogescholen zullen echter met het surplus dat in 1999 is voorzien, toch nog over onvoldoende middelen beschikken om kwalitatief onderwijs op termijn te blijven garanderen. Hij beaamt dat de sociale toelagen voor de hogescholen stijgen, maar is van mening dat de hogescholen niet alleen het recht op een gelijkschakeling, maar ook op een duidelijke termijn om deze gelijkschakeling te realiseren hebben. De sociale toelagen dienen bijvoorbeeld om de huisvestingsproblematiek van studenten op te lossen. Dit vergt echter investeringen op lange termijn. Indien de hogescholen zouden weten op welke termijn de gelijkschakeling zou worden gespreid, zouden zij deze investeringen op langere termijn beter kunnen inschatten.

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* wijst op het belang van de sociale voorzieningen in het hoger onderwijs. De hogescholen hebben ten aanzien van de universiteiten nog een achterstand. De kloof tussen beide wordt kleiner gemaakt zodat de vzw's sociale voorzieningen meer ruimte krijgen.

De heer *Erik Matthijs* pleit voor een continuere stijging van de middelen voor de hogescholen. Het aantal leerlingen in het hogescholenonderwijs is de laatste jaren gestegen met 6 %, terwijl de enveloppe voor de hogescholen in 1998 voor een eerste maal toenam met 3 %. Deze stijging is bovendien noodzakelijk om de loonstijging te kunnen volgen en het wetenschappelijk onderzoek in de twee-cycli opleidingen te kunnen bekostigen. Bovendien worden er slechts per kalenderjaar 200 miljoen frank subsidies voor de infrastructuur van 29 hogescholen geërdonneerd. De bijkomende injecties van 400 miljoen frank in 1997 en 1998 vallen in 1999 weg. Zijn fractie vraagt dat deze problematiek op langere termijn zou worden bekeken.

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat de gemiddelde overheids-tussenkomst voor een student universitair onderwijs nog steeds beduidend hoger ligt dan deze voor een hogeschoolstudent. De gemiddelde kost in de ontwerpbegroting 1999 bedraagt respectievelijk 408.630 frank t.o.v. 218.521 frank of een verhouding van 100 t.o.v. 53,5. Een verklarende factor hiervoor is dat de universiteiten, naast hun onderwijsopdracht, eveneens worden betoelaagd voor hun wetenschappelijke onderzoeksfunctie. Daarenboven worden de cijfers enigszins begrotingstechnisch vertekend omdat het begrotingsprogramma 'universitair onderwijs' kredieten bevat voor infrastructuurwerken. Deze bedragen ongeveer 700 miljoen frank. De vergelijkbare middelen voor de hogescholen worden gebudgetteerd binnen het globale budget voor infrastructuur van IVAH/DIGO.

Hij wenst te onderstrepen dat de Vlaamse regering de laatste jaren in het algemeen en in 1999 in het bijzonder, aanzienlijke inspanningen heeft gedaan voor een correctere financiering van het hogescholenonderwijs. Ter illustratie verwijst de minister naar de voor de hogescholen uiterst positieve evolutie in de onderlinge middelenverhouding per student. In 1993 bedroeg deze verhouding respectievelijk 100 t.o.v. 44,9. In 1996 was deze reeds opgelopen tot 100/51,1 en in 1998 werd de 100/52,8 bereikt. In 1999 wordt de verhouding, zoals reeds gezegd, 100/53,5. Daarnaast verwijst hij naar de extra-enveloppe voor infrastructuurwerken van

800 miljoen frank voor de jaren 1997 en 1998 die niet in bovenstaande cijfers zijn opgenomen.

Verwijzend naar de opmerking van mevrouw Van Nieuwenborgh licht de minister toe dat er op het vlak van de sociale voorzieningen een bijzondere inspanning is geleverd om een degelijk sociaal netwerk voor de hogescholenstudenten op te richten én uit te bouwen. De sociale toelagen voor deze studenten werden gefaseerd verhoogd: experimenteel opgestart in 1992, veralgemeend naar rato van 3000 frank per student vanaf 1995, en sindsdien stelselmatig verhoogd.

In de voorliggende begroting wordt deze toelage gebracht op 4500 frank per student ten opzichte van een gemiddelde toelage voor een universiteitsstudent van 9500 frank. Het verdere verloop van dit groeipad zal een opdracht zijn van de volgende regering. Daarenboven voorziet de begroting 1999 een structurele verhoging van de werkingsenveloppe van de hogescholen met 585 miljoen frank.

3. Onderwijsfinanciering in het kader van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten

De heer *Kris Van Dijck* is van mening dat de onderwijsbegroting veel groter had kunnen zijn als de nieuwe financieringswet reeds was gerealiseerd. De financieringswet van 1989 die het onderwijsgeld over de gemeenschappen verdeelt, had met het oog op de begroting 1999 al moeten worden herzien. Het is de federale regering die hierin tekort schiet. Met deze extra middelen had men een aantal expliciete noden die niet eens luxeproblemen zijn, kunnen invullen. Hij verwijst daarmee naar de internaten, het schoolvrij maken van de directies van basisscholen, de schoolinfrastructuur en de basiseducatie. De onderwijsbegroting evolueert volgens hem dan ook niet volgens de noodzaken.

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* gaat verder in op de opmerkingen van de heer Van Dijck met betrekking tot de financieringswet. Zij stelt dat dit strategisch moet worden bekeken. Het Vlaams Parlement is vragende partij voor meer autonomie inzake gezondheids-, fiscaal en gezinsbeleid, maar de Franse Gemeenschap is enkel vragende partij voor de herziening van de onderwijsfinanciering. De meerderheidspartijen zouden momenteel een status quo behouden om later op het meest geschikte moment met de Franstalige partijen rond

te tafel te gaan zitten om het debat open te trekken.

– *antwoord van de minister*

De *minister* is enigszins verwonderd over de opmerking van de heer Van Dijck. Hij vernam uit de media dat de VU-fractie berekend heeft dat een nieuw financieringsmechanisme 6,7 miljard frank zou opleveren. Hij begrijpt niet hoe men daaraan komt.

Vervolgens wenst hij deze problematiek ruimer te situeren. Hij herinnert eraan dat onderwijs sinds 1989 een bevoegdheid van de gemeenschappen is. Het financieringsmechanisme voor de gemeenschappen en de gewesten is vervat in de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten. Het belangrijkste deel van de financiering van de naar de Gemeenschappen overgedragen onderwijsmateries gedurende de overgangperiode 1989-1998, wordt geregeld door de artikelen 38 tot en met 41 van deze wet. Deze hebben betrekking op het toegewezen deel van de opbrengst van de belasting op de toegevoegde waarde. Om de herziening van de financieringswet duidelijk te plaatsen, wil hij een aantal elementen op een rij zetten.

Ten eerste : de verticale verdeling van de B.T.W.-ontvangsten, d.w.z. het deel van de totale opbrengst dat aan de gemeenschappen wordt toebedeeld, gebeurt jaarlijks volgens een in de bijzondere financieringswet gedetailleerd omschreven berekeningsmechanisme. Bij de horizontale verdeling, d.w.z. de verdeling van de opbrengst van de B.T.W. tussen de gemeenschappen onderling, is het verdeelingsmechanisme gekoppeld aan de verdeling van de onderwijsuitgaven. De horizontale verdeling gebeurt volgens de verhouding 57,55 % voor de Vlaamse Gemeenschap en 42,45 % voor de Franse Gemeenschap. Dit stemt overeen met de verhoudingen in het aantal financierbare leerlingen, zoals aangewend voor de opmaak van de begroting 1988. De minister merkt hierbij op dat de nationale regering in 1988 zelf niet in staat was correcte cijfers vast te stellen, hoewel onderwijs toen een nationale materie was. De verdeelsleutel, waarvan niemand de precieze genese kan achterhalen, werd uiteindelijk politiek overeengekomen.

De financieringswet voorziet dat deze verdeelsleutel vanaf 1999 moet worden aangepast aan de verdeling van het aantal leerlingen aan de hand van bij wet vastgestelde objectieve criteria. Het betreft hier met andere woorden een federale materie.

Ten tweede : in de huidige financieringswet wordt gebruik gemaakt van de financierbare leerlingen in het basisonderwijs, het secundair en het buitengewoon onderwijs. Vraag is of het verdelingscriterium van de bijzondere wet van 16 januari 1989 nog relevant zal zijn aan het einde van de overgangsperiode in 1998. Het gevolg van de onderwijsautonomie sinds 1989 is immers dat de gemeenschappen onafhankelijk van elkaar de toelatingsvoorwaarden tot en overgangsbepalingen binnen hun onderwijssysteem bepalen en de criteria vastleggen van de begrippen ‘regelmatig ingeschreven leerling’ en ‘financierbare leerling’.

Bijkomend bestaat het gevaar dat een verdelingscriterium, gestoeld op het begrip ‘financierbare leerling’, in de omgekeerde zin wordt beïnvloed naarmate het beleid specifieke maatregelen neemt ten aanzien van welbepaalde doelgroepen. Zo wordt er bijvoorbeeld aan de leerlingen in het buitengewoon onderwijs een groter gewicht toegekend. De gemeenschap die het meest succesvol is om via het geïntegreerd onderwijs leerlingen met een handicap te ondersteunen in het gewoon onderwijs en de reïntegratie van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs te stimuleren, wordt financieel benadeeld bij een verdelingsmechanisme op basis van financierbare leerlingen.

De minister vervolgt dat de onderwijscategorieën anno 1998 als gevolg van de zelfstandigheid van de gemeenschappen op het vlak van onderwijs, niet meer vergelijkbaar zijn met de onderwijsniveaus bij de opstelling van de financieringswet. Zo kent het Vlaamse onderwijs sinds 1 januari 1996 een nieuwe instapregeling in het gewoon kleuteronderwijs. Kleuters mogen worden ingeschreven vanaf de datum waarop zij de leeftijd van 2 jaar en 6 maand bereiken, maar worden slechts in een school toegelaten op vijf vaste instapmomenten.

Daarenboven is de onderwijsstructuur – voornamelijk op het niveau van het secundair onderwijs – in beide gemeenschappen gedivergeerd. Zo kende de Vlaamse Gemeenschap de invoering van de eenheidsstructuur. Dit onderwijssysteem bestaat uit een vier graden-structuur, waarvan de eerste drie geleidelijk, leerjaar na leerjaar, zijn uitgebouwd vanaf 1 september 1989 en de vierde graad integraal werd ingevoerd op 1 september 1996.

Het verschillend onderwijsbeleid in de beide gemeenschappen heeft volgens de minister niet enkel een weerslag op de instroom van leerlingen in de onderscheiden onderwijsniveaus, maar ook op de uitstroom. Als men de leerlingenpopulatie van het voltijds gewoon secundair onderwijs van de

Franse Gemeenschap nader bekijkt, dan merkt men dat in het schooljaar 1986-1987 7,56 % van de leerlingen ouder was dan 18 jaar. Het vergelijkbare cijfer voor de Vlaamse Gemeenschap bedraagt 4,26 %. Voor het schooljaar 1995-1996 is dit cijfer voor de Franse Gemeenschap opgelopen tot 9,73 %, daar waar in de Vlaamse Gemeenschap een zekere stabilisatie te zien is met een aandeel van 4,66 % aan +18-jarigen.

De minister voegt hier nog aan toe dat het aandeel van de +18-jarigen in het voltijds gewoon secundair onderwijs in de Franse Gemeenschap theoretisch nochtans lager zou kunnen liggen aangezien leerlingen in de Franse Gemeenschap de school mogen verlaten vanaf hun 18de verjaardag. In de Vlaamse Gemeenschap wordt de leerplicht tot 18 jaar op een andere wijze ingevuld. Leerlingen moeten wachten tot 30 juni van het jaar waarin ze 18 jaar worden.

Hij besluit hieruit dat de problematiek van het zittenblijven in de Franse Gemeenschap als fenomeen sterker aan de orde is.

Ten derde brengt de minister aan dat indien de invulling van de onderwijscategorieën en de definitie van een ‘financierbare leerling’ in beide gemeenschappen op identieke wijze zouden gebeuren, zich toch nog het probleem stelt van de leerlingentellingen. Leerlingentellingen zijn een momentopname zodat de verschillende tellingsdata in de beide gemeenschappen een invloed hebben op de leerlingencijfers. Een voorbeeld hiervan is het belang van de teldatum in het kleuteronderwijs van de Vlaamse Gemeenschap omwille van het systeem van de instapdata. Elke verdeelsleutel die uitgaat van het leerlingencriterium moet daarenboven kunnen steunen op betrouwbare leerlingencijfers. De betrouwbaarheid van de leerlingengegevens van beide gemeenschappen kan slechts worden gegarandeerd indien er een sluitend controlemechanisme wordt ingebouwd.

Een vierde element betreft de verticale verdeling. Indien de Vlaamse overheid de verticale verdeling wil aanpassen, kan dit volgens de minister niet binnen de huidige bijzondere wet betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten. Artikel 38, §3 van de financieringswet bepaalt dat de basisbedragen jaarlijks worden aangepast aan de procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen. De financieringswet voorziet dus enkel een compensatie voor de inflatie maar koppelt het toegewezen gedeelte van de BTW-opbrengst op geen enkele wijze aan de reële groei van het BNP.

Zoals reeds boven gesteld moet er volgens de minister naar de toekomst worden gestreefd de onderwijsuitgaven in de Vlaamse Gemeenschap minimaal op het niveau van het gemiddelde in de EU-landen te houden. Indien de basisbedragen van de toegewezen BTW-opbrengsten niet op een of andere wijze welvaartsvast worden gemaakt, dan dreigt dit streefdoel in het gedrang te komen. Onderwijs op zich staat immers niet los van de groei van een bruto nationaal/regionaal product, aangezien de uitgaven voor onderwijs de economie versterken. Vlaanderen beschikt over weinig natuurlijke grondstoffen, zodat men de concurrentiepositie voornamelijk moet versterken door een grotere aandacht te besteden aan het uitbouwen en versterken van het kennispotentieel. Om te kunnen concurreren met kennis moet men in de eerste plaats investeren in onderwijs en opleidingen. Het niet welvaartsvast maken van de onderwijsuitgaven betekent dan ook een ondermijning van het economisch draagvlak op lange termijn.

De minister benadrukt dat het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering zich steeds resoluut hebben uitgesproken voor een versterking van de financiële autonomie en verantwoordelijkheid van de gemeenschappen en de gewesten. Het huidige financieringsmechanisme is in feite een dotatiesysteem met een verdeelsleutel en beantwoordt hier niet aan. Een dergelijke wijziging kan uiteraard slechts in het kader van een bredere staatshervorming.

Ten vijfde : in de Discussienota voor een verdere staatshervorming die op 29 februari 1996 door de minister-president, namens de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement werd neergelegd, staan een aantal mogelijkheden vermeld met betrekking tot de vaststelling van objectieve verdeelcriteria : de bevolking of het aantal ingeschreven leerlingen, met onder- en bovengrens o.a. volgens leeftijd.

Een beperking van de tellingen tot de leeftijd van 18 jaar heeft zijns inziens een dubbel voordeel. De beperking is minder gevoelig aan de verschillende uitbouw van het secundair onderwijs in de twee gemeenschappen en ze houdt geen of minder rekening met het hoog aantal zittenblijvers in de Franse Gemeenschap. Zonder leeftijdsgrens zou een systeem van meer zittenblijvers financieel beloond worden, en wordt een effectiever Vlaams onderwijs gestraft. Daarenboven blijven leerlingentellingen autonoom gebeuren in de gemeenschappen en zou het probleem van een sluitend controlemechanisme zich blijven stellen.

Ten zesde : het Overlegcomité Federale regering/gemeenschaps- en gewestregeringen heeft op 7 oktober 1998 beslist een technische werkgroep op te richten onder het voorzitterschap van een vertegenwoordiger van de Eerste minister. Deze werkgroep is verder samengesteld uit vertegenwoordigers van de bevoegde gemeenschapsministers. Ze wordt belast met het verzamelen van alle gegevens en met een evaluatie van welke objectieve criteria kunnen worden gebruikt voor een nieuwe financiële verdeelsleutel.

De desbetreffende interkabinettenwerkgroep heeft sindsdien tweemaal vergaderd. In consensus werd overeengekomen dat de beide onderwijsdepartementen vooreerst elkaars onderwijsreglementering in het basis- en secundair onderwijs dienen te bestuderen. Daarna wordt geëvalueerd in welke mate er objectieve criteria kunnen worden vastgelegd waaraan de leerlingengegevens dienen te beantwoorden. Pas in een volgend stadium kunnen dan de nodige leerlingengegevens worden verzameld. Voor dit technisch complexe dossier is er geen specifiek tijdstraject vastgelegd.

– *repliek van de leden*

De heer *Kris Van Dijck* wenst uitdrukkelijk te repliceren dat hij tijdens de eerste bespreking geen cijfer heeft genoemd. Het gepubliceerde cijfer in de media komt uiteraard van de VU-fractie en heeft een grond. Het exacte cijfer was volgens de spreker bovendien niet 6,6 maar 6,57 miljard frank.

De heer *Kris Van Dijck* en de heer *Chris Vandebroek* zijn van mening dat de Vlaamse overheid een strategische fout begaat. De Franse Gemeenschap heeft in de begroting immers wel rekening gehouden met een aanpassing van de financieringswet die bovendien voor hen het meest gunstigste is. Resultaat hiervan is dat zij 3 miljard frank extra in hun begroting hebben ingeschreven.

De heer Van Dijck vervolgt dat in zijn antwoord op een mondelinge vraag van de heer Etienne Vanvaerenbergh aan de minister-president omtrent deze problematiek, de minister verklaarde dat hijzelf voorstander is van een doorzichtig en eenvoudig systeem, en van zo objectief mogelijke criteria. De minister-president stelde toen dat dit systeem er niet toe mag leiden dat de verschillen in het beleid van de gemeenschappen de verdeling van de bedoelde BTW-opbrengsten fundamenteel zouden beïnvloeden.

Rekening houdend met het feit dat het onderwijslandschap sterk verschilt tussen de gemeenschap-

pen, is het volgens de sprekers strategisch verstandig de meest objectificeerbare criteria voorop te stellen en niet te zoeken naar deze criteria die voor de Vlaamse Gemeenschap het meeste voordeel zouden geven. Op die manier komt men telkens uit op het meest objectieve criterium, namelijk het aantal inwoners die jonger zijn dan 18 jaar. Een aantal argumenten ondersteunen dit criterium. Zo is de leerplicht die tot 18 jaar geldt, nog steeds een federale materie waardoor dit criterium perfect objectief meetbaar is. Bovendien kan men ervan uitgaan dat er in de Vlaamse Gemeenschap niet minder domme kinderen zijn dan in de Franse Gemeenschap.

De VU-fractie heeft in de Kamer voor Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel daaromtrent ingediend. Tot op heden heeft de federale overheid immers nog geen objectieve criteria opgesteld alhoewel artikel 39, §2 van de financieringswet dit wel voorschreef. De heer Van Dijck verwijst hierbij naar het advies van de SERV bij de begroting 1998 dat een aantal bruikbare criteria hieromtrent naar voor schuift.

De heer Van Dijck toont vervolgens aan hoe men tot het cijfer van 6,57 miljard is gekomen. De begroting van de Vlaamse Gemeenschap gaat, op basis van de huidige financieringswet, uit van een totale dotatie van 459,78 miljard frank. Als men daar de huidige verdeelsleutel van 57,55 % op toepast, komt men op een bedrag van 264,6 miljard frank. Als men het criterium van de -18 jarigen zou toepassen op de verdeelsleutel komt men niet aan 57,55 % versus 42,45 % maar aan 58,98 % versus 41,02 %. Deze nieuwe verhouding heeft een recht-trekking tot gevolg van 6,57 miljard frank extra voor de Vlaamse Gemeenschap.

Om aan te tonen dat het hen zuiver te doen is om de objectiviteit vermeldt de heer Vandenbroeke dat de denataliteit nu reeds aantoonst dat dit lichte voordeel voor de Vlaamse Gemeenschap in de toekomst zal ombuigen naar een voordeel voor de Franse Gemeenschap.

De sprekers vragen dat de Vlaamse regering in het Overlegcomité vanuit strategisch oogpunt eendrachtig het vermelde objectieve criterium naar voor zou schuiven om de belangen van de Vlaamse Gemeenschap te verdedigen.

De heer *Ludo Sannen* meent dat de houding van de VU-fractie wishfull thinking is. Als men een criterium voorstelt moet men daar eerst over gaan onderhandelen alvorens berekeningen te maken. Hij is het er wel over eens dat men moet zoeken

naar een objectief criterium en dat men best eendrachtig naar de onderhandelingstafel zou stappen. Voor de Agalev-fractie kunnen er twee objectieve criteria zijn. Ofwel neemt men het aantal inwoners van een bepaalde leeftijd, ofwel geldt het SERV-criterium dat het aantal jongeren met kinderbijslag vooropstelt. Vermits de kinderbijslag een federale materie is, is dit volgens de spreker een zeer objectief criterium.

Hij vindt het positief dat de minister uitdrukkelijk stelde dat het hier gaat om een financiering en niet om het aantal middelen dat het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap nodig heeft om een kwalitatief beleid te voeren.

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* reageert op de opmerkingen van de VU-fractie dat zij verheugd is dat de Franse Gemeenschap 3 miljard frank extra heeft voorzien in de begroting. Daardoor is deze nu gedwongen om na de volgende verkiezingen deel te nemen aan de onderhandelingen. Hun huidige strategie was immers gericht op het isoleren van het debat over de onderwijsfinanciering en zich niet als vragende partij voor een ruimer debat op te stellen.

– *repliek van de minister*

De *minister* zal de suggesties die geuit werden, in ieder geval meenemen naar de onderhandelingen. Hij is het eens met de optie om daarbij eensgezind op te treden. Hij kan er echter niet mee akkoord gaan om in de begroting op basis van een vermeende financiering extra middelen in te schrijven. De begroting moet realistisch worden opgesteld, zonder rekening te houden met eventualiteiten.

4. Onderwijskwaliteit

a. algemeen

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* verklaart dat alle onderwijshervormingen van de huidige legislatuur tot doel hebben de onderwijskwaliteit voor alle kinderen te verhogen. De kwaliteitsdiscussie staat zowat overal op de politieke agenda. Kwaliteit wordt echter niet overal op dezelfde manier ingevuld. Daarom is de fractie van de spreker verheugd dat de minister in zijn toelichting stelde dat de Vlaamse Gemeenschap de definitie van kwaliteit in het onderwijs niet zal verenigen tot prestatienormen. De definitie wordt opengetrokken tot een beleid waarvan zorgverbreiding en aan-

dacht van kansarmen essentiële bestanddelen uitmaken. Kwaliteit mag men volgens de spreker niet verenigen tot het meten van examenresultaten, maar moet rekening houden met het ontwikkelingsproces. Daarbij dienen start- en omgevingsfactoren te worden betrokken. Bovendien brengt het onderwijs ook niet-meetbare waarden aan.

Alhoewel de internationale druk op vergelijkbare rankingschalen en dergelijke toeneemt, vindt haar fractie dat hieraan niet mag worden toegegeven. Zij is tevens met de Vlaamse Onderwijsraad, VLOR, tegenstander van het openbaar maken van gegevens van scholen. Dit maakt immers de weg vrij voor een selectief onderwijs dat leidt tot een duale maatschappij.

Het valt de heer *Ludo Sannen* op dat de minister zich in zijn toelichting slechts één opdracht meegeeft, namelijk het behoeden van de kwaliteit van het onderwijs. In die zin vraagt hij wat de minister verstaat onder kwalitatief onderwijs.

De heer *Kris Van Dijck* meent dat men achter de cijfers van de begroting moet zoeken naar de invulling van het beleid, zoals de minister in zijn toelichting aanhaalde. Dit beleid heeft vooral tot opdracht kwaliteit te bieden, namelijk jongeren opvoeden tot creatieve volwassenen. Dat is een zeer brede opdracht waarbij hij in het onderwijsveld constateert dat veel mensen beginnen twijfelen aan waar men met het onderwijs naar toe wil.

– antwoord van de minister

De minister waarschuwt dat onderwijskwaliteit vlug verwordt tot een paraplu- of containerbegrip waaronder of waarin vele opvattingen, normen, waarden en ideologisch bepaalde onderwijsvisies thuishoren. Een belangrijk gegeven daarbij is het politieke feit dat men waar voor zijn geld moet leveren. Het gaat uiteindelijk om gemeenschaps-gelden. Ook in het onderwijs gaat het om een kosten-/batenanalyse. Toetsen en meten van eindresultaten worden belangrijk geacht én meteen ook barometer voor onderwijskwaliteit. Dit is zijns inziens een gevaarlijke evolutie die voorbijgaat aan onderwijzen én vormen die de twee pijlers uitmaken van het instituut school. Kwaliteit van onderwijs is volgens hem de resultante van deze functies. Hoe belangrijk cognitie en vaardigheid ook zijn, de essentie van het vormingsproces is daarmee niet te vatten. Het bepalen van kwaliteit van onderwijs omvat meer dan alleen het bepalen van leereffecten, maar de meest voorkomende omschrijving vertaalt kwaliteit in doelmatigheid.

Een dergelijke definitie is volgens de minister terecht als men de doelstellingen niet verengt tot het louter observeerbare of meet- en toetsbare, tot de cognitieve vorming en het nastreven van intellectuele prestaties. Affectieve vorming en waardenvorming horen ook tot de beoogde doelen, namelijk de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Een toetsing van de doelmatigheidsdefinitie aan de overdracht van kennis en vaardigheden, aan datgene wat kan worden gemeten, leert dat kwaliteit van leereffecten per school moet worden bekeken en niet verder. Wanneer men in de school of de klas door de beginsituatie te vergelijken met de eindsituatie, onweerlegbaar kan aantonen dat op verschillende domeinen als kennen, kunnen of zijn de transfer is gelukt, pas dan heeft men een bewijs van een toegevoegde waarde. Die beginsituatie verschilt echter van school tot school, zelfs van klas tot klas. Een school met op die terreinen hoge kwaliteit, toegevoegde waarde, kan die van de zwakkere leerlingen zijn, ook al bereikt ze niet het niveau qua kennis e.d. van een andere school. Vergelijken kan dus niet, aldus de minister. Hij wenst hier te onderstrepen dat hij zich zal blijven verzetten tegen centrale toetsen die als vergelijkingsmateriaal tussen scholen moeten dienen of tegen 'ranking' zoals in Nederland of Groot-Brittannië gebeurt.

De minister besluit dat kwaliteit zal gaan over het schoolklimaat, de wijze waarop met individuele leerlingen wordt omgegaan, de relatie met de ouders, de maatschappij-gerichtheid, de mate van integratie van cognitief en affectief gedrag, het opvoeden, van het zich welbevinden van leerlingen, het onderwijs-op-maat, het onderwijs gericht op multiculturele samenleving, de professionaliteit van leerkrachten, e.d. Maar kwaliteit gaat volgens hem ook over de bedrijfsresultaten van een school: examencijfers, verhouding geslaagden/gezakten, aantal vroegtijdige schoolverlaters, verblijfsduur, e.a.

b. de kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* stelt dat de kwaliteitszorg in het hoger onderwijs in hoge mate gebaseerd is op de samenwerking met andere instellingen. Het systeem van externe kwaliteitszorg is een belangrijke motor voor de aandacht voor de onderwijskwaliteit en de ontwikkeling van interne kwaliteitszorgsystemen. De internationale samenwerking van universiteiten in de grensregio wordt terecht gestimuleerd omdat deze samenwerking op dit vlak een meerwaarde kan betekenen.

De heer *Freddy Sarens* is het er volledig mee eens dat de minister van kwaliteitszorg een prioriteit maakt voor het hoger onderwijs. Voor de opleidingen van één cyclus wordt er in de beleidsbrief echter voorzien dat de doorlichtingen die aan de gang zijn, worden afgerond en dat daarna de overheid tijdens een overgangperiode mee zal participeren in het organiseren van visitaties. Hij vraagt wat de juiste betekenis hiervan is, waarom er een overgangperiode wordt voorzien, waarom deze tot 2004 zal duren en welke doorlichtingen achter de rug zijn en welke nog moeten worden afgerond.

– antwoord van de minister

De minister licht m.b.t. de vragen van de heer Sarens toe dat er historisch een onderscheid is gegroeid tussen beide soorten opleidingen. Opleidingen van één cyclus werden doorgelicht door de inspectie, terwijl de opleidingen van twee cycli reglementair geen specifieke verplichtingen voor kwaliteitsbewaking kenden.

Het decreet van 13 juli 1994 verplicht elke hogeschool sinds 1 september 1995 tot interne en externe kwaliteitsbewaking. In een eerste fase liepen de doorlichtingen van de opleidingen van één cyclus voorlopig door, met de bedoeling dat alle opleidingen minstens éénmaal door dit systeem van doorlichtingen onder de loupe zouden worden genomen. Deze doorlichtingen gebeurden op basis van een kwalitatief hoogstaand systeem dat reeds nauw aansluit bij de principes van kwaliteitsbewaking die ook bij externe visitaties worden gehanteerd. Zij leverden niet alleen voor de overheid interessante informatie op, maar bevatte veel nuttige aanbevelingen voor de hogescholen.

Uit de doorlichtingen bleek echter dat heel wat van de doorgelichte hogescholen nog helemaal niet klaar zijn voor de vernieuwde kwaliteitsbewaking. Daarom voorziet, aldus de minister, het voorontwerp van decreet X in een overgangsfase, die de hogescholen moet begeleiden in de overgang naar een volledig autonoom systeem. Dat overgangssysteem heeft niet de bedoeling de hogescholen hun verantwoordelijkheid te ontnemen. Omdat de kwaliteitsbewaking het sluitstuk is van de nieuwe visie op hoger onderwijs, wenst de overheid de hogescholen te begeleiden om hen versneld in de nieuwe kwaliteitsbewaking te introduceren.

Dit tussensysteem, dat zal lopen tot en met 2002-2003, zal qua principe vergelijkbaar zijn met de visitaties, met als belangrijkste verschil dat de overheid mee participeert en/of coördineert. De VLHORA zal worden aangesproken om samen

met administratie en kabinet een model uit te werken, waarbij een maximale inbreng van de VLHORA en van de hogescholen zelf wordt nagestreefd.

De inspectie hoger onderwijs wordt opgedoekt. De enige overblijvende inspecteur zal tijdens het academiejaar 1998-1999 de laatste doorlichtingen coördineren en daarna een nieuwe functie krijgen in het kader van de kwaliteitsbewaking.

5. Herwaardering van het onderwijs en de leerkracht

De heer *Kris Van Dijck* constateert in het onderwijsveld dat veel mensen beginnen twifelen aan waar men met het onderwijs naar toe wil. Tekennend daarvoor is zijns inziens dat er voor bepaalde openstaande lerarenambten, vooral voor praktijkleraren, niemand te vinden is en dat zelfs jonge leerkrachten uit het onderwijs stappen. Dit heeft volgens hem onder meer te maken met de verloning van de onderwijsloopbaan. Zijn fractie vraagt niet dat men de personeelskosten, die al zeer zwaar wegen op de begroting, zou laten toenemen, maar wel dat men de invulling van de onderwijsopdracht zou aanpassen.

De heer *Roland Deswaene* stelt dat sinds de grondwetswijziging van 1988 waarmee de onderwijsbevoegdheid overgedragen werd aan de Gemeenschappen, de ministers van Onderwijs gedurende de afgelopen jaren een beleid voerden dat vooral gericht was op democratisering, decentralisering en responsabilisering. Alle energie werd besteed aan nieuwe structuren, terwijl de inhoudelijke factor van het onderwijs werd verwaarloosd. Het advies van de VLOR bij de beleidsbrief onderwijs is volgens hem daaromtrent betekenisvol. Bij de beleids-evaluatie stelt de VLOR namelijk vragen naar een evaluatie-onderzoek waarin getoetst wordt in welke mate onderwijsvernieuwingen de beoogde doelen bereiken. Bovendien vraagt de VLOR een bijkomend evaluatie-onderzoek voor de decreten op het universitair en hogescholenonderwijs. De spreker kan hier volledig mee akkoord gaan en vraagt een rustpauze voor het onderwijs om te evalueren en te bezinnen.

De heer Deswaene sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Kris Van Dijck over het gebrek aan leerkrachten voor het basisonderwijs en het technisch onderwijs. De spreker verwijst hierbij naar de onderwijsrellen in Frankrijk die eenzelfde voedingsbodem kenden, en waarschuwt dat de Vlaamse Gemeenschap maatregelen moet nemen

om niet met dezelfde problemen geconfronteerd te zullen worden.

De belangrijkste oorzaken van een dreigend tekort aan leerkrachten zijn volgens hem op de eerste plaats het tekort aan instroom van jonge leerkrachten. Dit tekort werd veroorzaakt door de ontradingscampagnes die in het verleden werden gevoerd toen er een overschot aan leerkrachten dreigde. Daardoor verdween het vertrouwen. Bovendien leidde de benoemingsstop tot een gebrek aan perspectief in de beroepsloopbaan van leerkracht. De overheid heeft dit probleem duidelijk niet voldoende ingeschat.

Op de tweede plaats was er een plotse en vrij grote uitstroom van oudere leerkrachten in vooral het secundair en hogescholenonderwijs. Dit was vooral het gevolg van de gunstige uitstapregelingen die de overheid creëerde. Men ging er vanuit dat de schaalvergroting en de daaraan verbonden normen zouden leiden tot een overschot. Deze uittocht van dynamische vijftigers is blijkbaar groter geweest dan verwacht. Die vlucht uit het onderwijs is volgens de spreker vooral te wijten aan de werkonzekerheid naar de toekomst toe, aan het verlies van de vertrouwde omgeving door de fusies en aan de druk van de sterk gewijzigde werkomstandigheden die vooral het gevolg was van de toename van problemen bij leerlingen : drugs, geweld en absentisme nemen almaar toe. Ondanks de lancering van een idee als het schoolopbouwwerk, is hieraan niets gewijzigd.

Een derde oorzaak voor het tekort aan leerkrachten is te wijten aan het uitblijven van de herwaardering van het ambt van leraar. De intenties die tien jaar geleden daarover werden geëit, werden niet verwezenlijkt.

– antwoord van de minister

De minister repliceert dat de maatschappelijke situering van het Vlaams onderwijs bijna naadloos aansluit bij de gegenereerde kwaliteit. De maatschappij, de sociaal-economische geledingen, de ouders, gaan ervan uit dat het onderwijs en de middelen die ervoor worden uitgetrokken hun legitimering vinden in de kwaliteit die wordt geboden. Hij kan dan ook helemaal niet akkoord gaan met de analyses van de heren Van Dijk en Deswaene.

Hij heeft het gevoel dat het blijkbaar goed staat zich in een soort van fin-de-siècle-gevoel te wentelen van ongenoegen. Alles hoort nu éénmaal fout te lopen. De perceptie van de Vlamingen over hun instellingen bevestigt dit. Hij verwijst daarbij naar

de Vlaamse regionale indicatoren, VRIND, 1997 en de APS-onderzoeken. Daaruit bleek dat alle instellingen in dit land a.h.w. vertrouwen inleveren, terwijl de wetenschap, de geneesheer en de school inzake vertrouwen zeer hoog scoren. In tegenstelling tot wat men wil doen geloven, geniet het Vlaams onderwijs het vertrouwen van een groot deel van de bevolking.

De minister verwijst met betrekking tot de opmerkingen van de sprekers naar de zeer recente salarisenquête die de faculteit Toegepaste Economie van de K.U. Leuven, in opdracht van VACATURE, heeft gehouden bij ruim 15.000 werknemers in Vlaanderen. De wetenschappelijke analyse heeft betrekking op een vergelijking van de bruto maandlonen in een aantal sectoren. Hij vestigt de aandacht op 3 conclusies.

Een eerste conclusie is dat de lonen in de sector onderwijs best mogen worden gezien in vergelijking met de lonen in andere sectoren. De beginweddens zijn in deze vergelijking eerder aan de lage kant, maar einde loopbaan zijn de bruto maandlonen vergelijkbaar. Onderwijs : 148.249 frank/maand ; gezondheidszorg : 162.208 frank/maand ; overheid : 145.388 frank/maand ; socio-cultureel : 132.123 frank/maand ; diensten en ondernemingen : 162.752 frank/maand.

Tweede conclusie is dat de gemiddelde lonen in het Vlaams onderwijs het hoogst zijn. Geen enkele sector heeft hogere gemiddelde lonen dan het onderwijs : onderwijs : 127.253 frank/maand ; gezondheidszorg : 126.869 frank/maand ; overheid : 120.496 frank/maand ; socio-cultureel : 106.776 frank/maand ; diensten en ondernemingen : 118.645 frank/maand.

Derde en laatste conclusie is dat in de wetenschappelijke studie ook wordt onderzocht hoe de bruto maandlonen zijn samengesteld : vast loon, prestatievergoedingen, bonus, commissie, winstdeling. Belangrijke vaststelling voor het onderwijs is dat 99,3 % van de brutomaandloon vast loon is. In de andere sectoren is dit als volgt : gezondheidszorg : 88,2 %, overheid : 94,1 %, socio-cultureel : 91,5 %, diensten en ondernemingen 68 %. In de overige sectoren schommelt het aandeel vast loon tussen de 60 en 70 %.

De minister beseft dat ondanks het feit dat de Vlaamse bevolking veel vertrouwen heeft in het instituut onderwijs, de maatschappelijke waardering de voorbije jaren sterk is gedaald. Hij betreurt met alle betrokkenen dat de deskundigheid en de inzet van dit personeel steeds meer in vraag wordt

gesteld. De leerkracht geniet niet de waardering waarop hij/zij voor zijn expertise recht heeft. Dit is een gegeven waartegen een regering of een parlement nauwelijks kan optreden. Ouders en leerlingen zijn veel mondiger, veel meer assertief in hun optreden en dit is niet altijd positief. Een poging om 'het samen school maken' ook effectief waar te maken is terug te vinden in de begroting, nl. de participatie van ouders en leerlingen ondersteunen. Dit is alleszins een goede voorzet voor een beter wederzijds begrip en erkenning. Hij blijft er trouwens bij dat de legitimiteit van de leerkracht en van het onderwijs expliciet terug te vinden is in het bereiken van kwaliteitsdoelstellingen. Men moet dit blijven herhalen en beklemtonen.

In tegenstelling tot de heer Deswaene is de minister niet zo pessimistisch wat de instroom van leerkrachten betreft. Over het algemeen is de instroom, ook van generatiestudenten, in de hogescholen verhoogd. Deze hogere instroom is ook terug te vinden in het Pedagogisch hoger onderwijs. Het aantal studenten in het eerste jaar PHO die een initiële lerarenopleiding volgen, bedragen voor 1995-96 : 6.299, voor 1996-97 : 6.325 en voor 1997-98 : 6.693.

– *repliek van de leden*

De heer Ludo Sannen sluit zich aan bij de vaststelling van de minister dat de bevolking nog veel vertrouwen heeft in het onderwijs. Hij waarschuwt echter dat dit vertrouwen snel kan afbrokkelen. Daarom moet men permanent waakzaam zijn. Bovendien mag men hier niet uit afleiden dat dit vertrouwen enkel te danken zou zijn aan het gevoerde beleid. Dit vertrouwen wordt immers in de eerste plaats bewerkstelligd door het idealisme van de mensen op het veld zelf.

De heer Sannen meent m.b.t. het onderzoek over de verloning dat de vergelijking met andere sectoren mank loopt omdat de verloning te maken heeft met de taken die worden opgenomen.

– *repliek van de minister*

De minister gaat akkoord met de spreker dat de kwaliteit van het onderwijsbeleid vooral een verantwoordelijkheid is van het veld zelf. Het onderwijspersoneel doet enorme inspanningen om kwalitatief onderwijs te verzekeren en kinderen iets te mee te geven.

6. Kennismaatschappij en ICT

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh stelt dat de introductie van de nieuwe media in onderwijs belangrijk zijn met het oog op het levenslang leren. Het PC/KD-project is een zinvol initiatief omdat het scholen zelf toelaat deze middelen te besteden. Toch verdient dit project opvolging en uitbreiding. Het risico op dualisering blijft aanwezig zodat de overheid moet toezien dat bepaalde leerlingen van bepaalde scholen de informatiseringstrein niet zouden missen.

De heer Ludo Sannen stelt dat zijn fractie het PC/KD-project steeds heeft ondersteund. De beleids brief onderwijs vermeldt terecht dat het niet voldoende is de nodige technologie ter beschikking te stellen, maar dat er evenzeer nood is aan vorming en nascholing van de leerkrachten. Een oriëntatie in de overvloed aan informatie waar de samenleving mee wordt geconfronteerd, wordt niet opgelost met nog meer technologie. De spreker is van oordeel dat er dringend wetenschappelijk onderzoek nodig is om na te gaan of het onderwijs zich al dan niet moet heroriënteren ten aanzien van de informatiesamenleving omdat de mensen zich moeten kunnen wapenen tegen die overvloed aan informatie.

– *antwoord van de minister*

De minister beaamt de bemerking van de heer Sannen dat het onderwijs wordt geacht de jongeren op de ééntenwintigste eeuw voor te bereiden. Zij moeten daartoe leren omgaan met het steeds sneller groeiende aanbod aan kennis en informatie én met de middelen om deze te verwerven, te beoordelen, te bewaren en te verwerken. Over tien jaar zullen de leef-, leer- en werkomgevingen van mensen immers grondig veranderd zijn.

Hij beseft terdege dat het technisch leren omgaan met informatie- en communicatietechnologie een onvoldoende antwoord biedt op de uitdagingen waarmee de kennismaatschappij het onderwijs confronteert. Het komt er volgens hem op aan de jongeren te leren omgaan met het groeiende kennisaanbod en de voortdurend en steeds sneller veranderende kennisinhouden, waarmee zij via de informatie- en communicatietechnologie in contact komen. Het onderwijs is immers slechts één leeromgeving naast vele andere. Bovendien heeft het onderwijs een eigenheid die haar van de andere leeromgevingen onderscheidt. Dit betekent dat de scholen en de onderwijsinstellingen, binnen het kader van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen,

de leerplannen en hun eigen pedagogisch project, de relevante kennis, vaardigheden en attitudes moeten aanleren die nergens anders worden aangeleerd. De scholen dienen daarom ICT in hun onderwijsproces te integreren en de leerkrachten moeten de educatieve meerwaarde van ICT kunnen inschatten.

Dit betekent enerzijds dat de introductie van technologie in de scholen binnen een educatief kader wordt gesitueerd. Ervaring uit het buitenland leert dat het niet volstaat de scholen apparatuur ter beschikking te stellen indien niet tegelijk wordt gezorgd voor informatie, sensibilisering en nascholing van leerkrachten en directies, voor een inhoudelijk aanbod en het verduidelijken van de meerwaarde van ICT. De louter technologische introductie van ICT in het onderwijs, het massaal aanbieden van computers en van internetfaciliteiten aan de scholen, is gedoemd zijn effect te missen indien niet tegelijk wordt gezorgd voor de opleiding en vorming van overtuigde en gemotiveerde leerkrachten die garant kunnen staan voor het educatieve gebruik van ICT.

Anderzijds betekent het stimuleren van het educatief gebruik van ICT dat niet wordt geopteerd voor aparte vakken waarin leerlingen het gebruik van PC's, internet of multimediale CD-ROMs wordt aangeleerd. De keuze moet liggen op het gebruik van de nieuwe technologie in alle leersituaties waarin deze een meerwaarde oplevert ten opzichte van de traditionele leermiddelen.

Het is volgens de minister dan ook niet voldoende dat leerkrachten en leerlingen weten wat ICT is en hoe ze werkt. ICT is en blijft een hulpmiddel en mag in geen geval tot een doel worden herleid. Vandaar dat de overheid veel belang hecht aan de nascholing van leerkrachten met betrekking tot het educatief gebruik van ICT en aan het integreren van ICT in de lerarenopleiding.

In de vierde ronde voor het indienen van innovatieprojecten in het hoger onderwijs zal het thema 'het scholen en trainen van docenten in het omgaan met nieuwe onderwijstechnologie' extra worden aangemoedigd. Daarnaast zal in de loop van 1999 worden gestart met het uitbouwen van regionale expertisenetwerken die de scholen bij de integratie van ICT moeten ondersteunen op zowel technisch, organisatorisch als pedagogisch vlak.

De minister vervolgt dat ICT tevens een belangrijke inbreng kan leveren in het nastreven van de

eindterm 'leren leren'. Met de evolutie naar de kennismaatschappij verliest het memoriseren van kennis en informatie zijn relevantie. Het begrijpen van de methoden, instrumenten en technieken die toegang bieden tot kennis en informatie wordt daarentegen steeds belangrijker. Terwijl vroeger belang werd gehecht aan feitenkennis is procedurele kennis nu belangrijker. Het verwerven van de noodzakelijke basiskennis, de algemene basisvorming blijft evenwel primordiaal. Tegelijk moeten de leerlingen en studenten leren leren en een voldoende kritisch en discriminerend vermogen ontwikkelen om met het kennisaanbod om te gaan, alsook een bereidheid om hun kennis voortdurend op peil te houden. Leren wordt steeds meer een levenslang en levensbreed proces waarbij het 'leren leren' centraal staat. 'Leren leren' betekent dat men de leerlingen de leerstof niet langer laat van buiten leren, maar dat men hen leert hoe ze die kennis moeten aanboren, via welke kanalen ze er toegang kunnen toe krijgen en hoe ze de aangeboden informatie moeten beoordelen en aanwenden. De leerlingen krijgen een actievere rol in het opbouwen en leren hanteren van hun kennis. Het is de taak van het onderwijs, aldus de minister, de jongeren selectief met de informatie- en communicatietechnologie te leren omgaan. ICT in het onderwijs moet derhalve gepaard gaan met de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes die de leerlingen vanuit hun basiskennis het kaf van het koren leren scheiden.

Via haar multimediale aspect stimuleert ICT het inzicht in de complementariteit van verschillende media in de cultuurverwerving. Ze illustreert de complementariteit van o.a. woord en beeld en laat toe de effectiviteit van verschillende soorten dragers voor verschillende boodschappen na te gaan. Door ICT in het educatief proces naast de traditionele leermiddelen in te schakelen, kunnen de leerlingen zelf de mogelijkheden van ICT in het proces van kennisverwerving nagaan.

7. Basisonderwijs

a. instapleeftijd kleuters

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* wenst te vernemen hoe ver het staat met de door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, aangekondigde studies over de verhoogde instapleeftijd voor kleuters.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het CBGS een onderzoek heeft uitgevoerd naar de financiële gevolgen en de effecten op kinderen, gezinnen, scholen en kinderopvang van de maatregel tot verhoging van de instapleeftijd van kleuters tot drie jaar. Momenteel wordt een breed wetenschappelijk onderzoek naar het geheel van de problematiek opgezet. Bij de oproep voor het programma beleidsgericht onderzoek werd daartoe een thema opgenomen. In die oproep wordt gesteld dat de financiële analyse uitgevoerd door de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn en een impactstudie van het CBGS, heel wat vragen doet rijzen omtrent de gevolgen van de maatregel ter verhoging van de instapleeftijd van de kleuters in het kleuteronderwijs.

Het gevraagde onderzoek moet volgens de minister zeker de volgende punten behandelen :

– de effecten van de verlate overgang voor de verschillende betrokkenen, zijnde kind, gezin, onderwijs, kinderopvang en in welke mate en op welke wijze deze effecten verschillen naargelang de verschillende leefsituaties en ontwikkelingskansen van kinderen ;

– typering en meting van de effecten op pedagogisch vlak, m.n. de ontwikkeling van het kind en de opvoedingssituatie van de ouders, op maatschappelijk vlak, m.n. de sociale ongelijkheid en achterstelling, op demografisch vlak, m.n. de druk op het aanbod van voorzieningen, en op financieel vlak. Het zal zijns inziens noodzakelijk zijn alternatieve beleidsvoorstellen op basis van de vastgestelde effecten te formuleren.

Over de twee eerste onderzoeksvragen moet uiterlijk op 31 december 1999 worden gerapporteerd. Het formuleren van alternatieve beleidsvoorstellen dient uiterlijk een half jaar later te gebeuren. Tussentijdse rapporteringen aan de stuurgroep dienen te gebeuren in januari en juli 1999.

De minister stelt tot slot dat de Vlaamse regering in haar vergadering van 24 juli 1998 besliste dat in afwachting van de resultaten van dat onderzoek het niet aangewezen is om de instapleeftijd in de kleuterschool op 1 september 1999 te verhogen.

– *replik van de leden*

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* repliceert dat zij de vraag naar het onderzoek over de instapleeftijd vooral heeft gesteld omdat minister Martens zich

laagdunkend had uitgelaten over de beslissing van de Commissie m.b.t. de instapleeftijd. Zij vindt het positief dat er onderzoek wordt naar gedaan en vooral dat daarbij niet alleen het financiële aspect zal worden onderzocht.

b. uitvoering van het Tivoli-akkoord

De heer *Ludo Sannen* vindt dat de extra werkmiddelen die via het Tivoli-akkoord aan het basisonderwijs worden toegewezen, over een te lange periode zijn uitgesmeerd. Deze moeten zijns inziens sneller worden besteed om een evaluatie te kunnen maken van wat het basisonderwijs werkelijk nodig heeft om kwaliteit te blijven garanderen.

Hij meent bovendien dat de minister zich niet mag verschuilen achter deze werkmiddelen om geen beleidsondersteuning in het basisonderwijs te realiseren. Dit laatste mag men niet gelijkstellen met een bijkomende administratieve ondersteuning. Men moet er zijns inziens minstens voor zorgen dat alle directeurs van basisscholen lesvrij zouden zijn en dat een bijkomende leerkracht voorzien wordt voor de uittekening van het beleid. Het feit dat dit nu in één pakket is opgenomen, garandeert niet dat er ook werk wordt gemaakt van bijkomende beleidsondersteuning. Dit heeft uiteindelijk te maken met de schoolbesturen van het basisonderwijs die op het veld hun prioriteiten elders leggen.

De heer *Kris Van Dijck* herinnert eraan dat zijn fractie bij de bespreking van het decreet op het basisonderwijs een voorstel deed om de directies van basisscholen klasvrij te maken of tot een half-tijdse lesopdracht te beperken. Zijn fractie apprecieert dat het basisonderwijs meer middelen krijgt en dat de scholen daarover autonomie hebben. Hij stelt echter vast dat de directeurs in kleinere scholen nog dikwijls verplicht zijn een aantal lestijden in te vullen. De praktijk wijst uit dat bijkomende administratieve ondersteuning om deze directeurs bij te staan, niet de ideale oplossing is. Zijn fractie wil bekomen dat alle directeurs van basisscholen boven de 130 leerlingen volledig klasvrij zouden zijn. Hierdoor zou de 8 uren lesopdracht vervallen. Directies die nu nog 14 of 18 uren lesopdracht hebben moeten in het VU-voorstel nog 12 uren lesopdracht vervullen, namelijk een half-tijdse lesopdracht. Op jaarbasis zou dit een verhoging betekenen van 144 miljoen frank. Maar aangezien dit voor 1999 slechts een verhoging inhoudt met 4/12, komt dit neer op een verhoging van het budget met 48 miljoen frank. Zijn fractie zal hier een amendement over indienen.

– antwoord van de minister

De *minister* reageert dat met het verhoogd werkingsbudget gekozen kan worden voor o.a. administratieve ondersteuning, beleidsondersteuning van de directeur, afkopen van uren onderwijsopdracht. Het feit dat directeurs basisonderwijs van kleine scholen nog een onderwijsopdracht hebben, hangt samen met de schaalgrootte van de scholen. Alle directeurs klasvrij maken kan alleen als het aantal scholen wordt verminderd, m.a.w. als in het basisonderwijs wordt overgegaan tot schaalvergroting, waar momenteel niet wordt voor gekozen.

Reagerend op de heer *Sannen*, stelt de minister dat de Vlaamse regering via het Tivoli-akkoord de aanzet heeft gegeven voor meer middelen. Meer dan de helft van de extra-middelen worden reeds de eerste 2 jaren toegekend zodat dit zeker niet te lang duurt. In 1999 komt al een middeleninjectie van 1,672 miljard frank. Omdat het decreet van 13 juli 1997 reeds extra-middelen toekent in het begrotingsjaar 1998 kregen de scholen eind oktober 1998 een éénmalige derde betaling van werkmiddelen. Vanaf 1999 zijn er terug de normale betalingen van het werkingsbudget : het voorschot eind januari en het saldo eind juni. In deze twee betalingen is de verhoging ingevolge het Tivoli-akkoord verrekend.

Het bedrag per leerling dat in oktober 1998 extra werd uitbetaald, is het volgende :

1. gewoon kleuteronderwijs : 472 frank ;
2. gewoon lager onderwijs : 711 frank ;
3. buitengewoon kleuteronderwijs (niet-type 4) : 756 frank ;
4. buitengewoon kleuteronderwijs (type 4) : 924 frank ;
5. buitengewoon lager onderwijs (niet-type 4) : 1155 frank ;
6. buitengewoon lager onderwijs (type 4) : 1333 frank.

– repliek van de leden

De heer *Ludo Sannen* blijft erbij dat de uitbouw van beleidsondersteuning in het basisonderwijs niet voldoende garanties krijgt alhoewel de mogelijkheid daartoe bestaat. De schaalvergroting die de minister aanhaalt, wordt bovendien in het basisonderwijs wel ontmoedigd. Voor bepaalde scholen

is het beter apart te blijven omdat men anders via het samengaan op termijn een full-time directeur zou verliezen.

c. zorgverbreding en onderwijsvoorrrangsbeleid

De heer *Ludo Sannen* is verheugd vast te stellen dat er aandacht is voor leerproblemen en dat er 100 miljoen frank extra wordt voorzien voor de zorgverbreding. In die zin verwijst hij naar een voorstel van resolutie met betrekking tot leerstoornissen dat een werkgroep van alle fracties binnen de commissie Onderwijs momenteel voorbereidt. Deze resolutie stelt onder meer dat leerstoornissen niet alleen aandacht moeten krijgen bij de overgang van het kleuter- naar het lager onderwijs, maar over alle jaren van het lager onderwijs heen moet worden opgevolgd. Dit vergt uiteraard meer middelen. Hij vindt het bovendien volledig onterecht dat er in het secundair onderwijs geen enkele aandacht wordt besteed aan zorgverbreding. Als leerling met een leerstoornis staat men daar nergens.

De heer *Freddy Sarens* merkt op dat de projecten zorgverbreding en onderwijsvoorrrangsbeleid aparte projecten blijven. In de toelichting bij de begroting staat daarover dat deze projecten apart blijven in tegenstelling tot hetgeen werd verwacht. Wat is hiervan de betekenis ?

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* stelt dat voor leerlingen met minder kansen via projectwerking een specifiek zorgverbredingsbeleid wordt gevoerd. Haar fractie steunt de projectmatige aanpak omdat scholen moeten aantonen dat zij hun engagement ten aanzien van de doelgroepen ernstig nemen. De verlenging van de projectduur tot twee jaar en de verhoging van het budget met 100 miljoen frank zijn in ieder geval verbeterpunten.

De heer *René Swinnen* brengt aan dat tijdens deze legislatuur het onderwijslandschap sterk veranderd is. Daarbij waren er drie constanten : de responsabilisering van de schoolinstellingen, het streven naar meer kwaliteit en kwaliteitsbewaking en het voorkomen en bestrijden van kansarmoede en achterstelling. Zijn fractie vindt dit laatste een prioriteit in de rol van het onderwijs als hefboom. Alhoewel de geleverde inspanningen inzake zorgverbreding en onderwijsvoorrrangsbeleid de goede richting uitgaan, moet de volgende legislatuur nog meer middelen voorzien om de kansarmoede tegen te gaan.

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* is in dit kader teleurgesteld dat de minister in zijn beleidsbrief

noch in zijn toelichting verwezen heeft naar het belangrijke parlementaire debat over kansarmoede en sociale uitsluiting. Het debat kwam onder meer tot het besluit dat het onderwijs een belangrijk beleidsinstrument is om kansarmoede te bestrijden. De realiteit is echter dat de schoolcultuur de kansarmoede bevestigt in plaats van bestrijdt omdat kinderen uit dergelijke gezinnen dikwijls verkeerd worden georiënteerd. Nochtans werden er in de motie van aanbeveling die het parlementaire debat daarover afsloot, concrete maatregelen opgenomen met betrekking tot het onderwijs. Zo werd er voorgesteld om tijdens de lerarenopleiding en nascholing meer aandacht te besteden aan het herkennen van de oorzaken van leerachterstand bij deze kinderen en werden er meer middelen gevraagd om de cultuurverschillen tussen het school- en thuismilieu te overbruggen door bijvoorbeeld de organisatie van huisbezoeken en schoolopbouwwerk. Alhoewel de minister wel extra middelen voorziet voor zorgverbreding, vraagt de spreker dat deze motie van aanbeveling zou worden opgevolgd.

– antwoord van de minister

De minister bevestigt dat de toelichting bij de begroting vermeldt dat de projecten onderwijsvoorrang en de projecten zorgverbreding niet werden versmolten in tegenstelling tot hetgeen werd verwacht. De versmelting tussen het programma migranten en het programma kansarmoede werd aangekondigd in het regeerakkoord. Om redenen van eerder praktisch-organisatorische aard werd de versmelting van de middelen niet doorgevoerd.

Hij licht toe dat de programma's inhoudelijk volledig op elkaar werden afgestemd. De procedure verloopt op identieke wijze, maar nog steeds apart. Het is volgens de minister spijtig dat scholen daarvoor nog steeds twee aanwendingsplannen moeten indienen voor inhoudelijk dezelfde programma's. Het lijkt hem aangewezen om te blijven werken aan de versmelting om een efficiënte en gerichte ondersteuning in deze complexe materie te blijven bieden aan scholen.

Hij weerlegt de bewering van de heer Sannen dat het beleid geen oog zou hebben voor zorgverbreding in secundair onderwijs. Het decreet op de centra voor leerlingbegeleiding moet in dat kader worden gesitueerd. Heel concreet zijn er een aantal acties in scholen waarbij aandacht wordt gevraagd voor preventie en remediering van leerachterstanden. Hij denkt daarbij aan het onderwijsvoorrangsbeleid dat in secundaire scholen met een eerste graad kan worden georganiseerd. Ook het project

leerplichtcontrole, waarin veel aandacht wordt geschonken aan nieuwe of intensievere vormen van leerlingbegeleiding is daar een voorbeeld van.

Het concept zorgverbreding verdient in het secundair onderwijs een andere invulling met andere accenten dan in het basisonderwijs. Men moet er immers van uitgaan dat de leerproblemen gedurende het basisonderwijs werden opgespoord en gemedieerd. Preventie en remediering moeten in het secundair onderwijs worden beperkt tot de eerste graad. Dat betekent echter niet dat leerlingen met bepaalde problemen aan hun lot worden overgelaten in hogere graden. Daartoe moeten vormen van leerlingbegeleiding worden op punt gesteld. Met het decreet secundair onderwijs wordt deze opdracht nadrukkelijk aan de scholen gegeven.

Ingaand op de opmerking van mevrouw De Schamphelaere verklaart de minister dat alhoewel niet uitdrukkelijk werd verwezen naar de motie van aanbeveling tot besluit van het op 19 februari 1998 gehouden themadebat over armoede en sociale uitsluiting, in de beleidsbrief de aangehaalde thema's wel degelijk terug te vinden zijn.

De projecten zorgverbreding en onderwijsvoorrang in het basisonderwijs worden gecontinueerd. In het project leerplichtcontrole wordt een nieuwe regelgeving voorbereid, waarvan het leerlingvolgsysteem een essentieel onderdeel vormt. Er werden initiatieven aangekondigd om de expertise, opgedaan in het migranten- en in het kansarmoedebeleid, te implementeren in de initiële lerarenopleidingen. Zijn bezorgdheid voor een verbeterde leerlingbegeleiding met het oog op een optimale oriëntatie van de leerlingen en inzicht in sociale en culturele achtergronden van de leerlingen, blijkt uit de invulling van de projecten zorgverbreding en onderwijsvoorrang zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs. Ook in het project leerplichtcontrole wordt een optimale schoolloopbaan centraal gesteld.

De verschillende inspectiekorpsen hebben opdracht gekregen tot nascholing met betrekking tot intercultureel onderwijs of het omgaan met sociale en culturele verscheidenheid in het onderwijs. Dit maakt al enkele jaren deel uit van de normale werking van de inspectie. Dit is ook de reden waarom het niet expliciet werd vermeld in de beleidsbrief.

Het project rond de modularisering van een aantal beroepsopleidingen werd opgestart. Een aantal modules zullen eind dit schooljaar klaar zijn. Reeds vorig jaar werd onderzoek opgestart omtrent de

kostprijs van het onderwijs. De resultaten zullen in 1999 bekend zijn. De minister meent dan ook dat in zijn beleidsbrief en in de begroting voldoende rekening werd gehouden met de motie van aanbeveling.

– *repliek van de leden*

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* beaamt dat de zorgverbreding en het onderwijsvoorrrangsbeleid belangrijke aspecten zijn in het armoedebat. De motie van aanbeveling had echter meer gerichte doelstellingen. Het gaat hier om specifieke achteruitstelling omwille van materiële achterstand, de thuiscultuur en het tijdig kunnen onderkennen door de leerkrachten van het gedrag in de scholen dat daarvan het gevolg is.

d. basisonderwijs in Brussel

De heer *Kris Van Dijck* brengt aan dat zijn fractie volledig achter de optie van de Vlaamse regering staat om alle onderwijsmiddelen voor Brussel te bundelen om op die manier beter te kunnen inspelen op de prangende noden. Hij vraagt hoe ver het met deze bundeling staat. Deze bundeling moet er volgens zijn fractie toe leiden dat deze middelen ook verhoogd worden om het Nederlandstalig onderwijs in Brussel te handhaven. In dit kader merkt hij op dat het onderwijs in grootsteden zijn typische problemen kent. Brussel heeft echter het bijkomende probleem van de bicommunautair situatie. Het onderwijs vervult voor de Vlaamse Gemeenschap daarbij een speerpuntfunctie.

– *antwoord van de minister*

De *minister* reageert op de bezorgdheid van de heer Van Dijck voor het basisonderwijs in Brussel dat dit een constante is. Het is de bedoeling om in Brussel te komen tot één programma rond minderhedenbeleid en kansarmoedebeleid dat ook rekening houdt met de Brusselse situatie waarbij vele Franstaligen in Nederlandstalige scholen inschrijven.

De middelen voor dergelijk programma zouden worden gevormd door het bijeenbrengen van de middelen onderwijsvoorrrang, de middelen zorgverbreding en de middelen uit de zogenaamde Brusselnorm. Gezien de middelen voor onderwijsvoorrrang en de middelen voor zorgverbreding werden toegekend voor een periode van twee schooljaren, kan dergelijke versmelting in de praktijk pas plaatsvinden vanaf 1 september 2000.

De minister heeft nog beslist om in de onmiddellijke toekomst werk te maken van de aangekondigde ondersteuningsstructuur waar de coördinatie zal gebeuren van een netoverschrijdende ondersteuning door experts voor scholen die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Daarover worden momenteel gesprekken gevoerd met de heer *Rufin Grijp*, voorzitter van het VGC-college. Een verhoging van de middelen voor Brusselse scholen is momenteel niet aan de orde.

e. uitvoeringsbesluit sociale voordelen

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* vraagt naar de stand van zaken van het uitvoeringsbesluit met betrekking tot artikel 92 betreffende de sociale voordelen van het decreet basisonderwijs. Na herhaaldelijk aandringen bij de vorige minister van onderwijs, beloofde deze dit te regelen in het najaar 1998. Sommige gemeentelijke overheden vinden in het uitblijven van het uitvoeringsbesluit een excuus om geen gelijke berechtiging door te voeren.

– *antwoord van de minister*

Het is volgens de *minister* onjuist te stellen dat er momenteel geen reglementering ten aanzien van sociale voordelen zou bestaan. Artikel 184 van het decreet basisonderwijs bepaalt dat in afwachting van het inwerking treden van de uitvoeringsbesluiten, de terzake geldende regelgeving, die op het ogenblik van de inwerkingtreding van het decreet basisonderwijs van kracht was, van toepassing blijft.

f. andere

– De heer *Freddy Sarens* vraagt een volledige lijst van de uitvoeringsbesluiten van het decreet basisonderwijs met de publicatiedatum in het Belgisch Staatsblad.

– De heer *Freddy Sarens* leest in de toelichting dat het lerarenkorps vergrijsd. Is het mogelijk een overzicht te krijgen van de leeftijdsstructuur van het lerarenkorps ? Hierop aansluitend vraagt hij een overzicht van het aantal niet ingevulde betrekkingen wegens een zogenaamd tekort aan leerkrachten.

– De heer *Freddy Sarens* vermeldt dat in 1998 in het kader van het GON 3,9 miljoen frank uitbetaald werd aan de in aanmerking komende gesubsidi-

dieerde scholen voor buitengewoon basisonderwijs. Over hoeveel scholen en leerlingen gaat dit ?

– *antwoord van de minister*

De *minister* zal de gevraagde gegevens aan het verslag laten toevoegen (zie bijlagen).

8. Secundair onderwijs

a. overgang laatste jaar secundair onderwijs

De heer *Freddy Sarens* citeert uit de beleidsbrief onderwijs 1999 : “Leerlingen moeten in ieder geval de kans krijgen aanvankelijke studiekeuzes te herzien in functie van hun groeiend inzicht in hun toekomstige studieplannen en -mogelijkheden. Vermits de huidige reglementering daarin niet voorziet, zal worden overwogen om de overstap naar een andere studierichting tot in het laatste jaar van het secundair onderwijs mogelijk te maken”. De spreker wenst hieromtrent meer duidelijkheid. Bovendien stelt hij zich de vraag of met een dergelijke maatregel het gevaar kan ontstaan dat men bepaalde studierichtingen voor bepaalde toelatingsexamens opzij zal schuiven.

Ook de heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar het voorstel van de minister om met het oog op een betere oriëntering de overstap naar een andere studierichting tot in het laatste jaar van het secundair onderwijs mogelijk te maken. Daarvoor voorziet de minister een decretale maatregel met ondersteuning van initiatieven op schoolniveau die enkel haalbaar zijn als de scholen gestructureerd samenwerken. Bovendien stelt de beleidsbrief dat er een nieuwe studiecultuur moet worden ontwikkeld om de leerling een groter initiatief toe te kennen. De spreker ondersteunt deze trend maar vraagt zich af welke middelen de overheid heeft om deze doelstellingen hard te maken.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat de idee van de wijziging van de studiekeuze na het vijfde jaar, binnen dezelfde onderwijsvorm, ontstaan is na de eerste toelatingsexamens voor geneeskunde. In de stuurgroep secundair onderwijs/hoger onderwijs van de VLOR is de idee verder uitgewerkt. In het raamadvies over de overgang tussen het secundair en het hoger onderwijs werd dit vooral gezien als een middel om de slaagkansen aan de hogeschool of universiteit te verhogen. Aanvankelijk leefde de

idee om de mogelijkheid van deze overgang in het ontwerp van decreet IX in te brengen. Wegens technische problemen en nog bestaande vragen bij de netten werd dit er uitgehaald. De minister heeft de bedoeling dit in het genummerd decreet XI in te brengen.

Het gevaar dat bepaalde studierichtingen kweekscholen worden voor bepaalde hogere studies is niet reëel. De overgangsmogelijkheden gelden voor alle studierichtingen waardoor het in alle richtingen maar binnen dezelfde onderwijsvorm mogelijk is. Bovendien gaat het telkens om individuele gevallen die aan bepaalde voorwaarden gebonden zijn. Zo zou bijvoorbeeld de uiterste datum 15 oktober zijn én zou een positief advies van de klasraad nodig zijn. Een laatste argument is dat hoewel het profiel van het ASO – want daar zal het zich waarschijnlijk het vaakst situeren – in theorie omnivalent is, bepaalde studierichtingen beter opleiden naar bepaalde studies. Hier brengt deze overgangsmogelijkheid geen verandering in.

b. overgang secundair onderwijs naar hoger onderwijs

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* brengt aan dat de oplossingen die de beleidsbrief vermeldt m.b.t. de aansluiting tussen secundair en hoger onderwijs, niet ver genoeg gaan. In die zin zou een betere aansluiting van de eindtermen secundair en hoger onderwijs moeten worden bewerkstelligd. De discussie over het aantal mislukkingen in het hoger onderwijs en over de daaraan gekoppelde ingangsproeven, toont de kloof aan tussen het secundair en hoger onderwijs én de mislukte oriëntering. Aan dit laatste zullen de CLB's niet veel kunnen verhelpen wegens het gebrek aan leerlingnabijheid en het te grote aantal leerlingen per centrum dat moet worden opgevolgd.

Zij meent dat om al deze redenen deze studierichtingen die leiden tot verder studeren, een zeer brede algemene vorming moeten blijven behouden. Er dient enkel in de derde graad een beperkte specialisatie te worden voorzien, met daaraan de mogelijkheid gekoppeld om in het vijfde jaar van studierichting te veranderen. Haar fractie is verheugd dat dit laatste reeds voorzien is in de beleidsbrief.

Mevrouw *Vanderpoorten* wil na het vijfde jaar bovendien op Vlaams niveau een vrijblijvende oriënteringsproef organiseren waarvan het resultaat de leerlingen en ouders kan leiden tot een betere studiekeuze in het hoger onderwijs. Bij deze oriënteringsproef dient wel een degelijke begelei-

ding, de nodige informatie en een analyse van de resultaten te worden voorzien. Op basis van deze proef kan dan blijken of men zich in het laatste jaar secundair onderwijs nog moet bijsturen of nog moet wijzigen van studierichting. Het niet verplichten van deze proef verhoogt de verantwoordelijkheid van de ouders en leerlingen bij de studiekeuze. Bovendien laat men de leerlingen ondervinden welke eisen gesteld worden in het hoger onderwijs en welke zwakke en sterke punten men heeft t.a.v. het hoger onderwijs.

Mevrouw Vanderpoorten betwijfelt bovendien dat de slaagpercentages van het hoger onderwijs onrustwekkend laag zouden liggen. Dat blijkt onder meer uit de inspectieverslagen. Er worden wel verkeerde keuzes gemaakt wat wijst op een verkeerde oriëntering en informatieverstrekking.

De heer *Ludo Sannen* constateert met betrekking tot de oriëntering en de aansluiting met het hoger onderwijs dat de onderwaardering van het technisch onderwijs nog steeds aanwezig is. In dit kader verwijst hij naar de resolutie met betrekking tot de aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs. De beleidsbrief bevat geen enkel initiatief of voorstel om aan deze oriëntering concreet iets te doen. De herstructurering van het secundair onderwijs waarbij de studierichtingen herschikt werden om de doorzichtigheid te bevorderen, voldoen volgens hem geenszins aan de uitdagingen van de oriëntering en de herwaardering van het technisch onderwijs.

In het kader van de overgang van secundair naar hoger onderwijs wenst de spreker nog te onderstrepen dat men de verantwoordelijkheid hiervan niet alleen bij het secundair onderwijs mag leggen. De eigen waarden van het secundair onderwijs dreigen verloren te gaan wanneer de druk op de leerlingen om vroeger te kiezen groter zou worden. Het secundair onderwijs heeft de ontwikkeling van de totale persoonlijkheid tot doel waardoor iemand emancipatief in de samenleving zou kunnen participeren en er zich goed kan voelen. De prioriteiten mag men in deze niet omdraaien.

De heer Sannen werpt op dat men het vrij hoge aantal bissers in het hoger onderwijs niet moet dramatiseren. Alhoewel dit wel een budgettaire probleem met zich meebrengt, blijkt uit het tweede voortgangsrapport van de heer Dillemans dat de tijdsduur om een diploma hoger onderwijs te halen lager is dan in de landen die Vlaanderen omringen.

– antwoord van de minister

De *minister* onderstreept dat de overgang van secundair naar hoger onderwijs een belangrijk aandachtspunt is en blijft voor het onderwijsbeleid. De wijze waarop deze overgangsproblematiek wordt benaderd, kadert binnen het algemeen streven naar democratisering van het hoger onderwijs.

Op de *eerste* plaats stelt de minister dat het verminderen van het aantal mislukkingen in het eerste jaar van het hoger onderwijs geen doel op zich, maar een onderdeel van het streven naar democratisering vormt. In dit opzicht is hij van mening dat het aantal studenten dat mislukt in het eerste jaar hoger onderwijs wel een probleem vormt en wel om een tweetal redenen.

Ten eerste is er de complexiteit van het fenomeen mislukken. Hij gaat akkoord met de heer Sannen dat men zich niet moet blind staren op het aantal studenten dat niet slaagt in het eerste jaar, maar moet kijken naar de proportie die na één of zelfs twee maal in hun hoger onderwijs carrière te hebben gebist, een diploma behaalt. Daar moet echter worden aan toegevoegd dat niet alle studenten die mislukken ervoor opteren hun jaar over te doen. Een aantal zet zijn studies stop, waarvan een aantal zelfs voor of tijdens de eerste zittijd. Een ander aantal verandert van studierichting. Van degenen die starten in het universitair onderwijs opteert een aantal voor het hogescholenonderwijs na één of tweemislukkingen. Studenten die mislukken, dolen vaak een hele tijd rond om dan uiteindelijk toch met uitsluitend een diploma van het secundair onderwijs op de arbeidsmarkt te belanden. Over het verloop van dat proces en de aantallen studenten die erbij betrokken zijn, tast men vooralsnog in het duister. Om een duidelijker zicht op dat proces te krijgen, heeft hij een interuniversitair team van de VUB en de KULeuven in het kader van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht onderzoek de opdracht gegeven een onderzoek te doen naar de karakteristieken, de oorzaken en motieven met betrekking tot de drop-out in het eerste jaar hoger onderwijs.

Vooraleer uitspraken te doen over de problematiek van het mislukken, is het noodzakelijk dat proces goed in kaart te brengen en na te gaan in welke mate het sociaal milieu van de studenten een invloed heeft op de verschillende wijzen waarop met mislukken in het eerste jaar wordt omgegaan. Het is immers niet uitgesloten dat studenten van een lager sociaal economisch milieu minder vaak

bissen en sneller afhaken en derhalve minder winst halen uit een oponthoud in het hoger onderwijs.

Ten tweede zijn er de kosten verbonden met het systeem van hoger onderwijs. De open toegang maakt het mogelijk dat jonge mensen hun kansen in het hoger onderwijs kunnen uitproberen. Niet zelden wordt geopperd dat men de jaren die aan een geslaagde examenzittijd of aan een gepaste studiekeuze voorafgaan niet als een menselijk en pedagogisch verlies in het leven van jonge mensen moet bestempelen. Hoewel deze opmerking tot op zekere hoogte hout snijdt, kan ze de kost van de open toegang van het hoger onderwijs niet volledig rechtvaardigen. Studenten moeten kansen krijgen, maar ze moeten die ook benutten. Men mag volgens de minister niet vergeten dat zij een geprivilegieerde groep in onze samenleving vormen. De lagere sociale klassen hebben nog steeds niet dezelfde toegang tot het hoger onderwijs als de hogere klassen. De kansen die studenten in het hoger onderwijs krijgen, worden medegefinancierd door bevolkingsgroepen die dergelijke privileges niet genieten. Dit betekent dat die privileges geen onvoorwaardelijk karakter mogen krijgen en dat er ernstige inspanningen moeten worden geleverd om de kansen op een succesvolle carrière in het hoger onderwijs van competente en geïnteresseerde jongeren te stimuleren, in het bijzonder van dezen uit kansarme milieus.

Een *tweede* element met betrekking tot de toegang van het hoger onderwijs is dat het uitgangspunt dat mislukken in het eerste jaar een probleem vormt voor het onderwijsbeleid, niet noodzakelijk een pleidooi impliceert voor de veralgemeende invoering van toelatingsproeven voor het hoger onderwijs. Het betekent wel een verhoogde beleidsaandacht voor de overgang van secundair naar hoger onderwijs en voor de mate waarin sociale factoren daarin een rol spelen. Het optimaliseren van die overgang veronderstelt dat er daartoe niet alleen in het secundair onderwijs de nodige maatregelen worden genomen, maar dat het hoger onderwijs eveneens de nodige inspanningen levert en er bovendien een samenwerking tussen het secundair en het hoger onderwijs tot stand komt. Het hoger onderwijs moet duidelijk formuleren welke doelen het nastreeft en welke specifieke eisen het stelt aan de beginnende studenten. Het formuleren van begintermen en het zoeken naar afstemming tussen deze begintermen en de eindtermen van het secundair onderwijs zijn hierbij een absolute vereiste. Om de mislukkingen en de menselijke, sociale en financiële kosten die ermee gepaard gaan te verminderen en tegelijk de kansen te verbeteren van alle studenten die voldoende competent zijn

om hoger onderwijs te volgen, zal het secundair onderwijs meer aandacht moeten besteden aan de voorbereiding tot gepaste studiekeuzen, zal het hoger onderwijs zich kritisch moeten buigen over zijn onderwijs- en evaluatiemethoden en zal ook de verantwoordelijkheid van de individuele studenten voor hun studies moeten worden aangescherpt.

Een *derde* belangrijk element betreft het voorstel van de VLOR met betrekking tot de voorbereiding van de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. Daarin stellen zij een studiekeuzedossier voor dat de leerlingen vanaf de tweede graad aanleggen. Het is de bedoeling dat de studenten, met de nodige begeleiding, in dit studiekeuzedossier alle elementen opnemen die hun studiekeuze op een verantwoorde wijze onderbouwen. Belangrijk is dat de studenten daarin bijvoorbeeld verslag uitbrengen van wat ze ondernomen hebben om de gekozen studierichting beter te leren kennen. In dit verband is ook gedacht aan het inlassen van een vrijblijvende oriënteringsproef, zoals mevrouw Vanderpoorten suggereert. Eén van de mogelijkheden die inderdaad kunnen worden overwogen om de leerlingen te helpen bij de exploratie van hun studiekeuzes, is de organisatie van proeven waarbij studenten zichzelf kunnen evalueren. Deze proeven hebben de bedoeling de leerlingen in staat te stellen hun eigen competenties te vergelijken met een referentiegroep en hen tevens mogelijkheden tot remediëring aan te reiken.

Een *vierde* element is dat de aparte aandacht voor de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs geenszins het eigen karakter van het secundair onderwijs of van het hoger onderwijs mag ontkennen. Beide onderwijsniveaus hebben immers eigen doelstellingen die verder reiken dan de overgangsproblematiek. Bovendien moeten de ondersteuning van de doorstroommogelijkheden van het secundair onderwijs gepaard gaan met een verhoogde aandacht voor de overgang van het beroepsgerichte secundair onderwijs naar de arbeidsmarkt. De kwalificaties van de afgestudeerden moeten worden verbeterd en ontwikkeld in dialoog met het bedrijfsleven en met de nodige aandacht voor een kwaliteitsvolle algemene vorming die de jongeren sociaal weerbaar maakt.

– *repliek van de leden*

De heer *Ludo Sannen* hoopt dat men de relativering van het mislukken in het eerste jaar hoger onderwijs zal aanhouden. Het probleem betreft hier de ronddolenden, die uiteindelijk geen diploma behalen. Het zou belangrijk zijn te weten over hoeveel studenten het hier gaat.

Met betrekking tot het afstemmen van de begintermen van het hoger onderwijs op de eindtermen van het secundair onderwijs, stelt de spreker dat het hoger onderwijs moet vertrekken van de eindtermen om zijn onderwijs daarop af te stemmen. Een omgekeerde beweging is totaal uit den boze omdat de eindtermen zijn vastgelegd.

In dit kader wijst hij erop dat de richting wiskunde/wetenschappen niet de norm mag worden in het secundair onderwijs. De richting latijn/wiskunde bevat eerder de componenten om tot een evenwichtiger ontwikkeling van de leerling te komen. Het gevaar voor kweekscholen blijft echter bestaan.

9. Hoger onderwijs

a. toelatingsexamen

Het valt de heer *Ludo Sannen* op dat er geen sprake is van een toelatingsexamen voor de opleiding kinesitherapie. Dit is op zich positief, maar de argumentatie vanuit de sociale zekerheid om een overaanbod te realiseren en kwaliteit te garanderen, is dezelfde als deze bij de opleiding van artsen en tandartsen. Waarom werd het ene gerealiseerd en het andere niet ?

– antwoord van de minister

De *minister* is van mening dat de realiteit bij de huidige instroom studenten kinesitherapie en de beperking van het aantal erkenningen voor de beroepsuitoefening van een andere orde is dan de verhoudingen voor artsen en tandartsen.

De eerste beperking speelt voor de studenten die afstuderen tijdens het jaar 2003. In dat jaar studeerden bij de universiteiten enkel bis-studenten af van de vierjarige opleiding. De eerste afgestudeerden van de vijfjarige opleiding dienen zich pas in 2004 aan.

Voor de jaren 2004 en volgende verwacht men een daling van het aantal afgestudeerden. De minister haalt daar de volgende redenen voor aan :

- de verlenging van de studieduur van de universitaire opleiding, namelijk van 4 naar 5 jaar ;
- de vermindering van het aantal opleidingsplaatsen bij de hogescholen ;

– het ontradingseffect dat rechtstreeks volgt uit de opgelegde beperking en de gevolgen van de commotie rond dit dossier bij de abiturienten.

Uit de analyse van de cijfers van de huidige instroom en de te verwachten uitstroom besluit de minister op dit moment dat een toelatingsexamen voor kinesitherapie in Vlaanderen niet aan de orde is.

b. alternerend leren in hogescholen

De heer *Freddy Sarens* verwijst naar de beleidsbrief waarin over kansengelijkheid vermeld staat dat er voor meisjes uit kansarme milieus een alternerend project zal worden opgestart in twee hogescholen. Deze studie zal over een jaar meer worden uitgesmeerd en voorziet dat de meisjes tegelijk werkervaring kunnen opdoen. Volgens persberichten zouden deze projecten reeds zijn opgestart. De twee hogescholen zijn het EGON, Economisch en Grafisch Onderwijs, in Gent en de Hogeschool Antwerpen, HA. De spreker heeft hieromtrent de volgende vragen : waarom werden deze twee hogescholen geselecteerd ?, werden er nog andere hogescholen aangesproken ?, is er een decretaale basis nodig voor dit project ?, waarom werd dit project enkel opgezet voor kansarme vrouwen en niet voor kansarmen mannen ?, waarom werd dit studiegebied gekozen ?, werd de VLOR daarbij betrokken ?, zijn er juiste studentenaantallen bekend ?

– antwoord van de minister

De *minister* verduidelijkt dat het project 3 doelstellingen omvat :

- binnen de organisatie van het hoger onderwijs experimenteren met een haalbare, flexibele organisatievorm die op middellange termijn continu ingebed kan worden in het regulier opleidingssysteem ;
- bijdragen tot de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt via samenwerking tussen hogescholen en bedrijven ;
- kansarme vrouwen, meer bepaald herintreedsters, ertoe aanzetten om terug te gaan studeren en een hoger diploma te behalen.

De decretaale grond voor dit project ligt in artikel 6 van het hogescholendecreet dat stelt dat deeltijdse opleidingen mogelijk zijn indien de studietijd wordt verdubbeld. Het reguliere studieprogramma blijft behouden, maar wordt in een aangepaste

organisatievorm aangeboden, zodat leren en werken gecombineerd worden. Het deeltijds tewerkstellingsluik staat in functie van de opleiding, het is dus een echte alternerende opleiding. Zowel de flexibele onderwijsorganisatie als de studiebegeleiding in de vorm van trajectbegeleiding zijn wezenlijke vernieuwingen in het hoger onderwijs.

De organisatie van het leertraject wordt ontwikkeld binnen de bestaande regelgeving, binnen het kader van het hogescholendecreet. Er wordt overlegd tussen de hogeschool en het bedrijf waarin stage wordt gelopen of waar wordt gewerkt. Het eerste jaar van de opleiding wordt halftijds aangeboden en over twee studiejaren gespreid, zodat de totale studieduur vier jaar bedraagt i.p.v. drie jaar.

Er werd gekozen voor een samenwerking met de Kamer van Koophandel omdat deze de nodige contacten had met zowel de hogescholen als de werkgevers uit de regio. De keuze van het studiegebied Handelswetenschappen en Bedrijfskunde met opties informatica, accountancy-fiscaliteit en marketing, gebeurde in overleg met de Kamer van Koophandel en de VDAB, en werd bepaald door de tewerkstellingskansen bij afstuderen. Het betreft opleidingen die toeleiden tot zogenaamde knelpuntberoepen.

De criteria bij de selectie van de hogescholen waren : aanwezigheid van deze opleidingen, de omvang van de doelgroep in de regio, en het engagement dat een hogeschool op zich wou nemen inzake modelontwikkeling en studentenbegeleiding. Het project startte met de Egon-hogeschool in Gent en de Autonome Hogeschool in Antwerpen.

Het project beoogt modelontwikkeling inzake meer flexibele onderwijsorganisatie en trajectbegeleiding. Achterliggende visie is dat dit belangrijke aandachtspunten zijn in een betere afstemming van het onderwijs in hogescholen op de behoeften en mogelijkheden van de arbeidsmarkt. Omdat kansarme, allochtone en autochtone, herintreedsters de groep bij uitstek vormen die behoefte heeft aan een flexibeler onderwijsorganisatie en trajectbegeleiding, vormen zij in deze experimentele fase de doelgroep voor het beleid. Het project wordt gedeeltelijk gefinancierd vanuit de onderwijsmiddelen voor minderheden-, kansarmoede- en gelijke kansenbeleid. In 1998 bedroeg dit 9.880.000 frank. Er is een cofinanciering van 8,6 miljoen frank voorzien vanuit het federale Impulsfonds voor Migrantenbeleid, fonds dat wordt gespijsd met de winsten van de Nationale Loterij en voor de Eerste Minis-

ter wordt beheerd door het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding.

Er is een samenwerking met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening die de deelnemers aan het project vrijstelling van stempelcontrole verleent zodat zij hun werkloosheidsvergoeding behouden. Bij de start waren er in totaal 37 vrouwen ingeschreven. Voor beide hogescholen werd uitdrukkelijk contractueel bepaald dat er minimum 15 deelnemers moeten starten om subsidieerbaar te zijn. Een advies van de VLOR was terzake niet aan de orde.

c. hoger kunstonderwijs

De heer *Ludo Sannen* herinnert zich dat de vorige minister van onderwijs zich engageerde om mee de praktijk in dit hoger onderwijs te bewaken. In die zin spoorde hij de directeurs van de hogescholen aan de middelen voor het hoger kunstonderwijs voldoende hoog te houden. Hij vraagt in welke mate de huidige minister deze bewaking zal verder zetten zodat dit kunstonderwijs niet ondergefinancierd dreigt te worden binnen het totale hogescholenonderwijs.

– antwoord van de minister

De *minister* bevestigt dat de overheid bekommerd moet zijn om de kwaliteit van dat hoger kunstonderwijs en om de toekomstmogelijkheden van de studenten die er studeren. In een vorige zitting van de commissie Onderwijs werd het intrekken van een amendement ter sprake gebracht m.b.t. strengere toelatingsproeven waaraan – teneinde geen onmiddellijke financiële repercussie voor de betrokken departementen te hebben – een bevrozing van de financiële enveloppe over vijf jaar werd gekoppeld. Tevens werd gesteld dat de administratie en het kabinet op dat ogenblik samen met de VLHORA dienomtrek overleg pleegden.

Tot zijn spijt stelt hij vast dat dit overleg niet zo eenvoudig verloopt. Elke discussie strandt op de vraag om méér geld, zoniet binnen dan buiten de enveloppe. Een vraag die overigens ook door andere studiegebieden, zoniet door alle studiegebieden, wordt gesteld.

Opvallend is dat de enige opleidingen die a.h.w. zelfregulerend zouden kunnen optreden door middel van hun verplichte toelatingsproeven, dit niet doen. In bepaalde departementen blijven deze proeven een pro forma aangelegenheid of althans eerder oriënterende dan wel selecterende proeven.

Hij hoopt dat de VLHORA tot een aanvaardbaar compromis kan komen waarbij eenieder, en dit vanuit een betrokkenheid om de kwaliteit, zich terug kan vinden. Indien dit niet mogelijk is, zal hij genoodzaakt zijn zelf criteria op te leggen waaraan de toelatingsproeven zullen moeten voldoen. Een continuering van de situatie van vandaag is voor geen enkele partij een goede zaak.

d. lerarenopleiding

De heer *René Swinnen* leest in de beleidsbrief dat de minister de beroepsprofielen van de leerkrachten vooral benadert vanuit de lerarenopleiding en de nascholing. De spreker is van mening dat men de beroepsprofielen ook moet benaderen vanuit de functiebeschrijvingen die de sleutel vormen voor de evaluatie en andere personeels- en pedagogische aspecten. Een functiebeschrijving is een individueel contract tussen de inrichtende macht en het personeelslid. De decreten inspraak en beroepsprofielen zijn dan ook basiselementen voor de verdere uitbouw van het personeelsbeleid.

De heer *Ludo Sannen* vraagt in welke mate er in de lerarenopleidingen en de nascholing aandacht zal zijn voor de detectie van leerstoornissen en leerproblemen. Een van de grootste problemen blijkt heden een te beperkte kennis te zijn van deze problemen.

– antwoord van de minister

De *minister* verwijst voor beide opmerkingen naar de bespreking van het decreet tot bekrachtiging van de beroepsprofielen van leraren waar deze problematieken aan de orde zullen komen.

e. de optimalisatie van het hoger onderwijs

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* is van mening dat men het aanbod van zowel de universiteiten als de hogescholen samen moet bekijken om tot een optimalisatie te komen. In die zin blijft de VLD-fractie zich verzetten tegen elke toegangsproef tot het hoger onderwijs omdat dit ingaat tegen de democratisering van het hoger onderwijs, die door een stijging van de welvaart sterk is toegenomen.

Een breed maatschappelijk debat over de toekomst van het hoger onderwijs is dringend en noodzakelijk. De rapporten-Dillemans, de

opdracht aan de heer Martens, de hertekening van het universitair landschap en een evaluatie van het hogescholendecreet zijn gelegenheden om dit debat op gang te trekken. De fundamentele vraag daarbij moet zijn of het hoger onderwijs de huidige structuren moet behouden. Meer complementariteit tussen universiteiten en hogescholen is daarbij essentieel.

De heer *Ludo Sannen* vindt in de toelichting van de minister niets terug over de optimalisering van het aanbod van het hogescholend onderwijs. Onder tussen werd er naar analogie met de universiteiten een bijzondere commissaris aangeduid. Hij vraagt in dit kader met welke doelstellingen deze commissaris werd aangesteld en wat zijn juiste opdracht is.

In die zin dringt zich volgens de spreker de vraag op of twee bijzondere commissarissen wel zinvol is omdat het de dichotomie van het hoger onderwijs bevestigt. De integratie van beide vormen van hoger onderwijs die de spreker voorstaat, wordt hierdoor gehypothekeerd. Met betrekking tot de rapporten over de optimalisatie van het universitaire aanbod, heeft de spreker nergens tussentijdse stappen teruggevonden van het eerste naar het tweede rapport.

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat voor de universiteiten prof. Dillemans reeds enige tijd bezig is met zijn onderzoek en 2 voortgangsrapporten afleverde. De positieve ervaring met de heer Dillemans leidde ertoe om ook voor de hogescholen iemand aan te stellen. De reden waarom er 2 commissarissen zijn, heeft niet alleen te maken met dat verschil in timing, maar met de uitgebreidheid van het domein. Universiteiten en hogescholen groeien nu wel in zekere mate naar elkaar toe, maar kennen een compleet verschillende historiek. Beide commissarissen werden uitgekozen omwille van hun kennis van respectievelijk de universiteiten en de hogescholen. De heer Dillemans zou nooit t.a.v. de hogescholen de rol kunnen spelen die de heer Martens kreeg en vice versa.

Het is evident dat beiden zullen moeten samenwerken om tot gemeenschappelijke standpunten te komen betreffende de raakpunten tussen hogescholen en universiteiten. Hun opdracht vermeldt trouwens specifiek dat er een samenwerking moet zijn.

f. universiteiten

De heer *Erik Matthijs* waarschuwt met betrekking tot het voortgangsrapport van de heer Dillemans inzake de optimalisering van het universitair aanbod, voor de uitbreiding van de onderwijsbevoegdheid van bepaalde instellingen. Deze uitbreidingen mogen niet gebeuren ten koste van universiteiten die kwalitatieve opleidingen op een hoog niveau hebben uitgebouwd.

De spreker is verheugd over de stijging van de onderzoekskredieten. Deze stijging belast echter de basisfinanciering van de universiteiten. De toename aan onderzoekers vereisen meer labo's, financiële diensten, gebouwen en dergelijke die via de basisfinanciering moeten worden betaald.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt dat een uitbreiding van de onderwijsbevoegdheid die niet kadert in de optimalisatieoperatie, niet aan de orde is. Wel bestaat de mogelijkheid tot het inruilen van opleidingen.

Hij beseft dat de stijgende druk via de verhoging van de onderzoekskredieten op de investeringsmiddelen van de universiteiten een feit is. Naar de volgende begroting zal de Vlaamse regering moeten proberen hiervoor de nodige middelen vrij te maken.

g. universitaire instellingen van openbaar nut

De heer *Freddy Sarens* heeft bedenkingen bij de subsidiëring van de drie universitaire instellingen van openbaar nut, met name de Vlerick School voor Management, het Instituut voor Tropische Geneeskunde en het College voor Ontwikkelingslanden. Zijn fractie wenst eerder een kwaliteitsverbetering op het ganse Vlaamse niveau. De bedragen zomaar goedkeuren zou volgens hem een verkeerd signaal zijn. Mevrouw *Mia De Schamphele* en de heer *Erik Matthijs* sluiten zich hierbij aan.

– *antwoord van de minister*

De *minister* vermeldt dat voor twee van de drie instellingen, met name het Instituut voor Tropische Geneeskunde en het College voor Ontwikkelingslanden, de financiering weinig hoger is dan wat deze instellingen tot op heden ontvingen. Voor de Vlerick-school wordt een deel van de middelen gecompenseerd.

De wens van kwaliteitsverbetering wordt gedeeld door de minister. Daartoe voorziet dit decreet in een beheersovereenkomst tussen deze instellingen en de Vlaamse regering waarbij de kwaliteit van de te leveren prestaties rechtstreeks in verband staat met de hoogte van de subsidie.

h. Stichting open hoger onderwijs, STOHO

De heer *Freddy Sarens* valt het op dat het budget voor het programma coördinatie hoger onderwijs-beleid sterk stijgt van 87,5 miljoen frank tot 148,2 miljoen frank. Uit de toelichting blijkt dat de subsidiëring van het open hoger onderwijs en de innovatie van het hoger onderwijs stijgt van 60 tot 100 miljoen frank. Nu STOHO niet meer bestaat, is het volgens de spreker noodzakelijk dat er toelichting wordt gegeven bij het open hoger onderwijs. Hoe wordt het hoger onderwijs nu gecoördineerd? Hoe gebeurt de cursusontwikkeling? Worden er nog Vlaamse cursussen ontwikkeld? Hoe verloopt de samenwerking met Nederland? Hoeveel studenten volgen cursussen binnen het open hoger onderwijs?

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat STOHO niet meer bestaat. De vzw is vereffend in 1998. De middelen die vroeger naar STOHO gingen werden vanaf 1998 besteed aan innovatieprojecten in het hoger onderwijs.

Het open hoger onderwijs blijft zoals voorheen verzorgd door de zes Vlaamse studiecentra. Op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap regelt de overeenkomst met de Open Universiteit Heerlen de samenwerking. De studiecentra blijven met dezelfde middelen als voorheen gesubsidieerd. De coördinatie gebeurt door een Stuurgroep Open Hoger Onderwijs, waarin de studiecentra zijn vertegenwoordigd. De administratie ondersteunt logistiek de coördinatie. Tijdens het bestaan van STOHO werd deze vereniging niet belast met de coördinatie van de samenwerking met Nederland.

Er worden geen nieuwe Vlaamse cursussen ontwikkeld. Te allen tijde kan de administratie initiatieven nemen om Vlaamse cursussen indien nodig te actualiseren. Zij kan daartoe een beroep doen op experts in het betreffende vakgebied aan Vlaamse universiteiten en hogescholen. Er worden door de administratie pogingen ondernomen om de cursusvoorraad, waarin aanzienlijke middelen zijn geïnvesteerd, te gelde te maken. Dit belet niet dat bepaalde uitgeverijen die rechten hebben op

STOHO-cursussen, initiatieven terzake kunnen nemen.

De samenwerking met Nederland en, meer in het bijzonder, de Open Universiteit Heerlen verloopt zoals voorzien in de overeenkomst. Deze overeenkomst moet eind dit jaar hernieuwd worden en de administratie is belast met de onderhandelingen. Tijdens een van de komende ontmoetingen met de Nederlandse collega zal de samenwerking op het vlak van open hoger onderwijs besproken worden. Ter afronding kan worden vermeld dat er momenteel ongeveer 1500 Vlaamse studenten zijn die modules in Nederland volgen. Het gaat hier in totaal om 3458 modules.

i. grenslandbeleid

De heer *Freddy Sarens* stelt vast dat de middelen voor het grenslandenbeleid in 1999 gehandhaafd worden op 12 miljoen frank. Welke projecten werden in 1998 gefinancierd ?

– *antwoord van de minister*

De *minister* vermeldt dat het de bedoeling is om het niveau van subsidiëring van projecten grenslandenbeleid op hetzelfde niveau als in 1998 te houden. De procedure is dat Vlaamse participanten in projecten die in Nederland worden gesubsidieerd, een bescheiden subsidie ontvangen. De concrete lijst van de projecten is : Provinciale Hogeschool Limburg, Karel de Grote Hogeschool, Katholieke Hogeschool Kempen, Universiteit Gent, Limburgs Universitair Centrum en Katholieke Universiteit Leuven.

j. personeel

De heer *Freddy Sarens* verneemt uit de toelichting dat de hogescholen veel tijdelijken hebben ontslaan om de decretaal vastgelegde verhouding 80/20 te bereiken. Zijn hier concrete cijfers over bekend ?

Bovendien vermeldt hij dat over de invoering van het TBS+55-stelsel in het hogescholenonderwijs vooral over de wijze van financiering veel te doen is geweest. De spreker vraagt hoeveel personeelsleden per hogeschool van dit stelsel gebruik hebben gemaakt.

– *antwoord van de minister*

De *minister* laat aan het verslag de gevraagde cijfers toevoegen (zie bijlagen).

10. Niveau-overschrijdende problematieken

a. inspraak en participatie

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* is verheugd over de vermelding van de participatiecultuur in de beleidsbrief. Zij hoopt dat er alsnog een decreet op de participatie van leerlingen zal worden gerealiseerd.

De heer *Ludo Sannen* verwijst hierbij naar een voorstel van decreet op de leerlingenparticipatie waaraan momenteel wordt gewerkt. Hij hoopt dat de oprichting van de in de beleidsbrief aangekondigde steunpunten een voldoende stimulans en dynamiek zullen ontwikkelen om een voldoende aantal leerlingen aan te sporen een leerlingenraad in het secundair onderwijs op te richten.

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* meent dat de kwaliteitszorg in het onderwijs sterk gebaat is met een participatiecultuur. Zowel leerlingen, ouders, leerkrachten als de lokale gemeenschap worden aangespoord om de school mee te dragen. Het is haar inziens belangrijk dat aan deze participatiecultuur wordt gewerkt. Haar fractie hoopt dat de inspraak van de leerkrachten nog deze legislatuur kan worden gerealiseerd zodat zij een waardige partij kunnen zijn bij de onderhandelingen.

De heer *René Swinnen* vraagt eveneens dat het aangekondigde decreet betreffende de inspraak in het onderwijs snel zou worden ingediend. Een evenwichtige inspraakstructuur waarbij werkgever, werknemers en overheid worden betrokken, moet immers onverbrekkelijk samen gaan met het proces van verzelfstandiging. Participatie is noodzakelijk opdat het onderwijsveld de hervormingen zelf zou kunnen dragen en om elke vrees en achterdocht weg te nemen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verwijst hierbij naar zijn toelichting. Hij rekent erop dat men nog deze legislatuur de werkzaamheden kan afronden waardoor de personeelsleden op volwaardige en duidelijke wijze kun-

nen deelnemen aan onderhandelingen. Daarnaast haalt hij het besluit van de Vlaamse regering aan waardoor aan de representatieve vakorganisaties 15 extra gedetacheerde leerkrachten worden ter beschikking gesteld om deze inspraak inhoudelijk te begeleiden. Inspraak kan immers pas dan zijn volheid van betekenis krijgen.

Wat de participatie van leerlingen in het secundair onderwijs betreft meent de minister dat dit dossier in een stroomversnelling is gekomen. Hij kan akkoord gaan met een voorstel waarin leerlingen kunnen participeren. Het zal ongetwijfeld hun betrokkenheid op het school- en klasgebeuren verhogen. Een leerlingenraad is echter een middel, geen doel. Het impliceert ook een verantwoorde opstelling. Hij blijft bij zijn eerdere stelling dat leerlingenparticipatie een belangrijk onderdeel is van een volwaardige schoolcultuur. Het naar elkaar luisteren, het zoeken naar overeenstemming, het oplossen van conflicten, het correct communiceren vereisen een cultuur van openheid.

Hij verwacht van de Commissie een decretaal initiatief om deze aangelegenheid te regelen. Hij zal daarover te gepasten tijde een standpuntbepaling aan de Vlaamse regering voorleggen. Persoonlijk is hij in deze voorstander van een breed draagvlak.

b. schoolgebouwen

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* signaleert dat er geen verzekering zou bestaan voor schoolgebouwen. In het Waalse Gewest zou dit wel het geval zijn. Is er hier geen eenvormigheid mogelijk?

De heer *Ludo Sannen* sluit zich aan bij de reeds vermelde opmerkingen inzake de schoolinfrastructuur. Hij heeft samen met de VU-fractie daaromtrent een aantal amendementen ingediend. De heer *Kris Van Dijck* vergelijkt de cijfers voor investeringen van ARGO en DIGO tussen 1998 en 1999 en stelt tegen elke verwachting vast dat deze verminderd zijn. Hij vraagt wat daartoe de reden is.

De heer *Jos De Meyer* onderstreept zoals de andere sprekers de problematiek van de schoolgebouwen. Hij verwijst hierbij specifiek naar artikel 24 van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting 1999 waarin met betrekking tot het DIGO wordt gesteld dat de verbintenissen in een globaal pakket, per vrijgegeven investeringschijf, worden opgenomen en vastgesteld. Hij vraagt of het niet mogelijk is dit reeds met ingang van 1998 te voorzien waardoor de middelen die voor 1998 werden voorzien, optimaal kunnen worden aangewend.

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* is van mening dat de volgende legislatuur een bijkomende input zal moeten leveren voor de schoolinfrastructuur. De spreker vindt dat de rechten en plichten van ouders en leerlingen terecht onder de aandacht worden gebracht, maar dat de problematiek van de schoolinfrastructuur via deze weg hard zal worden gemaakt. Zij brengt als voorbeeld aan dat ouders via de informatie die zij krijgen zullen vaststellen dat volgens het Verdrag van de Rechten van het Kind basisonderwijs gratis moet zijn. In de school worden zij echter geconfronteerd met verplichte zwemlessen die niet gratis zijn. Door de inspraak zullen zij dit aankaarten bij de school die op hun beurt zal antwoorden dat zij haar middelen nodig heeft voor het onderhoud van de schoolgebouwen. Uit bevraging van de leerlingen blijkt bovendien dat zij de kwaliteit van de schoolinfrastructuur zeer belangrijk vinden. Ook via deze weg van inspraak zal het infrastructuurdebat worden gevoerd.

Aansluitend op de heer De Meyer meent de spreker dat de middelen die voor de DIGO worden voorzien en omwille van omstandigheden niet zijn opgebruikt, behouden zouden moeten blijven voor het daaropvolgende begrotingsjaar. Voor 1998 zou het gaan om ongeveer 300 miljoen frank.

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat de Vlaamse regering in de mate van het mogelijke probeert te voldoen aan de verzuchtingen van het onderwijsveld. Een item dat de laatste jaren te weinig aan bod is kunnen komen betreft de schoolgebouwen. De vragen van de inrichtende machten en de schooldirecties zijn zo hoog dat ze onmogelijk binnen het voorziene uitgavenniveau van de Vlaamse Gemeenschap kunnen worden ingewilligd. In de komende jaren zal hier een inhaaloperatie dienen te gebeuren.

Tijdens deze legislatuur werd reeds een eerste aanzet gegeven voor de verbetering van de schoolinfrastructuur : tweemaal 800 miljoen frank voor het hoger onderwijs en vanaf 1999 jaarlijks 800 miljoen frank voor het basisonderwijs aan te wenden voor grote onderhoudswerken en vernieuwbouw.

Het volgende regeerakkoord zal bijkomend een substantiële verhoging van de middelen moeten bevatten voor de vernieuwing en onderhoud van de scholeninfrastructuur. Hij denkt hierbij aan een gelijkaardige financiële operatie als deze die nu is doorgevoerd voor wetenschappelijk onderzoek. Deze forse inspanning moet voorkomen dat er problemen rijzen, onder gelijk welke vorm : gebrek aan comfort, hygiëne, veiligheid. Deze kunnen lei-

den tot ongevallen met onbekende aansprakelijkheden, die het onderwijs in het gedrang brengen.

In de begroting 1999 wordt bovendien via amendering een bepaling opgenomen dat de Dienst voor Infrastructuurwerken voor het Gesubsidieerd Onderwijs toelaat om vanaf heden de middelen beter te benutten door te vermijden dat kostbare gelden verloren gaan ten gevolge van annuleringen en saldi bij de eindafrekeningen.

Op de vraag van mevrouw Vanderpoorten omtrent de verzekeringen van de schoolgebouwen, stelt de minister dat deze via de koepel voor het vrij onderwijs quasi alle schoolgebouwen zowel dekt door een brandverzekering als door een polis burgerlijke aansprakelijkheid. De scholen hebben evenwel de vrijheid hun polis af te sluiten met een individuele makelaar of verzekeringsmaatschappij. Omwille van de 'pooling' van de verzekeringen kan er evenwel gezamenlijk een betere prijs worden bedongen. Hierdoor opteren de meeste scholen voor de verzekering via de koepel.

De meeste scholen van het officieel onderwijs zijn verzekerd bij eenzelfde maatschappij, ook zowel voor wat betreft burgerlijke aansprakelijkheid als voor brandrisico's. Evenzeer geldt hierbij dat elke gemeente autonoom beslist bij welke verzekeringsmaatschappij dit gebeurt.

Voor het gemeenschapsonderwijs ligt het enigszins anders. De Centrale Raad van ARGO heeft beslist eigen verzekeraar te zijn voor de eigen gebouwen voor wat betreft de brandrisico's. Hierbij steunt ze op de zogenaamde 'wet der grote getallen'. Gehuurde gebouwen worden wel verzekerd. Gezamenlijk werd een kaderpolis burgerlijke aansprakelijkheid afgesloten, de zgn. 'schoolpolis'. Deze dekt de burgerlijke aansprakelijkheid, ook voor de gebouwen. Alle scholen zijn hierbij aangesloten en alle op dezelfde wijze verzekerd via de centrale administratie.

Hoe dit alles zal evolueren, als volgend jaar de structuur van de scholen van het gemeenschapsonderwijs zal veranderen, is nog een open vraag. Dit moet nog worden besproken binnen ARGO. Concreet werd dit reeds aangekaart in een werkgroep, maar er zijn nog geen afspraken gemaakt. In principe zullen de scholen de vrijheid hebben elke vorm van verzekering individueel af te sluiten, maar zoals bij de andere netten is het denkbaar dat er centraal een mogelijkheid wordt geboden, die schaalvoordelen biedt. Ook specifiek voor de gebouwen, zijn nog geen afspraken gemaakt tussen ARGO-centraal en de lokale raden.

c. internaten

De heer *Jos De Meyer* wenst bijzondere aandacht voor de internaten. Hij verklaart dat elk jaar vrije internaten moeten sluiten omdat het inrichtend bestuur de financiering ervan niet meer aankan. Ouders kiezen voor een internaat omdat hun kind een specifieke studierichting volgt die niet in de regio aanwezig is, omwille van de werktijden of wanneer het gaat om alleenstaande ouders. Vandaag zijn er nog 105 vrije internaten met 8542 interne leerlingen. Het gevaar bestaat dat door een gebrek aan financiële middelen de kostprijs voor de ouders zodanig wordt opgedreven dat deze onbetaalbaar worden voor ouders met een bescheiden inkomen. De vrije internaten worden vandaag in vergelijking met de gemeenschapsinternaten ongelijk behandeld. Voor elke 100 frank die de gemeenschapsinternaten krijgen, moeten de vrije internaten het stellen met 34,4 frank. Dit staat zijns inziens niet in verhouding tot de objectieve verschillen die er tussen de onderwijsnetten kunnen bestaan. Deze discriminatie brengt volgens zijn fractie de grondwettelijke vrije onderwijskeuze van ouders in gevaar. Het regeerakkoord van 1995 stelt dat de overheidstussenkomst voor interne leerlingen herdacht zal worden, rekening houdend met de reële draagkracht van de ouders. Een oplossing zal rekening moeten houden met drie elementen : de werkingstoelagen van de vrije internaten moeten verhogen, alle gesubsidieerde internaten moeten een voltijds beheerder krijgen én er moet een werkingstoelage voorzien worden voor de studiemeesters-opvoeders zoals in het gemeenschapsonderwijs.

De heer *Ludo Sannen* verwijst met betrekking tot de internaten naar het regeerakkoord waarin staat dat de financiering van de internaten herbekeken zal worden op basis van de draagkracht van de ouders. De Vlaamse regering zou dit nog willen uitvoeren. Hij merkt daarnaast op dat er een grote discrepantie bestaat tussen de financiering van de internaten van het gemeenschaps- en het vrij onderwijs. Gaat de minister de uitvoering van het regeerakkoord toepassen op een herbezinning van de financiering van alle internaten ? Of zal dit enkel van toepassing zijn op een bijkomende financiering voor de vrije internaten ? Hij wil een eventueel amendement om de bedragen voor internaten te verhogen ondersteunen, maar wil vooraf weten hoe men de draagkracht van de ouders zal invullen.

De heer *Pieter Huybrechts* beaamt de opmerkingen van de heer De Meyer met betrekking tot de internaten. Ook hij stelt dat tal van vrije internaten hun

deuren moeten sluiten en dat deze te weinig middelen krijgen van de overheid. Hij vraagt daarbij waarom de studiemeesters in het vrij onderwijs gesubsidieerde werknemers en in het gemeenschapsonderwijs bedienden zijn. Op de tweede plaats vraagt hij of de politieke wil aanwezig is om de steun aan internaten in die zin te herzien dat meer minderbegoede ouders gebruik zouden kunnen maken van de internaten. En ten derde vraagt hij welke maatregelen de overheid zal nemen om de ongelijke behandeling weg te werken.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verwijst naar de Beleidsbrief 1998-1999 waarin bepaald is dat een regeling zal worden uitgewerkt om de leefbaarheid van de internaten te verbeteren, rekening houdend met de financiële draagkracht van de ouders. Hiervoor wordt in de amendementen van de regering op de begroting 1999 een bedrag van 80 miljoen frank toegevoegd aan de werkmiddelen van de gesubsidieerde internaten. Deze kredietverhoging wordt volledig geneutraliseerd binnen de kredieten van het departement Onderwijs. De voorziene verhoging van de kredieten voor innovatie in het hoger onderwijs ten belope van 40 miljoen frank wordt vrijgemaakt voor de internaten. De betoelaging van de innovatieprojecten in het hoger onderwijs zal voor een bedrag van 40 miljoen frank worden aangerekend op de kredieten van de Administratie Wetenschap en Innovatie.

De andere kredietverminderingen worden bekomen door rationalisatie binnen het departement Onderwijs. Beursgerechtigde interne leerlingen zullen aan de basis liggen van de toekenning van de additionele middelen. De concrete uitkeringsmodaliteiten worden momenteel nog onderzocht.

– *replik van de leden*

De heer *Jos De Meyer* stelt dat een verhoging van de werkingstoelagen voor internaten op basis van het aantal leerlingen met een studiebeurs, met 80 à 100 miljoen frank zoals de minister toelichtte, een belangrijke eerste stap is.

Een meer fundamentele aanpak zal hoedanook bij een volgende onderhandeling over het regeerakkoord moeten worden besproken.

De heer *André Van Nieuwkerke* merkt op dat men de problematiek van de internaten globaal moet benaderen en het buitengewoon onderwijs daarbij moet betrekken. De personeelsomkadering in deze

sector is voor het gemeenschapsonderwijs eerder nadelig, in tegenstelling tot een aantal instellingen uit de welzijnssector. Het zijn nochtans de meest sociaal zwakkeren die hier naar toe komen en ook recht hebben op een goede omkadering. Een tweede element bij het buitengewoon onderwijs betreft hier de directies die enorme inspanningen doen en bijzondere aandacht verdienen.

Hij vermeldt hierbij ook de problematiek van de kinderbijlagen. Welzijnsinstellingen kunnen tot tweederde van de kinderbijslag opeisen, terwijl internaten van het gemeenschapsonderwijs dit niet kunnen doen. Bepaalde ouders betalen niet waardoor een aantal inkomsten voor deze internaten wegvallen.

– *replik van de minister*

De *minister* vindt het terecht dat ook een aantal externe factoren in het debat worden betrokken. Bovendien moet exact worden nagegaan wat de omkadering juist omvat alvorens deze te regelen. In ieder geval zal hij geen initiatieven nemen zonder vooraf alle nodige informatie te hebben ingewonnen.

d. leerplichtcontrole

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* merkt m.b.t. de spijbelprojecten die in de beleidsbrief worden vermeld, op dat er een aantal projecten zijn bijgekomen. Zij vraagt op basis van welke criteria deze projecten worden geselecteerd en in welke mate er samenwerking is met andere organisaties die aan preventie daaromtrent doen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* licht toe dat na het spijbelpreventieproject in Brussel, dat werd afgesloten in juni 1996, een experiment Leerplichtcontrole werd opgestart. Dit experiment dat zijn juridische grond vindt in onderwijsdecreet VII en IX, laat toe om op experimentele basis een nieuwe regelgeving inzake leerplichtcontrole voor te bereiden. Dit gebeurt in een intensieve samenwerking met een honderdtal scholen en hun PMS-centra, die met de Vlaamse regering een samenwerkingscontract hebben afgesloten. Deze scholen en PMS-MSTcentra bevinden zich in de steden Antwerpen, Brussel, Brugge, Gent, Genk, Hasselt en sinds 1998 in Oostende en Dendermonde. Zowel grootsteden als landelijke gebieden zijn betrokken. De scholen zijn gekozen op basis van een open kandidatuurstelling. PMS-MSTcentra moeten zich mee kandidaat stellen.

Hij vervolgt dat de doelstelling van het experiment is een nieuw kader uit te tekenen voor een geïntegreerde benadering van de leerplichtcontrole. De controle op de inschrijving is daarin één zaak. De controle op het regelmatig schoolbezoek een andere. Beide facetten zijn met elkaar verbonden en er is duidelijk gebleken dat dit meer in de regelgeving tot uiting moet komen.

Daarenboven raken beide zaken aan andere aspecten in de regelgeving. Schoolveranderingen en tuchtsancties zijn op het eerste gezicht van een andere orde. Toch kan veranderen van school er ongemerkt toe leiden dat bepaalde leerlingen nergens meer ingeschreven zijn. Door leerlingen te schorsen worden ze voor een bepaalde periode letterlijk op straat gezet, wat kan leiden tot spijbelen en uiteindelijk zelfs tot afhaken.

Leerlingen die in een bepaalde school bij tuchtsanctie definitief uitgesloten worden, hebben het meestal niet gemakkelijk om in een nieuwe school ingeschreven te geraken. Een aantal onder hen belandt dan ook in de categorie 'nergens ingeschreven'.

Hij deelt mee dat men momenteel werkt aan het finaliseren van die nieuwe regelgeving. In het ontwerp van decreet betreffende de Centra voor Leerlingenbegeleiding is er ook reeds aandacht gegeven aan deze materie.

De experimentele werking in de scholen en PMS-centra van het experiment kan volgens de minister ook gezien worden als een de facto vorm van zorgverbreding, op het niveau van het secundair onderwijs. Naast voorbereiding van regelgeving is er een intense samenspraak opgestart met het departement Welzijn, vooral de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn en daarbinnen de afdelingen Bijzondere Jeugdbijstand. Er wordt gewerkt aan afspraken over samenwerkingsmodaliteiten, waar externe ondersteuning van de jongeren en hun gezinnen nodig blijkt. Bedoeling is ook te verkennen hoe de preventieve optie achter het experiment, door ondersteuning vanuit de sector van het algemeen welzijnswerk, verder vorm kan krijgen.

Er dringen zich ook nieuwe opties op inzake politie-optreden of justitiële tussenkomsten bij de controle van de inschrijvingen en het schoolverzuim. Deze zijn nog niet opgenomen in de nieuwe voorstellen inzake regelgeving.

De werking wordt gefinancierd met middelen extern aan de Vlaamse begroting, met name middelen van het federaal Impulsfonds voor Migran-

tenbeleid en dit in het kader van de actie 'bestrijding van het schoolverzuim'.

e. nettenstructuur en vrije keuze

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* blijft betreuren dat het begrip vrije keuze in de decreten op het basis- en secundair onderwijs niet verruimd werd. Bij de bespreking van deze decreten stelden zij voor alle gemeentelijke, provinciale en zelfs vrije scholen onder bepaalde voorwaarden vrije keuzescholen te laten zijn. Zij bevestigt wat de minister daarop toen repliceerde, namelijk dat de geesten daartoe nog niet rijp zijn. Zij is er echter van overtuigd dat een decretale inschrijving van de mogelijkheid dit proces zou kunnen versnellen. Het doorbreken van de nettenstructuur is voor haar fractie een prioriteit bij uitstek.

– antwoord van de minister

De *minister* reageert met betrekking tot de nettenstructuur dat wanneer men de oorspronkelijke versies van deze decreten zou vergelijken met het eindresultaat, men zal vaststellen dat de overheid wel degelijk bereid was om verder te gaan, maar dat de realiteiten op het veld en de reacties van de diverse actoren het noodzakelijk maakten om gas terug te nemen. Kennelijk moet één en ander een lang groeiproces doormaken. Tussen droom en werkelijkheid staan inderdaad structuren en belangengroepen. Die realiteiten miskennen zou getuigen van een te grote naïviteit.

Hij vervolgt dat de opdeling van de vrije keuze in aan de ene zijde het officieel onderwijs en anderzijds het vrij onderwijs, bij het decreet basisonderwijs werd geïntroduceerd. Dit systeem is onderwerp geweest van discussie op alle niveaus van overleg en overeind gebleven.

Het feit dat alleen nieuwe gemeentescholen mits voorwaarden voor de vrije keuze in aanmerking komen, heeft volgens de minister te maken met de realiteit op het veld. Die realiteit is ondertussen niet veranderd. Hij voegt hier nog aan toe dat, in tegenstelling tot de tekst van het regeerakkoord en de verschillende voorontwerpen van decreet betreffende het secundair onderwijs, het decreet van 14 juli 1998 uiteindelijk niets wijzigt aan de bestaande regelingen van de vrije keuze. Precies omdat over de contingentering van de vrije keuzes voor het onderwijzend personeel – dit is het systeem van uren/leraar, in samenhang met de vooropgestelde criteria van pluriformiteit voor het Gemeenschapsonderwijs – geen overeenkomst

kon worden gesloten. Ook de indeling van het Vlaamse onderwijs in zones werd losgekoppeld van de vrije keuzeproblematiek : zij dienen namelijk nog enkel om de scholengemeenschappen te structureren.

Dit betekent dat de huidige regeling waarbij de vrije keuze in de feiten wordt gewaarborgd door de degressieve leerlingencoëfficiënt en de minimumpakketten, die in het voordeel spelen van kleine scholen, behouden blijft.

Ten slotte wil hij er aan herinneren dat op het niveau van het secundair onderwijs geen scholen louter op grond van de vrije keuze, los van leerlingennormen werden opgericht. De eigenlijke rationalisatienormen voor de scholen, zoals vermeld in het KB van 30 maart 1982 en gemoduleerd door de omzendbrief van dezelfde datum, werden niet gewijzigd. De huidige gunstnormen, gemoduleerd naar de afstanden t.o.v. een andere secundaire school van hetzelfde net, blijven behouden.

f. personeel

1. Functiebeschrijvingen, evaluatie, mandaatsysteem

De heer *Jos De Meyer* wijdt in het algemeen uit over de nieuwe maatregelen inzake functiebeschrijvingen, evaluaties, beroepsprocedures en mandaatsystemen. Hij is van mening dat de invoering van deze elementen in een geest van vertrouwen en openheid, in nauw overleg met de inrichtende machten en het personeel moet gebeuren. Dit is een waarborg om een gedragen voorstel uit te werken. Het parlementair debat dat hierover zal komen, moet eveneens zo open mogelijk worden gevoerd. De spreker stelt uitdrukkelijk dat dit geen pleidooi is voor uitstel, maar enkel een waarschuwing voor overhaasting. De weg van de geleidelijkheid is in de samenleving soms de snelste.

– antwoord van de minister

De minister verzekert de spreker dat het weinig zin heeft deze innoverende en voor het onderwijsveld onbekende fenomeen onvoorbereid en ongefaseerd in te voeren omdat de bedoeling van de invoering van functiebeschrijvingen, evaluatie en mandaatsysteem een verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit is. De overheid wenst deze tools voor een beter personeelsbeleid dan in te voeren in nauw overleg met de onderwijsverstrekkers en de vakbonden.

Het is de bedoeling een covenant af te sluiten waarin de wijze van invoering van de functiebeschrijving en de evaluatie, met inbegrip van de noodzakelijke beroepsmogelijkheden, worden vastgelegd. Begin december 1998 starten de gesprekken voor het secundair onderwijs. Verwacht en gehoopt wordt dat dit overleg de stilgevallen besprekingen voor het basisonderwijs zal kunnen activeren. Voor deze invoering zal alleszins voldoende tijd en voorbereiding worden genomen. Gezien de specificiteit van de verschillende onderwijsniveaus wordt tevens gedacht aan een gefaseerde invoering, naar gelang het onderwijsniveau.

Pas nadien en eveneens gefaseerd zal het mandaatsysteem worden ingevoerd. De mandaathouder moet niet alleen zo objectief mogelijk, d.w.z. op grond van een eigen functiebeschrijving, worden geëvalueerd, ook moet hij als coach van het personeel kunnen beschikken over de instrumenten om dat personeelsbeleid adequaat te kunnen voeren.

2. Puntengewicht ondersteunend personeel

De heer *René Swinnen* stelt dat een aantal van de *bode/kamerbewaarders* in het Gemeenschapsonderwijs al meer dan 20 jaar in dienst zijn zonder uitzicht op een vaste benoeming en dus op een overheidspensioen. Een dergelijke beslissing zou geen enkel negatief effect hebben op de uitgaven van de onderwijsbegroting. Gelet op de werkgeversbijdragen zou het zelfs een vermindering betekenen voor het onderwijsbudget.

Een tweede personeelsprobleem doet zich volgens de heer Swinnen voor met de rechtspositie van *kinderverzorgsters en paramedisch personeel* die verbonden zijn aan de peuterspeelplaatsen en kinderdagverblijven die op hun beurt verbonden zijn aan basisscholen van het Gemeenschapsonderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In tegenstelling tot de kleuterscholen is er voor de kinderverzorgsters uit een aanleunend kinderdagverblijf en met een even zware opdracht, geen enkele vorm van uitstapregeling voorzien. Deze ongelijke behandeling heeft zijn repercussies op fysisch én psychologisch vlak. Hij vraagt dat men op korte termijn een oplossing zou voorzien om deze uitstapregeling mogelijk te maken.

Een derde probleem inzake personeel dient zich volgens de heer Swinnen aan met de *studiemeester-opvoeders* die momenteel vergoed worden volgens weddeschaal 208 en in het decreet op het secundair onderwijs 99 punten kosten. Dit is slechts 1 punt minder dan een opvoeder-huismeester, maar in werkelijkheid is het weddeverschil echter veel gro-

ter. De puntenschaal werd nochtans gekoppeld aan de weddeschalen. Hij vraagt een redelijker verhouding aan te brengen tussen de verloning van beide personeelscategorieën.

In dit kader werpt hij op dat opvoedend hulppersoneel of administratief personeel dat vastbenoemd of tijdelijk is, onder bepaalde voorwaarden herbenoemd kunnen worden tot ondersteunend personeel. Voor sommige personeelsleden wordt de oude puntenwaarde toegekend aan het nieuwe ambt als de puntenwaarde hoger is dan de waarde die aan het diploma van het personeelslid dat het nieuwe ambt opneemt, wordt toegekend. Daardoor wordt het voor de onderwijsinstellingen moeilijker om over te stappen naar het toekomstige organieke systeem omdat deze overstap te veel punten kost. Hij vraagt de puntenschaal ook op dit vlak te herschikken volgens de realiteit.

– *antwoord van de minister*

De *minister* beaamt dat voor de opvoeder met bekwaamheidsbewijs hoger onderwijs van het korte type en met weddeschaal 106, zijnde de huidige directiesecretarissen en opvoeders-huismees-ter, een puntenaantal van 100 moet worden aangerekend. Voor de studiemeester-opvoeder met weddeschaal 208 moet inderdaad een puntenaantal van 99 worden aangerekend.

Hij vervolgt dat het hier gaat om een overgangsstelsel voor personeelsleden met diploma's gaande van secundair tot HOKT die allen voor 1972 werden aangesteld. Gezien hun grote dienstanciënniteit, en de daarmee samenhangende wedden, werd geopteerd voor het puntenaantal van 99.

In verband met de toekenning van het aantal punten deelt hij mee dat voor het ondersteunend personeel rekening wordt gehouden met de grootte van de school en met het al dan niet enig zijn in de gemeente. Artikel 96 van het decreet tot wijziging van het secundair onderwijs bepaalt dat elke instelling die de enige is binnen het onderwijsnet en binnen de gemeente, een forfaitair aantal punten toegekend krijgt. Instellingen met maximum 97 leerlingen krijgen in dit kader 90 punten, instellingen met minimum 98 en maximum 172 leerlingen 160 punten en instellingen met minimum 173 leerlingen 250 punten.

Wat de situatie van de bode/kamerbewaarder betreft stelt hij dat de administratie momenteel een decretale bepaling voorbereidt, waardoor deze niet-statutaire en uitdovende personeelscategorie alsnog zou kunnen worden benoemd, zodat zij van

een overheidspensioen zouden kunnen genieten. Momenteel worden deze personeelsleden beschouwd als tijdelijken. Een vaste benoeming van de bode/kamerbewaarder genereert geen meerkost. Voor de Vlaamse Gemeenschap kost die immers minder dan een tijdelijke.

3. Gesco's

De heer *Freddy Sarens* licht toe dat in het programma 35.40 Algemeen onderwijs en Vorming de tussenkomst van de Vlaamse Gemeenschap in de salariskosten van de gesubsidieerde contractuelen begrepen is. De toelichting vermeldt hieromtrent dat de financiering van de salariskosten van de gesubsidieerde contractuelen voor het departement Onderwijs gemiddeld 27,64% bedraagt waardoor deze kredieten moeten toenemen. Hij vraagt hoeveel gesco's in het onderwijs en per onderwijsniveau werkzaam zijn, met inbegrip van volwassenenonderwijs en PMS-sector.

– *antwoord van de minister*

De *minister* laat aan het verslag de gevraagde cijfers toevoegen (zie bijlagen).

g. leerlingenvervoer

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* vraagt in welke mate het voorstel van de heer *Steve Stevaert*, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, om gratis vervoer te voorzien voor -12-jarigen, aansluit op de regeling inzake leerlingenvervoer.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt verheugd vast dat er volop gepraat wordt over mobiliteit van schoolgaande kinderen en dat bijgevolg gebruik dient gemaakt te worden van deze openheid m.b.t. de mobiliteitsproblematiek. Hij staat open om met alle betrokkenen een dialoog aan te gaan, om zo te komen tot een aantal voorstellen die een grotere mobiliteit en een betere toegang tot het openbaar vervoer van de schoolgaande kinderen beogen. Zo kan een grotere en betere mobiliteit voor schoolgaanden de integratie van bepaalde groepen in het onderwijs duidelijk bevorderen. Kinderen hebben recht op het onderwijs van hun keuze. De vrijheid van onderwijs kent een zeer specifieke, wat zuilgebonden invulling.

Met de non-discriminatieverklaring, in 1993 afgesloten door de onderwijskoepels en mee gestimuleerd en ondertekend door voormalig minister van onderwijs, de heer Luc Van den Bossche, wordt de klemtoon langzaam maar zeker verlegd in de richting van de vrijheid van elk kind op inschrijving in de school naar keuze in de mate dat het pedagogisch project van de school wordt gerespecteerd. Eén van de doelstellingen van het non-discriminatiebeleid is een meer evenredige aanwezigheid van migrantenleerlingen en kansarmen over de scholen en vestigingsplaatsen in een gemeente, wat overigens een noodzakelijke voorwaarde is om een aantal objectieven uit het onderwijsvoorrrangs- en zorgverbredingsbeleid te realiseren.

In dit kader dienen zich nog heel wat bijkomende vragen en bemerkingen aan :

– voor jonge kinderen kan openbaar vervoer een degelijk alternatief vormen. Men dient zich hierbij af te vragen in hoeverre ouders geneigd zijn om hun kinderen ongeleid op de bus te laten stappen. Daarnaast kan er natuurlijk geen sprake van zijn de begeleiders te laten betalen, terwijl de kinderen zelf over gratis vervoer zouden beschikken.

– het leerlingenvervoer besteedt momenteel ruime aandacht aan het gemeenschappelijk vervoer van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs : zonaal vervoer ; rationele trajecten ; gratis indien de leerling zich naar de dichtstbijzijnde school begeeft, volgens type beschouwd. Ongeveer 75 % van het budget voor leerlingenvervoer, wat 1,7 miljard frank bedraagt voor 1999, gaat naar de organisatie van het leerlingenvervoer voor het buitengewoon onderwijs. Ook hier moet de bereikbaarheid en toegankelijkheid voor alle leerlingen gevrijwaard blijven, temeer in functie van de vrijheid van onderwijs.

– *replik van de leden*

Volgens de heer *Ludo Sannen* mag men niet uitgaan van de doelstelling de mobiliteit te vergroten zodat kinderen elders naar school kunnen gaan. Het basisonderwijs moet zo dicht mogelijk bij de leefomgeving worden genoten. Een school mag immers niet los staan van de sociaal-economische en culturele leefomgeving.

Met betrekking tot het non-discriminatieverdrag werpt de spreker daarbij de vraag op of het wel logisch is om jongeren uit het omgeving te halen en ze verder in een school te plaatsen die niet behoort tot zijn leefomgeving. De ontwikkelingskansen van de allochtonen worden door de verspreiding van

de leerlingen misschien verkleind. Dit is een moeilijk debat omdat het non-discriminatieverdrag algemeen aanvaard is.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* vermeldt m.b.t. het leerlingenvervoer voor het buitengewoon onderwijs dat de voormalige minister in mei 1998 twee wijzigingen had aangekondigd. Dit vervoer zou zonaal geregeld worden en er zou een vorming voor busbegeleiders komen. Hoe ver staat het hiermee ?

– *replik van de minister*

De *minister* repliceert dat het departement Onderwijs momenteel de zonale regeling voorbereidt. Hij beaamt de noodzaak aan vorming van de busgeleiders. Dit zal zeker niet op de lange baan worden geschoven.

h. studietoelagen

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* is van mening dat in het beleid voor gelijke kansen het studietoelagen stelsel een fundamenteel middel vormt. Het huidige studietoelagenstelsel dat een evenwicht tracht te vinden tussen universaliteit en selectiviteit en reeds in het afgelopen jaar werd bijgestuurd, kan nog verder worden aangepast. De wetenschappelijke studie over de studiekosten en de onderwijsparticipatie van sociaal lagere klassen aan het hoger onderwijs kan hiertoe belangrijke elementen aanbrengen.

De heer *Ludo Sannen* verwijst naar de opvolging van de resolutie met betrekking tot de studietoelagen. Deze werd slechts gedeeltelijk ingevuld. Zo meent hij samen met de BGJG dat bijvoorbeeld het optrekken van de maximumgrens met 5% om een minimum studietoelage te verkrijgen, essentieel is.

– *antwoord van de minister*

De *minister* repliceert dat momenteel onderzoek wordt verricht naar het effect van studietoelagen op de sociale participatie in het hoger onderwijs. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Universiteit Gent (RUG), werkgroep onderwijskunde, en de Katholieke Universiteit Leuven (HIVA). Het onderzoek naar de actuele studiekost maakt hier deel van uit.

Sommige maatregelen, zoals het optrekken van maximumgrenzen en het éénmalig behoud van een

studietoelage voor bissers, kunnen pas worden geëvalueerd als de onderzoeksresultaten bekend zijn.

i. vervrouwelijking van het lerarenberoep

De heer *Ludo Sannen* brengt aan dat het onderwijs zeer sterk vervrouwelijkt is. Hij wil hier uitdrukkelijk niet misbegrepen worden : het gaat niet over het feit of dit positief of negatief is. Hij stelt onder meer vast dat er meer meisjes naar het hoger onderwijs gaan, dat het zogenaamde cascadeprobleem vooral een jongensprobleem is en dat leerstoornissen meer voorkomen bij jongens dan bij meisjes. Kan de minister hierover cijfers bezorgen ? Hij is van mening dat er wetenschappelijk onderzoek nodig is naar de effecten van de vervrouwelijking op de onderwijsinhoud, het onderwijsaanbod en de schoolcultuur.

– antwoord van de minister

De *minister* wil de opmerking omtrent de vervrouwelijking van het leerkrachtenberoep nuanceren aan de hand van een aantal concrete cijfers.

Op het niveau van het basisonderwijs kan men inderdaad van een vervrouwelijking spreken. In het gewoon basisonderwijs is 77,32 % van het vastbenoemd onderwijzend personeel een vrouw. In het gewoon secundair onderwijs daalt dit procent tot 51,94 %, hetgeen neerkomt op een quasi gelijke verhouding van mannen en vrouwen. In het hogescholenonderwijs bedraagt het percentage vrouwelijke vastbenoemde docenten nog 41,51 % en zijn vrouwen dus ondervertegenwoordigd. Een nog sterkere ondervertegenwoordiging geldt in het universitair onderwijs. Voor de tijdelijken bedragen deze percentages respectievelijk 87,96 %, 62,29 % en 41,03 %.

Indien men de vertegenwoordiging van vrouwen in de verschillende onderwijsniveaus over een langere periode bekijkt, stelt men inderdaad een aangroei vast van de percentages vrouwen, die echter niet in alle niveaus even sterk is. Over de laatste 10 jaar groeide het aandeel vrouwen in het vastbenoemd personeel van het gewoon basisonderwijs aan van 72,96 % tot 77,32 %. In het gewoon secundair onderwijs groeide dit aandeel veel minder aan, van 48,86 % tot 51,4 %. In het hogescholenonderwijs tenslotte groeide het aandeel vrouwelijke vastbenoemde docenten van 38,36 % tot 41,51 %. De aangroei van het aandeel tijdelijken vertoont een ander beeld : van 85,07 % tot 87,96 % in het gewoon basisonderwijs, van 55,67 % tot 62,29 % in

het gewoon secundair onderwijs en van 34,22 % tot 41,03 % in het hogescholenonderwijs.

Het aandeel vrouwelijke leerkrachten neemt af naarmate het onderwijsniveau stijgt. Dit geldt zowel voor de tijdelijke als voor de vastbenoemde leerkrachten. Voor het gewoon basis- en secundair onderwijs zijn de vrouwen duidelijk beter vertegenwoordigd in het korps van de tijdelijken dan van de vastbenoemden.

De aangroei van vrouwelijke leerkrachten over de laatste tien jaar blijkt zich wat het gewoon basisonderwijs betreft in het korps van de vastbenoemden te hebben voltrokken. Voor het gewoon secundair onderwijs en voor het hogescholenonderwijs is er slechts een beperkte aangroei van de proportie vrouwen bij de vastbenoemden. De belangrijkste aangroei voor deze niveaus situeert zich bij de tijdelijken.

Op het niveau van schooldirecties en inspectie is er van feminisering vooralsnog geen sprake. Het invoeren van gemengd onderwijs, de schaalvergroting en de fusies gaven de scholen zelfs opnieuw een kans om meer mannen op directieniveau te benoemen.

Indien er ongewenste effecten zouden uitgaan van een grotere proportie vrouwen in het onderwijs op de inhoud van het onderwijs en op de slaagkansen van meisjes en jongens in het onderwijs, dan moet ook de reikwijdte van deze effecten in het licht van de voorgaande analyse worden genuanceerd.

Het is nog maar zeer recent dat meisjesstudenten in gelijke mate aan het hoger onderwijs deelnemen dan jongens. Bovendien is hun participatie zeer ongelijk verspreid over de verschillende studierichtingen. Er is dus nog geen reden tot ongerustheid dat meisjes het hoger onderwijs gaan overrompelen. Wat de doorstroming van de afgestudeerden naar de arbeidsmarkt betreft, blijkt er ook nog een en ander voor verbetering vatbaar te zijn.

Gezien de hoge proportie vastbenoemde vrouwen in het basisonderwijs kan er inderdaad worden overwogen om een onderzoek op te zetten naar de wijzigingen die dit teweegbrengt in de organisatie en in de inhoud van het onderwijs, alsook in de aanpak en de onderwijsvordering van de leerlingen. Voor het secundair onderwijs kan worden nagegaan of de LOSO-databank van Prof. Van Damme toelaat het effect van het geslacht van de leerkrachten op de onderwijsvorderingen en de doorstroom van leerlingen te controleren.

Bij de vervrouwelijking van het onderwijzend personeel van het basisonderwijs moet men zich niet alleen afvragen welk effect dit heeft op de inhoud van het onderwijs, maar moet men zich ook vragen stellen over de waardering van dat beroep. De minister laat aan het verslag nog enkele overzichtstabellen toevoegen (zie bijlagen).

– *replik van de leden*

De heer *Ludo Sannen* is tevreden dat de minister een onderzoek aankondigt over deze problematiek. Hij merkt daarbij op dat een opsplitsing van het aantal vrouwelijke leerkrachten tussen het ASO, TSO en BSO waarschijnlijk zal aantonen dat de vervrouwelijking in het ASO veel verder staat dan het gemiddelde in het SO.

11. Deeltijds kunstonderwijs

De heer *Freddy Sarens* verwijst enerzijds naar de toelichting waarin staat dat de minister het deeltijds kunstonderwijs wil bijsturen in de richting van meer autonomie, responsabilisering en samenwerking met lokale besturen. Hierover zal met de sector overleg worden gepleegd. Anderzijds verwijst hij naar het regeerakkoord van 1995 waarin opgenomen werd dat er een evaluatie moest gebeuren van het deeltijds kunstonderwijs. De spreker vraagt wat de huidige stand van zaken is van deze evaluatie.

– *antwoord van de minister.*

De *minister* meldt dat de vele opmerkingen die geformuleerd werden n.a.v. de evaluatie van het deeltijds kunstonderwijs, momenteel door de bevoegde administratie worden verwerkt. Bovendien worden in deze verwerking een aantal bijkomende opmerkingen opgenomen die personeel en directies van instellingen voor deeltijds kunstonderwijs formuleerden n.a.v. de zogenaamde Ronde van Vlaanderen die de administratie op 19 oktober 1998 te Hasselt en op 23 oktober 1998 te Gent organiseerde.

Het lijkt voor hem geen twijfel dat uit de uiteindelijke verwerking een aantal krijtlijnen zullen worden gedistilleerd. Deze zullen, tijdens een volgende legislatuur, als leidraad kunnen dienen voor een actualisering van de structuren van het deeltijds kunstonderwijs.

12. Basiseducatie

De heer *Kris Van Dijck* verklaart dat zijn fractie een beleid voorstaat waarbij onthaal en integratie van nieuwkomers en migranten voorop staat. De kennis van de Nederlandse taal is daarbij van wezenlijk belang. Daaruit vloeit de noodzaak voort van het inrichten van lessen Nederlands tweede Taal, NT2. In Brussel en Vlaams Brabant blijken er echter lange wachtlijsten te bestaan waardoor een verhoging van de kredieten zich opdringt.

– *antwoord van de minister*

De *minister* situeert de evolutie van de basiseducatie. Sinds 1990, toen het decreet betreffende de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen in werking trad, en vooral sinds 1992, toen minister Van den Bossche aantrad, zijn de budgettaire inspanningen voor de basiseducatie in snel tempo gestegen, zoals de volgende cijfers aantonen :

Jaar	Cursisten	Deelnemers	Budget
1990-91	7085	420000	271.4 mio
1991-92	8673	420000	276.3 mio
1992-93	10089	542000	344.8 mio
1993-94	11874	700000	441.5 mio
1994-95	12912	700000	458.4 mio
1995-96	13388	759400	508.4 mio
1996-97	13724	759400	514.7 mio
1997-98	15086	838200+ 43650	596.3 mio

In 1993 en 1994 werd een substantiële structurele verhoging van de subsidie aan de centra basiseducatie doorgevoerd. In 1996 werd bovendien het budget substantieel verhoogd met een krediet speciaal bedoeld voor NT2. Terwijl dit oorspronkelijk als een eenmalig initiatief werd gezien, werd dit in 1997 structureel toegevoegd aan het budget basiseducatie. Omdat opnieuw bleek dat het aanbod de vraag niet kon bijhouden, werd opnieuw in 1998 het budget met 50 miljoen frank verhoogd. Tegelijk werd in een extra budget van 25 miljoen frank voorzien voor de specifieke noden van Brussel uit het VESOC-fonds.

Deze cijfers tonen aan dat de basiseducatie in relatieve zin de snelst groeiende sector uit de onderwijsbegroting is. Een dergelijke groei kan niet elk jaar opnieuw worden gerealiseerd. De minister waarschuwt dat men zich moet realiseren dat een

dergelijke toename ook moet kunnen worden opgevangen in de organisatorische en professionele context van de centra. Vaak zijn bijvoorbeeld geen geschikte en goed opgeleide lesgevers meer beschikbaar.

Dit neemt niet weg dat erkend moet worden dat nog steeds de vraag het beschikbare aanbod overtreft, zeker in een aantal steden wat NT2 betreft. De centra voor basiseducatie zijn vrij in de besteding van hun deelnemersuren. Op dit moment gaat ongeveer de helft van het aantal uren naar NT2, maar het aandeel ervan kan in de verschillende centra sterk uiteenlopen. Bovendien worden de extra kredieten steeds op een objectieve wijze over de centra verdeeld. Dit gebeurt op basis van een aantal parameters zoals de aanwezigheid van bepaalde doelgroepen. Deze objectieve verdeling is rechtvaardig, maar impliceert dat de minister niet in staat is kredieten toe te wijzen naar specifieke probleemsituaties. Ook naar de nieuwe regering toe zal een beleid naar de noden van laaggeschoolden en specifiek inzake NT2 noodzakelijk zijn en zal een verdere stijging van de kredieten aangewezen blijken.

13. Relatie onderwijs en arbeidsmarkt

a. werkervaringsplan voor deeltijds leerplichtigen

De heer *Freddy Sarens* haalt aan dat in het kader van de relatie onderwijs-arbeidsmarkt een werkervaringsplan voor deeltijds leerplichtigen in afstemming met het stelsel van de leertijd en complementair met het industrieel leerlingwezen wordt opgesteld. De Vlaamse sociale partners zouden hun sectoren overtuigen werkervaringsplaatsen te promoten en te ondersteunen. Heeft dit reeds concrete vorm? In welk stadium bevindt zich dit plan?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat in het Kaderakkoord Werkgelegenheid 1998-2000 dd. 17 november 1997 de Vlaamse sociale partners het engagement aangingen om maximaal een werkcomponent te verzekeren voor de deeltijds leerplichtigen uit het onderwijs. De overheid moest zorgen voor een voorwaardenscheppend kader waarbinnen deze jobgarantie kan worden waargemaakt.

Vanuit dit engagement en mede ingevolge het Vlaams Actieplan in het kader van de Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren, waarbinnen deze

doelgroep ook bijzondere aandacht krijgt, werden diverse démarches gedaan bij de federale overheid om een aangepast juridisch kader te scheppen voor de uitbouw van een werkervaringsplan ten voordele van deeltijds leerplichtigen. De minister heeft op de Interministeriële Conferentie Migrantenbeleid en het Overkoepelend Interministerieel Overleg Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren een voorstel gedaan dat gebaseerd was op de omzetting van de bestaande brugprojecten in de private sector. Einde juni 1998 verklaarde mevrouw *Miet Smet*, federaal minister van Tewerkstelling en Arbeid, zich bereid om een oplossing te zoeken voor deze problematiek binnen de nieuwe wetgeving betreffende het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst. Deze oplossing herneemt de principes die langs Vlaamse kant waren vooropgesteld: namelijk de mogelijkheid bieden aan deeltijds leerplichtigen om op een begeleide manier en op grond van trajectbemiddeling werkervaring op te doen op de werkvloer gedurende maximum één jaar. Met deze werkervaring moeten de betrokken jongeren dan gemakkelijker kunnen geschakeld worden naar het reguliere arbeidscircuit hetzij middels een arbeidsovereenkomst, hetzij middels een leerovereenkomst. Teneinde deze formule aantrekkelijk te maken voor werkgevers is een aangepaste beloning noodzakelijk die maximaal samenspoort met deze van de middenstandsvorming.

Het K.B. van 19 augustus 1998, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 5 september 1998, bevat het juridisch kader van dit werkervaringsplan. Het brengt dus de mogelijkheid aan om binnen het leerlingwezen een werkervaringsmodule in te bouwen voor met name de deeltijds leerplichtigen die niet met succes het derde jaar van het secundair onderwijs hebben beëindigd en nog niet gewerkt hebben onder een arbeidsovereenkomst of leerovereenkomst. Zij kunnen tewerkgesteld worden in private ondernemingen gedurende maximum één jaar met een aangepaste vergoeding die 1/3 bedraagt van het gemiddeld minimum maandinkomen, vastgesteld overeenkomstig de CAO's nr. 43 en 50.

Gelet op deze laattijdige publicatie kon deze nieuwe formule niet meer tijdig voor het lopend schooljaar worden geïmplementeerd, noch was het mogelijk om dit voorwaardenscheppend kader voor te leggen aan de Vlaamse sociale partners met het oog op de uitvoering van hun engagement van november 1997.

De minister heeft evenwel het departement Onderwijs onmiddellijk de opdracht gegeven om

een actieplan op te stellen waarbij ten eerste een aantal kwalitatieve elementen van aanpak worden toegevoegd aan het federaal kader en ten tweede nagegaan wordt of geen concreet gebruik kan worden gemaakt van deze nieuwe mogelijkheid in het voorjaar 1999. Wat het eerste aspect betreft, wenst hij te beklemtonen dat de in het KB aangehouden objectieve criteria moeten aangevuld worden met een subjectief of kwalitatief criterium. Het werker-varingsplan kan zijns inziens enkel toegepast worden op jongeren die in het kader van de trajectbegeleiding vanwege de Centra voor Deeltijds Onderwijs arbeidsmarktrijp zijn doch werkervaring ontberen.

De nieuwe formule mag immers niet leiden tot een neerwaartse verdringing door deze automatisch aan te bieden aan alle jongeren, ook aan hen die zonder werkervaring direct aan de slag kunnen, noch leiden tot een opwaartse verdringing waardoor werkgevers geconfronteerd worden met nog niet arbeidsrijpe jongeren. Wat het tweede aspect betreft, meent hij dat alle kansen moeten aangegrepen worden om zo vlug mogelijk met deze formule te starten. Het betreft hier immers een doelgroep die anders voor de arbeidsmarkt dreigt verloren te gaan met alle negatieve maatschappelijke consequenties van dien. Hij zal daarom voor 1999 op grond van het voorstel van actieplan van het Departement het overleg met de Vlaamse sociale partners in VESOC opstarten in de hoop dat het aangehaalde engagement nog voor deze lichting jongeren een oplossing kan bieden.

– *replik van de leden*

De heer *Chris Vandenbroeke* hekelt het curatieve beleid van de regering m.b.t. de vorming van werknemers en werkzoekenden via initiatieven als Vlamivorm. Het kwaad is immers al geschied en de investeringen in deze vorming zijn zeer hoog tegenover het behaalde resultaat. Een alternatief is zijns inziens preventief te investeren. Het secundair onderwijs mag daarom niet inleveren, maar omgevormd worden naar meer geïndividualiseerd onderwijs.

b. praktijkleerkrachten in TSO en BSO

De heer *Ludo Sannen* is van mening dat het technisch secundair onderwijs moeilijk kwalitatiefvolle praktijkleerkrachten kan vinden uit de privésector. In de privésector worden heel wat goede krachten met ervaring vroegtijdig uit het beroepsleven uit-

gestoten. Kan men deze mensen niet inschakelen in het technisch en beroepsonderwijs? Een probleem hierbij is dat iemand die hiervoor in aanmerking zou komen, in de privésector een veel hoger loon heeft dan in het onderwijs. Deze kansen om de aansluiting tussen industrie en onderwijs te bevorderen, kunnen ingevuld worden als men de weddeanciënniteit en de ervaring uit het beroepsleven mee in rekening zou kunnen brengen voor het bepalen van de wedde van deze mensen die de overstap maken naar het onderwijs.

– *antwoord van de minister*

De *minister* beweert dat de bemerking gestoeld is op een foutief artikel in de pers. Daarin werd ook beweerd dat nuttige beroepservaring niet in de wedde werd opgenomen.

Hij verduidelijkt daarom dat nuttige beroepservaring vaak deel uitmaakt van het bekwaamheidsbewijs dat nodig is om technische of praktische vakken te onderwijzen. Naast een niveau van het behaalde basisdiploma en het getuigschrift van pedagogische bekwaamheid wordt, afhankelijk van dat niveau – LSO, HSO, HOKT – vaak 3 of 6 jaar nuttige ervaring gevraagd.

Wat de verloning betreft kan de nuttige beroepservaring tot maximum 10 jaar in de weddeanciënniteit opgenomen zijn. Dit geldt zowel voor diensten gepresteerd als werknemer of als zelfstandige. Wie nuttige ervaring kan laten gelden, kan bij zijn intrede in het onderwijs een weddeuitkering krijgen alsof hij reeds 10 jaar in het onderwijs werkzaam is. Hij wijst er op dat niet alles wat men in de privésector als opdracht heeft uitgevoerd nuttig voor gelijk welk technisch of praktisch vak zou zijn. Daarom zullen de betrokkenen hun prestaties uit de privé-sector via een voorgeschreven procedure moeten laten erkennen door de bevoegde inspectiediensten. Deze procedure tot erkenning van de nuttige ervaring is in het Besluit van de Vlaamse regering van 7 oktober 1997 nauwkeurig omschreven.

– *replik van de leden*

De heer *Ludo Sannen* meent dat het moeilijk blijft om technisch goed geschoolde mensen in het onderwijs te krijgen. De maatregel waardoor voor een praktijkleraar tien jaar wedde-anciënniteit meegenomen kan worden, is niet voldoende om vakbekwame mensen te betrekken. De kwaliteit

van het TSO en BSO hangt nochtans sterk samen met de kwaliteit van de leerkrachten.

c. convenanten

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat haar fractie het afsluiten van convenanten tussen scholen en beroepssectoren zeer positief vindt en hoopt dat dit blijvend wordt gestimuleerd.

De heer *Ludo Sannen* staat positief tegen het stijgende aantal convenanten die scholen afsluiten met de industriële sector, maar meent dat waakzaamheid geboden is. Belangrijk is uiteraard wie de inhoud bepaalt. De verantwoordelijkheid van de industrie moet mee opgenomen worden terwijl men naar een evenwicht moet streven.

– antwoord van de minister

De *minister* stelt dat zowel in de Beleidsbrief, als in het strategisch plan voor Vlaanderen, m.n. het Ontwerp Doelstellingenrapport Lerend Vlaanderen, en de Vlaamse Regionale Indicatoren 1997 en 1998 en de Vlaamse Onderwijsindicatoren 98, telkens wordt gepleit voor een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Onderwijs kan niet volledig wereldvreemd zijn. Hoewel de doelstellingen van onderwijs breder zijn dan het voorbereiden van leerlingen op een specifieke arbeidssituatie : de algemene vorming, de persoonlijkheidsvorming en het overdragen van waarden zijn eveneens essentieel binnen onderwijs.

Toch kan men niet blind zijn voor de specifieke eisen die bestaan in specifieke bedrijfstakken. Indien bedrijven niet uit de bestaande studierichtingen kunnen rekruteren, bestaat de mogelijkheid om een convenant af te sluiten met het doel een specifieke studierichting te kunnen programmeren.

Daarnaast worden met de industrie convenanten afgesloten die leiden tot een ondersteuning van bepaalde onderwijsrichtingen of ter regularisatie van bestaande mistoestanden in overleg met de industrie. Het is vaak de enige mogelijkheid om nieuwe technologie in huis te halen.

De onderwijscurricula blijven de bevoegdheid van onderwijs dat erop moet toezien dat aan alle objectieven van het onderwijs wordt voldaan, niet enkel aan de objectieven van de industrie.

d. modularisering

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat haar fractie voorstander is van een modularisering van onder meer het secundair beroepsonderwijs, maar waarschuwt dat de algemene vorming niet zou verloren gaan. De hoorzitting die de Commissie organiseerde over het beroepsonderwijs, liet dit duidelijk blijken. Tijdens die hoorzitting werd ook gewaarschuwd voor de samenstelling van zogenaamde pretpakketten. Men zou de lespakketten op zo'n manier kunnen samenstellen dat er van ernstig studeren geen sprake meer is.

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* ziet in de modulariseringsidee dat het beleid inzake kwaliteit toekomstgericht wordt ingevuld. De flexibiliteit van de modularisering en de mogelijkheid om onderwijs op maat te verstrekken bieden de beste garanties om in een snel evoluerende samenleving mee te kunnen. Het bewaken van de doorzichtigheid en de onderlinge samenhang van de modules over de onderwijsniveaus en -sectoren zal voor de overheid een belangrijke opdracht zijn.

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar het project omtrent modularisering in het secundair onderwijs. Hij weet uit de begrotingsbesprekingen beroepsopleiding en middenstandsvorming (infra) dat de VDAB, noch het VIZO contacten zouden hebben met de cel modularisering van het departement Onderwijs die dit project begeleidt. De spreker is van mening dat dit zijns inziens nochtans nuttig zou zijn om een verdere uitbouw van de leerloopbaan via de modularisering mogelijk te kunnen maken. De aansluiting met en doorstroming naar deze vormingsinstellingen zou bovendien beter kunnen verlopen.

– antwoord van de minister

De *minister* verzekert de vraagstellers dat de algemene vorming niet zal verloren gaan en dat er geen sprake zal zijn van het samenstellen van zogenaamde pretpakketten.

Met betrekking tot de samenwerking tussen VDAB, VIZO en OSP antwoordt de minister dat hijzelf dit zeer nuttig en nodig acht. De cel modularisering heeft in eerste instantie tot doel de modularisering in het onderwijs zelf te bewerkstelligen, om nadien een samenwerking met VDAB en VIZO aan te gaan.

14. Andere

a. de evolutie van het wedderecuperatiefonds

De heer *René Swinnen* weet dat de terugbetaling van salarissen en salaristoelagen voor 1999 begroot is op 736 miljoen frank. De vorige minister van onderwijs verklaarde dat de uitbetaling van salarissen steeds punctueler zou worden. Waar staat dit bedrag dan voor ?

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat ingevolge het Edison-project, namelijk het elektronisch doorsturen van informatie tussen scholen en het onderwijsdepartement, de communicatie tussen school en administratie efficiënter verloopt. In het basisonderwijs is momenteel ongeveer de helft van de scholen aangesloten. In het secundair is dit meer dan 2/3 van de scholen, waarbij vanaf volgend schooljaar getracht wordt om alle scholen aan te sluiten.

Elektronisch werken betekent, aldus de minister, echter niet automatisch ook correcter werken. Toch heeft de invoering van het project, door middel van de voorafgaande controles van het elektronisch personeelsdossier, een positieve impact gehad en geleid tot snellere én correctere betalingen. Uiteraard vertaalt zich dat in een daling van de ten onrechte uitbetaalde salarissen. Dit blijkt duidelijk uit volgende cijfers. De middelen op het wedderecuperatiefonds dalen in vergelijkbare prijzen van 1995 van 783,5 miljoen frank in 1995 tot 672,1 miljoen frank in 1998-1999. Dit laatste dient geplaatst t.o.v. een totale loonmassa van 173,4 miljard frank.

De minister geeft de volgende evolutie van het wedderecuperatiefonds, exclusief het hogescholen-onderwijs :

	inkomsten in prijzen 1995	inkomsten in lopende prijzen
95	783,5	783,5
96	726,9	736,5
97	672,1	697,1
98	672,1	713,8
99	672,1	727,4

De verdere invoering van het elektronisch dossier in 1998 en 1999 zou in principe een verdere daling kunnen veroorzaken. Hij voegt hier voor de volledigheid aan toe dat om boekhoudkundige redenen de geleidelijke vervanging van de oude procedure 'navorming' door de nieuwe procedure 'nascholing' in principe een stijging van de in het fonds teruggestorte lonen veroorzaakt. Vermits momenteel beide bewegingen niet kunnen worden ingeschat, wordt het inkomstenniveau uit 1997 in 1998 en 1999 constant verondersteld, op de normale loonevolutie-coëfficiënt na.

b. doventolken

De heer *Gilbert Vanleenhove* verneemt uit de toelichting dat er in het BuBaO een project met doventolken zal worden uitgewerkt. De vorige minister van onderwijs kende reeds dit jaar meer werkingsmiddelen en tolkenuren toe. De Vlaams Doventolkendienst, die mede gesubsidieerd wordt via het VFSIPH, coördineert deze doventolken, maar is met één halftime sterk onderbemand om deze mensen te begeleiden. Hij vraagt of het departement onderwijs personeel voorziet voor deze dienst en of de tolkenuren in de toekomst nog zullen worden uitgebreid. Indien dit laatste klopt, wordt de eerste vraag nog prangender.

– antwoord van de minister

De *minister* verduidelijkt dat de betaling van tolken niet onmiddellijk in de regelgeving is voorzien. Het voorbije schooljaar werd het gevraagde aantal tolkenuren uit het budget voor speciale onderwijsleermiddelen betaald. Dit budget komt van 4 miljoen frank, twee jaar geleden, over 14 miljoen frank in 1998 tot 24 miljoen frank voor 1999. Door deze uitbreiding kon worden voorzien in de vraag tot de aanzienlijke uitbreiding van de tolkenuren voor het schooljaar 1998-99. Tot hier werd dus volledig voldaan aan de vraag van de dovengemeenschap. De problematiek van de coördinatie van deze tolkenuren overstijgt eigenlijk onderwijs. Dit kan zeker nu niet worden betaald volgens de huidige regelgeving.

c. openbaarheid inspectieverslagen

De heer *Gilbert Vanleenhove* leest in de beleidsbrief dat de inspectieverslagen van de doorlichtingen toegankelijker moeten worden gemaakt. Als argument wordt aangevoerd dat dit moet leiden tot een nauwere betrokkenheid van de lokale actoren en de ouders. Het is terecht dat de scholen geen eiland mogen zijn, maar in correlatie moeten staan met de omgeving waarin deze zijn ingebed. Toch ziet de spreker een gevaar voor de privacy die samenhangt met inspectieverslagen omdat deze onder meer handelen over het functioneren van concrete leerkrachten. Hoe ziet de minister deze toegankelijkheid ?

– *antwoord van de minister*

De *minister* herhaalt in dit kader dat hij geen voorstander is van de zogenaamde ranking van scholen. Dit belet niet dat hij niet van oordeel is dat ouders, maar ook oudere leerlingen, recht hebben op informatie over de school waar zij hun kinderen wensen in te schrijven.

In een werkgroep tussen administratie en kabinet wordt momenteel onderzocht hoe de wetgeving betreffende de openbaarheid kan gerealiseerd worden, tegelijkertijd met de vrijwaring van de privacy. Nu al is het zo dat in de inspectieverslagen de namen van de betrokken personeelsleden niet worden vernoemd. Het doel is dat men een systeem opzet waarbij ouders-leerlingen maximaal kunnen worden geïnformeerd enerzijds en de privacy van de leerkrachten wordt gewaarborgd anderzijds.

d. leerlingen- en studentenondersteuning

De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat de Commissie een voorstel van decreet voorbereid met betrekking tot de ondersteuning van studenten- en leerlingenverenigingen. Dit decreet kan pas ingaan vanaf 1 januari 2000. De Vereniging van Vlaamse Studenten, VVS, werd tot op heden gesubsidieerd via het decreet op het landelijk jeugdwerk dat onder het jeugdbeleid ressorteert. Ondertussen is dit decreet aangepast waardoor het VVS zijn erkenning op dit decreet verliest. Het departement Onderwijs voorzag op basis van deze erkenning tot op heden een detachering voor het VVS. Vermits inspraak van studenten en leerlingen zeer belangrijk is, vraagt de spreker dat de minister tijdens het overgangsjaar 1999 aan het VVS toch nog een tegemoetkoming zou voorzien.

– *antwoord van de minister*

De *minister* is van oordeel dat de detachering naar het VVS geen probleem zal zijn. Hij zal de mogelijkheden van een eventuele financiële tegemoetkoming laten onderzoeken.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

A. Decreetbepalingen

Artikel 15

(programma's 32.10, 33.10, 33.20, 33.30, 35.40 en 39.20)

Vijf amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe in de programma's 33.10, 35.40 en 39.20 een aantal basisallocaties te schrappen, in programma 33.20 een basisallocatie toe te voegen en in programma 33.20 de omschrijving van twee basisallocaties aan te passen (Stuk 15/6).

De amendementen en het aldus geamendeerde artikel 15 (programma's 32.10, 33.10, 33.20, 33.30, 35.40 en 39.20) worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikelen 21 tot 23

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 24

Een amendement van de heren Kris Van Dijck, Jean-Marie Bogaert, Paul Van Grembergen en Ludo Sannen strekt ertoe de investeringsmiddelen sterk te verhogen (Stuk 15/3). De heer *Kris Van Dijck* licht toe dat het onderhoud en de renovatie van bestaande schoolgebouwen, ook in het gesubsidieerd officieel en vrij onderwijs, extra aandacht moeten krijgen. Daarnaast moet het ook mogelijk

zijn nieuwe projecten te realiseren. Op die manier moet men trachten het onderwijspatrimonium veilig, functioneel en kwaliteitsvol uit te bouwen. Recente studies en onderzoeken wijzen immers aan dat er dringend moet gehandeld worden. Dit kan enkel wanneer bijkomende investeringsmiddelen worden voorzien om niet alleen de hoogste nood te ledigen, maar eveneens de opgelopen achterstand weg te werken.

Het amendement wordt indicatief verworpen met 8 stemmen, tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 24bis (nieuw)

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe een nieuw artikel 24bis in te voegen met als doel de toegestane regeling voor de verbintenissen van DIGO voor de begroting 1999 (artikel 24) ook mogelijk te maken in 1998.

Het amendement wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen. Daarmee wordt een nieuw artikel 24bis (artikel 25) ingevoegd en worden de artikelen vernummerd.

Artikel 31

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 50

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe dit artikel te schrappen (Stuk 15/6). Gelet op het feit dat betreffende basisallocatie niet meer bestaat, is de desbetreffende bepaling overbodig.

Het amendement wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen. Daarmee wordt artikel 50 geschrapt en worden de artikelen vernummerd.

Artikel 54

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 68

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe een programmaverwijzing toe te voegen (Stuk 15/6). Teneinde de achterstallige lonen van de voorgaande jaren te kunnen betalen voor de salaristoelagen van de personeelsleden van de Hogere Zeevaartschool, is deze bepaling noodzakelijk. Deze salarissen worden, in tegenstelling tot deze van de andere hogescholen, nu nog rechtstreeks door het departement onderwijs uitgekeerd.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikelen 77 tot 79

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

B. Begrotingstabel

Afdeling I

Programma 30.10

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 31.10

Vijf amendementen van de heren Kris Van Dijck, Jean-Marie Bogaert, Paul Van Grembergen en Ludo Sannen strekken ertoe enerzijds nieuwe bijkomende werkingsmiddelen te voorzien voor het basisonderwijs en anderzijds meer middelen te voorzien voor het basisonderwijs in Brussel (Stuk 15/3). De heer *Kris Van Dijck* licht toe dat men algemeen vaststelde dat het basisonderwijs over onvoldoende werkingsmiddelen beschikte om een kwalitatief onderwijsaanbod te garanderen. De Vlaamse regering heeft gemeend dat deze eisen gegrond waren en het Tivoli-akkoord voorziet dan ook in een extra middeleninjectie. Deze nieuwe middelen kunnen door de scholen autonoom worden besteed. Zij kunnen ze onder meer ook aanwenden voor de versterking van hun administratieve ondersteuning.

Wat dit laatste betreft komt men terecht bij de problematiek van de schoolhoofden. Als bestuurders, managers, coördinatoren, van de school worden zij extra bevraagd. Niettegenstaande hieromtrent conclusies zullen getrokken worden (cf. Beleidsbrief onderwijs. Beleidsprioriteiten 1998-1999 – blz. 17) stellen de indieners van dit amendement toch vast dat in te veel scholen de directeur/directrice zijn/haar taak moet combineren met een lesopdracht.

Met dit amendement wordt de mogelijkheid geschapen om de directies in het basisonderwijs meer klasvrij te maken zodat zij hun taak als schoolhoofd en de pedagogische opdracht die daaruit voortvloeit, ten volle kunnen waarmaken.

Heden zijn er vier categorieën van directies :

- zij die geen lesopdracht hebben ;
- zij die 8 uren lesopdracht hebben ;
- zij die 14 uren lesopdracht hebben ;
- en tenslotte zij die 18 uren lesopdracht hebben.

De indieners willen bekomen dat alle directies van basisscholen boven de 130 leerlingen, volledig klasvrij zijn. Met andere woorden dat de 8 uren lesopdracht vervalt. Directies die nu 14 en 18 uren lesopdracht hebben, moeten in dit voorstel nog 12 uren lesopdracht vervullen, zijnde een halftijdse lesopdracht. Op jaarbasis betekent dit een verhoging van 144 miljoen frank. Aangezien dit bedrag voor 1999 maar moet verhoogd worden voor 4/12 (ingang op 1 september 1999), is dit 48 miljoen frank.

Deze aanpassing maakt dat de salarissen en toelagen van het personeel van het gemeenschapsonderwijs met 9,4 miljoen frank verhoogd worden, de salarissubsidie aan de gesubsidieerde officiële instellingen met 13,3 miljoen frank en de salarissubsidie aan de vrije gesubsidieerde instellingen met 25,3 miljoen frank.

Om de overlevingskansen van het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel optimaal te houden en haar opdracht ter versterking van de Nederlandstalige gemeenschap in Brussel waar te maken, dient er volgens de indieners extra geïnvesteerd te worden. Het zou goed zijn moest de ondersteuning van het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel kunnen gebeuren vanuit één fonds. Daar dit nog niet kan, menen zij dat een verhoging van de middelen, via een nieuwe basisallocatie, het mogelijk moet maken om extra personeelsleden in te schakelen en/of ruimere werkingsmiddelen te kunnen inzetten.

Vier amendementen van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis strekken ertoe de middelen voor het basisonderwijs in Brussel te verhogen (Stuk 15/7). Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* licht toe dat het Vlaams Parlement op 5 juni 1996 een motie van aanbeveling goedkeurde betreffende de Beleidsbrief Vlaanderen en zijn hoofdstad Brussel, Beleidsprioriteiten 1995-1999. Punt 8 hierin verwijst expliciet naar het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

Op 10 juli 1997 keurde het Vlaams Parlement een resolutie goed betreffende het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Meer in het bijzonder de punten 1°, 7°, 9°, 11° en 18° kunnen niet gerealiseerd worden zonder extra middelen.

Niemand kan ontkennen dat kinderen uit niet-homogeen Nederlandstalige gezinnen een bijkomende onderwijsbelasting met zich meebrengen. Deze bijkomende belasting zal geringer zijn bij een kind uit een taalgemengd gezin, waar één van de partners het kind in de onderwijstaal kan volgen en begeleiden, dan bij een kind uit een Franstalig gezin dat wel een gelijkaardige cultuur, maar een totaal andere taal heeft. Zwaarder weegt nog een kind uit een allochtoon gezin, dat niet alleen een andere cultuur, maar ook een andere taal heeft. Uit een wetenschappelijk onderzoek van de VUB is trouwens gebleken dat de bijkomende onderwijsbelasting van de drie genoemde groepen op 30 %, 50 % en 90 % kan bepaald worden. Een voorstel is dat de Brusselse kleuter- en lagere scholen een fic-

tief leerlingenaantal krijgen dat gebaseerd is op het reële aantal, verhoogd met een coëfficiënt die rekening houdt met de bijkomende onderwijsbelasting door kinderen uit niet-homogeen Nederlandstalige gezinnen. Met dit fictieve leerlingenaantal worden de Brusselse basisscholen dan ingeschakeld in het Vlaams lestijdenpakket.

Zij vraagt met deze amendementen extra lestijden te voorzien in de Brusselse scholen. Het aantal is per school afhankelijk van het aantal leerlingen uit niet-homogeen Nederlandstalige gezinnen, nl. taalgemengde gezinnen waar één ouder Nederlandstalig is, homogeen Franstalige gezinnen, homogeen anderstalige gezinnen waar geen ouder Nederlands- of Franstalig is. Bovendien is in Brussel het Nederlands evenmin de straattaal.

De schoolbevolking in het Brussels basisonderwijs is opgesplitst als volgt (Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs – schooljaar 1997-1998, blz. 75 en 85) : 26 % ARGO, 48,25 % vrij gesubsidieerd en 25,75 % officieel gesubsidieerd onderwijs. Wij vragen 100 miljoen frank extra, in deze verhouding verdeeld over de netten : 26 miljoen frank ARGO, 48,2 miljoen frank vrij onderwijs, 25,8 miljoen frank gemeentelijk onderwijs. Deze middelen leiden tot extra ambten in het Brussels basisonderwijs.

Zij besluit dat deze amendementen het gevolg zijn van een amendement op het programmadecreet 1999.

De amendementen Van Dijck c.s. worden indicatief verworpen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

De amendementen Verwimp-Sillis worden indicatief verworpen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Het programma 31.10 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 1, bij 4 onthoudingen.

Programma 31.20

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 31.20 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 32.10

Drie amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de kredieten van dit programma te verhogen met 80 miljoen frank (Stuk 15/6). De *minister* licht toe dat in het regeerakkoord vermeld is dat de overheidstussenkomst voor de interne leerlingen zal worden herdacht rekening houdend met de draagkracht van de ouders. Ter uitvoering hiervan is in de beleidsbrief 1998-1999 bepaald dat een regeling zal worden uitgewerkt om de leefbaarheid van de internaten te verbeteren rekening houdend met de financiële draagkracht van de ouders. Hiervoor wordt in de begroting 1999 een bedrag van 80 miljoen frank toegevoegd aan de werkingsmiddelen van de gesubsidieerde internaten. De kredietverhoging wordt volledig geneutraliseerd binnen de kredieten van het departement Onderwijs.

De voorziene verhoging van de kredieten voor innovatie in het hoger onderwijs ten belope van 40 miljoen frank worden vrijgemaakt voor de internaten. De betoelaging van de innovatieprojecten in het hoger onderwijs zal gebeuren overeenkomstig het Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1997, maar bovenop het krediet voorzien in de begroting van het departement Onderwijs zal tevens een bedrag van 40 miljoen frank worden aangerekend op de kredieten van de Administratie Wetenschap en Innovatie.

De andere kredietverminderingen worden bekomen door rationalisatie binnen het departement onderwijs. Ook omwille van het niet organiseren van de toelatingsproef kinesitherapie bij de aanvang van het academiejaar 1999-2000, kunnen éénmalig middelen worden vrijgemaakt in 1999.

Het amendement en het aldus geamendeerde programma 32.10 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 32.20

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 32.20 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 33.10

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* stelt dat de kunstdepartementen van de hogescholen blijvend ongerust zijn, alhoewel de middelen zullen stijgen als gevolg van de evolutie van de studentenaantallen. De mensen van de kunstdepartementen zijn van mening dat hun probleem niet zal opgelost worden. Zij vraagt of de minister over een overzicht beschikt van de verhouding van de middelen van de kunstdepartementen tegenover de gehele enveloppe.

De *minister* antwoordt dat men met het hogeschooldecreet de duidelijke optie van een multidisciplinair aanbod heeft genomen. Als men één tak hier zou uitlichten, loopt men het risico dat deze optie wordt ondergraven. Hij erkent dat de kunstdepartementen zich in een specifieke situatie bevinden zodat men deze evolutie met voldoende zorg moet opvolgen. Kunstdepartementen moeten de plaats krijgen in de hogescholen waar zij recht op hebben. Dit is afhankelijk van de cultuur in deze hogescholen.

De heer *Ludo Sannen* bevestigt volledig dat het een cultuurprobleem is. Hij gaat ermee akkoord dat men het geld voor de kunstdepartementen niet mag kleuren, maar is wel van mening dat de minister zijn moreel gezag moet aanwenden om in bepaalde hogescholen een stuk openheid te creëren voor de eigen dynamiek en eigenheid van het hoger kunstonderwijs.

De heer *Gilbert Vanleenhove* reageert hierop dat een aantal hogescholen de selectie bij de intrede wel degelijk ernstig nemen. In sommige kunstdisciplines is het bovendien zeer moeilijk te selecteren bij de interesse. Zo blijkt dat leerlingen uit het ASO in het eerste jaar hoger kunstonderwijs beter scoren dan leerlingen die uit het KSO komen. De leerlingen ASO kan men pas testen na het eerste jaar omdat zij de typische vaardigheden nog niet bezitten.

Het programma 33.10 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 33.20

Twee amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de omschrijving van twee basisallocaties te wijzigen en drie andere amendementen strekken ertoe de kredieten van een aantal basisal-

locaties te verminderen (Stuk 15/6). De eerste twee amendementen betreffen een aanpassing van de tekst gelet op de vraag van het Rekenhof naar verduidelijking. De drie andere zijn een compensatie van het amendement bij programma 32.10.

De amendementen en het aldus geamendeerde programma 33.20 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 33.30

Vier amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de kredieten op vier basisallocaties te verminderen (Stuk 15/6).

De amendementen en het aldus geamendeerde programma 33.30 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 34.10

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 34.10 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 34.20

Drie amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de kredieten van drie basisallocaties te verminderen (Stuk 15/6). Deze verlagingen zijn een compensatie voor programma 32.10.

De amendementen en het aldus geamendeerde programma 34.20 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 34.30

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 34.30 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 34.40

Twee amendementen van de heren Kris Van Dijck, Jean-Marie Bogaert en Ludo Sannen strekken ertoe het krediet voor de basiseducatie te verhogen met 100 miljoen frank (Stuk 15/3). De heer *Kris Van Dijck* licht toe dat wanneer men een beleid wil voeren voor een gedegen onthaal en integratie van nieuwkomers en migranten, de kennis van de Nederlandse taal van wezenlijk belang is. Vandaar de noodzaak van het inrichten van lessen Nederlands tweede Taal (NT2). Gelet op de lange wachtlijsten die er momenteel zijn (vooral in Vlaams-Brabant en Brussel) lijkt een verhoging van de voorziene kredieten een dringende noodzaak.

De amendementen worden indicatief verworpen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Het programma 34.40 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma's 35.10, 35.20 en 35.30

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 35.10, 35.20 en 35.30 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 35.40

Drie amendementen van de heren Kris Van Dijck, Jean-Marie Bogaert, Paul Van Grembergen en Ludo Sannen strekken ertoe de kredieten van drie basisallocaties te verhogen (Stuk 15/3). De heer *Kris Van Dijck* licht toe dat het onderhoud en de renovatie van bestaande schoolgebouwen, zowel van het gefinancierd als van het gesubsidieerd officieel en vrij onderwijs, extra aandacht moeten krijgen. Daarnaast moet het ook mogelijk zijn nieuwe projecten te realiseren. Op die manier moet men trachten het onderwijspatrimonium veilig, functioneel en kwaliteitsvol uit te bouwen. Recente studies en onderzoeken wijzen immers aan dat er dringend moet gehandeld worden. Dit kan enkel wanneer bijkomende investeringsmiddelen worden voorzien om niet alleen de hoogste nood te ledigen, maar eveneens de opgelopen achterstand weg te werken.

De amendementen worden indicatief verworpen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Het programma 35.40 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma's 35.50 en 39.10

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 35.50 en 39.10 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 39.20

Drie amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de kredieten te verlagen met 8 miljoen frank (Stuk 15/6). De *minister* licht toe dat in het regeerakkoord vermeld is dat de overheidstussenkomst voor de interne leerlingen zal worden herdacht rekening houdend met de draagkracht van de ouders. Ter uitvoering hiervan is in de beleidsbrief 1998-1999 bepaald dat een regeling zal worden uitgewerkt om de leefbaarheid van de internaten te verbeteren rekening houdend met de financiële draagkracht van de ouders. Hiervoor wordt een bedrag van 80 miljoen frank toegevoegd aan de werkmiddelen van de gesubsidieerde internaten. De middelen worden vrijgemaakt door een interne verschuiving binnen het departement.

De amendementen en het aldus geamendeerde programma 39.20 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Afdeling III

DAB Hogere Zeevaartschool

Bij de begroting 1999 van de DAB Hogere Zeevaartschool worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 1999 van de DAB Hogere Zeevaartschool wordt indicatief met 8 stemmen bij 5 onthoudingen aangenomen.

DEEL II. PERMANENTE VORMING, INNOVATIE EN WETENSCHAPSBELEID

De begroting permanente vorming, innovatie en wetenschapsbeleid werd besproken in samenhang met de *'Beleidsbrief Het Vlaams Wetenschaps-, Technologie- en Innovatiebeleid. Beleidsprioriteiten 1998-1999'* (Stuk 1219 (1998-1999) – Nr. 1).

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER LUC VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

A. Permanente vorming en innovatie

De minister verklaart dat innovatie inhoudt dat nieuwe en creatieve ideeën voor producten en diensten, productie-processen, arbeidsorganisatie, en andere aspecten van de productie-cyclus in de betrokken bedrijven worden aangewend. Dit gaat gepaard met een versterkend effect voor de groei-kracht en de duurzame werkgelegenheid, en wordt zoveel als mogelijk ondersteund door technologische ontwikkelingen.

Naast het strikte wetenschaps- en technologiebeleid moedigt de Vlaamse regering op drie vlakken innovatie aan :

- een algemene sensibilisering voor innovatie : de Vlaamse innovatiebeweging ;
- een bijzondere inspanning voor vorming die innovatie in bedrijven en organisaties ondersteunt : het hefboomkrediet voor innovatie-opleidingen ;
- een betere coördinatie van de bestaande inspanningen voor vorming en opleiding : de Edufora.

De minister vervolgt dat met elk van deze actielijnen een basisallocatie overeenstemt binnen de totale budgettaire enveloppe van 743,6 miljoen frank. Er zijn basisallocaties voor :

- allerhande uitgaven voor permanente vorming en innovatie : 43,6 miljoen frank ;
- subsidies met betrekking tot permanente vorming en innovatie : 665 miljoen frank ;

– uitgaven met betrekking tot subregionale samenwerkingsverbanden : 35 miljoen frank.

Hij licht verder de verwezenlijkingen en de intenties voor elk van deze basisallocaties toe.

1. Innovatiebeweging

De Vlaamse innovatiebeweging werd einde september 1997 op gang gebracht. De beweging maakt de maatschappelijke en culturele ontvankelijkheid voor innovatie groter. Het belang van innoveren moet niet alleen voor de bedrijven maar ook voor het grote publiek duidelijk zijn.

In de loop van 1997-1998 werd een eerste communicatieplan uitgewerkt door een professioneel communicatiebureau. Het plan ondersteunde een aantal acties die werden georganiseerd en droeg een positieve stimulerende boodschap uit bij de verschillende doelpublieken met als slogan “Durf innoveren”.

Er werden vooral acties opgezet in het domein ‘werkend Vlaanderen’ en ‘lerend Vlaanderen’.

In een tweede fase van deze “Innovatiebeweging” wenst de Vlaamse regering in 1998-1999 de communicatie te diversifiëren en te verdiepen naar de verschillende doelgroepen.

2. Vorming en opleiding

De opleidingscomponent van het programma “permanente vorming en innovatie” heeft zowel een sociale als een economische beleidsdoelstelling :

- sociale doelstelling : het menselijk kapitaal van werkenden en werkzoekenden versterken door opleiding ;
- economische doelstelling : de innovatie en de groei-kracht van de bedrijven en organisaties in Vlaanderen verbeteren.

Deze doelstelling wordt, aldus de minister, uiteraard ook behartigd door andere budgettaire programma's en basisallocaties. Zo zijn er de uitgaven inzake onderwijs, inzake beroepsopleiding bij de VDAB, inzake middenstandopleiding via de CMO's en het VIZO en inzake sociale promotie of landbouwvorming.

De minister vervolgt dat het programma Permanente Vorming en Innovatie enerzijds de toegevoegde waarde van deze bestaande inspanningen wil verhogen en anderzijds nieuwe accenten wil

leggen. Het effect van de bestaande inspanningen wordt verhoogd door een betere coördinatie van het opleidingsaanbod en een betere afstemming op de opleidings- en vormingsbehoeften. Dat is het oogmerk van de regionale educatieve platformen, de Edufora.

Een nieuw accent is volgens de minister de steun aan opleidingen die specifiek op innovatie gericht zijn. Op 17 maart 1998 bekrachtigde de Vlaamse regering het decreet houdende diverse beleidsbepalingen dat de juridische grondslag legt voor het verlenen van subsidies aan innovatie-opleidingen. Op 18 november 1997 besliste de Europese Commissie geen enkel bezwaar te hebben tegen deze regeling. Op 30 januari 1998 werd deze goedkeuring formeel gemeld aan de Vlaamse regering.

In de loop van 1998 werd de formule operationeel gemaakt en werd een eerste oproepronde gelanceerd. De eerste ronde was goed voor ongeveer 300 miljoen frank steun. Omdat de steun aan innovatie-opleidingen 27,5 % van de projectkosten bedraagt, kan men stellen dat de eerste ronde van de hefboom in Vlaanderen minstens 1 miljard frank extra vormingsactiviteiten op gang gebracht heeft. Een tweede oproepronde voor het saldo van de enveloppe 1998 loopt nu.

Hij deelt verder mee dat in het kader van de afspraken inzake het Vlaams Werkgelegenheids-overleg de Vlaamse regering de enveloppe voor 1998 bepaald heeft op 456,5 miljoen frank, waaraan het saldo 1998 toegevoegd dient te worden zodat in 1999 ongeveer 600 miljoen frank zal worden aangewend.

De belangrijkste kenmerken van de innovatie-opleidingen zijn : gericht op innovatie, vraaggericht en hefboomwerking.

1. Gericht op innovatie

Het hefboomkrediet is niet zomaar op eender welke opleiding gericht. Het kan alleen gaan over opleidingen die een onderliggend innovatieproject in een bedrijf of organisatie ondersteunen. De regeling staat open voor organisaties in de non-profitsector, maar ook daar geldt de basisvoorwaarde dat er een innovatie moet zijn.

2. Vraaggerichte aanwending

De middelen van het hefboomkrediet komen boven op de bestaande mogelijkheden bij VDAB, middenstandopleiding en onderwijs voor sociale

promotie. De projecten voor het hefboomkrediet kunnen rechtstreeks door de bedrijven en organisaties ingediend worden. De middelen worden dus vraaggericht aangewend : instellingen zoals de VDAB kunnen wel een rol spelen in het verlenen van de opleidingen en het formuleren van opleidingsprojecten, maar de bedrijven en organisaties bepalen de concrete behoeften aan opleiding.

Het vraaggericht karakter betekent dat de aanwending van het krediet vertrekt van de noden aan opleiding op de arbeidsmarkt, en dat de bedrijven, instellingen en organisaties die hun behoeften aan opleiding in kaart gebracht hebben, de aanvragen voor toelage aan projecten indienen.

3. Hefboomwerking

De steun aan innovatie-opleidingen werkt als een hefboom voor Europese middelen in het ESF en voor middelen die de federale sociale partners en regering hebben uitgetrokken in het kader van de interprofessionele akkoorden. Projecten met een Europese of sectorale cofinanciering krijgen immers meer punten bij de beoordeling.

B. Wetenschapsbeleid

1. Uitgangspunten

Het wetenschapsbeleid in de Belgische federale staat wordt gevoerd door een veelheid van instellingen en organisaties : Vlaamse, federale en internationale, elk met hun eigen doelstellingen en opdrachten. De rol van de overheid voor wat betreft wetenschap en technologie kan worden samengevat in drie doelstellingen :

– in de eerste plaats moet de overheid de voorwaarden scheppen waarin de menselijke creativiteit, nieuwsgierigheid en kritische geest zich kunnen uitleven om de grenzen van het menselijk kennen te verleggen en uiteindelijk ook de welvaart en het welzijn van de samenleving te verhogen. Deze uitdaging is tegelijkertijd een van de basiskenmerken van onze cultuur en draag derhalve bij tot de culturele verheffing van het Vlaamse volk ;

– ten tweede biedt de overheid aan alle betrokkenen bij Wetenschap, Technologie en Innovatie een referentiekader waarin zij hun eigen beleid kunnen plaatsen. De uiteindelijke bedoeling hiervan bestaat erin de kansen op het ontstaan van vrucht-

bare samenwerkingsverbanden en synergieën te maximaliseren ;

– tenslotte heeft dezelfde overheid, geconfronteerd met een steeds complexer wordende samenleving, zelf nood aan wetenschappelijke kennis om het eigen beleid te onderbouwen.

In de strategische plannen die sinds 1995 werden opgemaakt door alle Vlaamse actoren in het Wetenschaps- en Technologiebeleid, komen deze algemene doelstellingen duidelijk tot uiting in de geformuleerde strategische doelstellingen.

Een eerste bestaat in de noodzaak om de kwaliteit van het onderzoek permanent te blijven verbeteren. Hierbij worden drie effecten nagestreefd :

- de intrinsieke kwaliteit van het vorsingswerk moet blijvend verzekerd worden. Het bereiken van kwaliteit, gemeten aan internationale standaarden, blijft het uiteindelijk streefdoel van het onderzoek in de Vlaamse universiteiten ;
- het verzekeren van een brede basis, zodat de creativiteit van de onderzoekers niet wordt ingeperkt door een gebrek aan middelen ;
- het scheppen van een onderzoekssysteem dat door de eigen dynamiek zich constant herbront en dat soepel kan inspelen op nieuwe uitdagingen en de ontwikkelingen mede stuurt.

Een tweede concrete doelstelling bestaat in het bewerkstelligen van innovatie in Vlaanderen. Innovatie is die unieke combinatie van wetenschappelijk-technologische kennis en niet-technologische componenten zoals marktinzicht, arbeidsorganisatie, opleiding en dergelijke, die, zoals internationale studies aantonen, verantwoordelijk is voor meer dan de helft van de economische groei.

2. Doelstellingen voor 1999

De minister heeft naar het jaar 1999 toe deze doelstellingen vertaald in de volgende operationele termen :

- maatregelen zullen genomen worden om het financieringssysteem voor het fundamenteel onderzoek verder te optimaliseren, te homogeniseren en transparanter te maken ;
- het innovatiedecreet en de uitvoeringsbesluiten zullen een doorzichtiger kader scheppen voor het ondersteunen en stimuleren van de technologische innovatie ;

– de meest opvallende realisatie uit de voorbije periode is uiteraard de belangrijke stijging van de middelen voor onderzoek. In het totaal 20 miljard frank met een ritme van cumulatief 2 miljard per jaar. In de beleidsnota vindt men een becijferd overzicht waaraan deze middelen werden besteed de voorbije 3 jaren en zullen besteed worden in 1999.

3. De actoren

De minister vervolgt dat de organisatie van het Vlaams wetenschap- en technologiebeleid stilaan een mature configuratie heeft bereikt. Het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering en de Vlaamse minister bevoegd voor Wetenschap en Technologie nemen de beslissingen met betrekking tot het wetenschapsbeleid. De voorbereiding van dit beleid wordt aangereikt door de administratie Wetenschap en Innovatie die eveneens instaat voor de evaluatie van de resultaten ervan, dit zowel in termen van “output” als in termen van “outcome” : de effecten in het veld.

Verschillende andere actoren leveren ook deskundigheid bij de beleidsvoorbereiding in het algemeen. Hij refereert hier bijvoorbeeld naar het IWT, dat zelf ook instaat voor de uitvoering van het beleid voor wat betreft technologie en de interactie met de Vlaamse bedrijven.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid helpt als hoogste adviesorgaan van de Vlaamse regering én het Vlaams Parlement de grote krachtlijnen van het wetenschapsbeleid mee uittekenen.

Het IWT en het FWO-Vlaanderen zijn ook instellingen die verantwoordelijk zijn voor de financiering van respectievelijk het technologisch en het fundamenteel onderzoek.

4. Monitoring en evaluatie

1. Instrumenten

Een beleid kan niet zonder wetenschappelijk onderzoek. Het kan evenmin zonder een permanente opvolging van de stand van zaken en van de nieuwe evoluties. Daarom werden in de afgelopen periode een aantal instrumenten uitgebouwd die deze monitoring moeten mogelijk maken en werden evaluaties uitgevoerd om na te gaan in welke mate het beleid succesvol is geweest.

Een eerste van dergelijke instrumenten is de bibliometrische analyse. Zij kan worden aangewend om de performantie van een onderzoekssysteem in een bepaalde geografische en/of institutionele omschrijving in kaart te brengen en te vergelijken met anderen. Momenteel heeft de AWI de eerste analyses uitgevoerd, waarvan de globale resultaten bemoedigend zijn. Tijdens de laatste jaren stijgt de wetenschappelijke productie in Vlaanderen en neemt het impact ervan toe.

Het uitbouwen van een informaticasysteem voor beleidsrelevante informatie is in volle uitbouw in de administratie. Het zal, op een geaggregeerd niveau, gegevens bevatten uit de IWETO-databanken, gegevens uit de verslagen van de onderzoeksraden van de universiteiten, resultaten van de bibliometrische analyses en gegevens die toegeleverd worden door het IWT en het FWO-Vlaanderen. Op deze wijze zal het beleid over een instrument beschikken dat als een waakvlam kan fungeren om anomalieën te signaleren die dan verder moeten worden onderzocht.

2. Evaluaties en doorlichtingen

Tijdens de voorbije periode werden verschillende evaluaties en doorlichtingen uitgevoerd.

In 1995 werd, ter voorbereiding van een nieuwe beheersovereenkomst, het aflopend contract met het IMEC geëvalueerd.

Eveneens ter voorbereiding van een nieuwe beheersovereenkomst rondt de AWI momenteel de doorlichting van de VITO af. Deze heeft een ruimere focus dan de IMEC-oefening en dient eveneens resultaten en aanbevelingen op te leveren die relevant zijn voor het management van de instelling. De eerste voorlopige resultaten wijzen erop dat de VITO beschikt over een hoogwaardig wetenschappelijk potentieel dat kan beroep doen op uitstekende installaties. Dit belet evenwel niet dat bijstellingen zich lijken op te dringen zowel in termen van de relatie Vlaamse overheid versus VITO als in termen van structuren en managementprocessen.

Alle basisallocaties uit de administratieve begroting die geheel of gedeeltelijk bestemd zijn voor het financieren van wetenschappelijke activiteiten, worden gegroepeerd in een horizontaal begrotingsprogramma wetenschapsbeleid. Daarnaast wordt onderzocht in de bestedingsanalyse of en waarvoor in concreto deze middelen werden aangewend. De resultaten worden jaarlijks gepubliceerd in het spurboekje en de spurgids en laten elkeen toe

kennis te nemen van de becijfering van het wetenschapsbeleid. Daarnaast is het een nuttig instrument bij de beleidsvoorbereiding. Vooral de analyse van de bestedingen, die in de toekomst meer thematisch zal georiënteerd worden, draagt hiertoe bij.

5. Universiteiten

1. Algemeen

Het beleid ten aanzien van het universitair onderzoek heeft zich in de afgelopen periode gekenmerkt door een toenemende afstandelijkheid. Hij wil onderstrepen dat dit een ander begrip is dan afwezigheid. Het geven van een grote verantwoordelijkheid aan de universiteiten om hun onderzoek te organiseren zoals zij dit meest aangepast achten, rekening houden met hun eigenheid, heeft uiteraard als correlarium de verhoogde verplichting tot het afleggen van verantwoording en dit zowel aan de financierende overheid als aan de Vlaamse bevolking. Dit geldt dan niet alleen over het besteden van de middelen, maar eveneens over de effecten die hun optreden genereert. De Vlaamse universiteiten slagen hier meer dan behoorlijk in.

De verhoging van de middelen voor universitair onderzoek licht hij toe aan de hand van cijfers. Wel dient de opmerking gemaakt dat deze cijfers enkel het fundamenteel onderzoek omvatten, de zogenaamde tweede geldstroom. Zij houden geen rekening met de aanzienlijke middelen die via het technologisch onderzoek, het programma beleidsonderzoek en de impulsen voor Europese en bilaterale wetenschappelijk samenwerking aan de universiteiten worden ter beschikking gesteld.

In de komende maanden zal de reglementering van het bijzonder onderzoeksfonds op de universiteiten worden aangepast. Hierbij is het enerzijds de bedoeling deze regelgeving soepeler en nog minder betuttelend te maken, zodat de instellingen meer armslag krijgen om zelf een eigenstandig onderzoeksbeleid te voeren. Zij gaat gepaard met een hervorming van de pool van 200 vaste onderzoekers bij het FWO-Vlaanderen, die op deze wijze beter kunnen worden ingeschakeld en verdisconteerd bij het uittekenen van het personeelsbeleid door de universiteiten.

2. Cijfers

Vanaf dit jaar – zoals aangekondigd in de begroting 1998 – zullen aan de universiteiten specifieke middelen worden ter beschikking gesteld om

onderzoek tot economische of maatschappelijke valorisatie te brengen. De financiering van deze interfacediensten, zoals ze worden genoemd, a rato van 50 miljoen frank per jaar, heeft voornamelijk de bedoeling de instellingen aan te zetten actief op zoek te gaan naar onderzoeksresultaten binnen de eigen instelling die rijp of aan rijping toe zijn in termen van toepasbaarheid.

De middelen van het BOF zijn verdubbeld tussen 1996 en 1999, terwijl het bedrag voor de doctoraatsbeurzen van het IWT toenam met meer dan 200 miljoen frank.

De financiering van het fundamenteel onderzoek via het FWO steeg met bijna 800 miljoen frank. Het budget van het interuniversitair college voor managementwetenschappen werd tussen 1998 en 1999 bijna verdubbeld en zal 15 miljoen frank bedragen.

6. FWO-Vlaanderen

Het FWO-Vlaanderen wijzigde zijn naam en stapte af van de betiteling “nationaal”. Deze naamsverandering is illustratief voor de ommekeer in cultuur die de laatste jaren binnen het FWO is opgetreden en waarbij afgestapt werd van een aantal werkmethodes en benaderingen die met enig eufemisme “verouderd” kunnen worden genoemd.

Ook de verhouding tot de Vlaamse regering is gewijzigd. Een beheersovereenkomst bepaalt voortaan de globale doelstellingen die het FWO-Vlaanderen moet realiseren en de wijze waarop de Vlaamse overheid het FWO zal ondersteunen hierbij.

Door de stijging van de middelen kunnen meer doctoraatsbeurzen en mandaten van post-doctoraal onderzoeker worden toegekend. Waardoor de voorafgaandelijke investering in de opleiding van uitstekende kandidaten wordt gerendabiliseerd.

De regels in verband met het toekennen van klinische mandaten werd herzien waardoor de band tussen de opschorting van het mandaat in functie van zwangerschaps- en borstvoedingsverlof en de mogelijkheid van het uitstellen van de vernieuwing van het mandaat na een dergelijke periode, zijn ingrepen die de gelijkheid van kansen bevorderen.

7. Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen en Kunsten van België

Voor wat betreft de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, heeft de minister een volledig “Agiornamento” doorgevoerd. Zonder hier in een diepgaande analyse te vervallen over de verkalking waaraan de academie de laatste jaren meer en meer leed, stelt hij dat er nu een frisse wind begint te waaien door deze eerbiedwaardige instelling. In september 1998 heeft hij een beleidsnota voorgelegd aan de Vlaamse regering, waarin niet alleen de naam werd veranderd in “Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen en Kunsten van België”, maar ook verschillende nieuwe taken werden toevertrouwd aan de academie, waarmee nog dit jaar een beheersovereenkomst zal worden afgesloten.

8. VLIZ

Vlaanderen, gelegen aan de Noordzee, beschikt volgens de minister over een aanzienlijk potentieel inzake mariene onderzoek en wordt geconfronteerd met een aantal nadelen die deze ligging met zich brengt. De baggerproblematiek en de vervuiling van de Noordzee illustreren dit. Daarom zal nog voor eind 1998, zoals voorzien in de begroting 1998, aan de Vlaamse regering een voorstel worden voorgelegd om het Vlaams Instituut voor de Zee op te richten. Dit zal geen onderzoekscentrum worden, maar een instelling met een aantal specifieke opdrachten, die hier worden opgesomd.

In de eerste plaats zal het de verschillende types data over de zee verzamelen en die toeleveren aan de onderzoeksgroepen en aan de beleidsinstanties. Het zal als internationaal aanspreekpunt fungeren en Vlaanderen vertegenwoordigen in de internationale gremia die zich met zeewetenschappelijk onderzoek bezighouden.

De coördinatie van het zeewetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen en het vormgeven van de samenwerking met Nederland terzake zijn eveneens opdrachten van het VLIZ. Tenslotte zal het VLIZ logistieke steun verlenen aan onderzoekers die bij het uitvoeren van hun vorsingswerk zware apparatuur benutten en zal het VLIZ de opdrachten van het Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek overnemen.

Het VLIZ is een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse regering en het provinciebestuur van de

provincie West-Vlaanderen dat overigens ook in de kosten zal participeren.

9. Internationale context

1. Samenwerking met Nederland

Ook op het gebied van wetenschap en technologie is Vlaanderen internationaal actief. De samenwerking met Nederland richt zich in de eerste plaats op het overleg met betrekking tot en de afstemming van het beleid. Hieruit groeien een aantal initiatieven die door de bewindslieden van beide landen worden gedragen en die overigens ook niet van maatschappelijk belang ontbloeit zijn.

Een eerste project betreft het corpus gesproken Nederlands. Hiermee willen de onderzoekers een elektronische inventaris maken van ongeveer 10 miljoen woorden uit de dagelijkse spreektaal met al hun kleur-, smaak- en klankvariëaties die in het Nederlandse taalgebied voorkomen. Een dergelijk corpus zal toepassing vinden in de verschillende applicaties waarin elektronische spraak wordt gesynthetiseerd en gegenereerd.

De Noordzee is een tweede onderzoeksdomein waarop Vlaanderen en Nederland zullen samenwerken en dit zowel onder vorm van een beperkt onderzoeksprogramma als onder vorm van het gezamenlijk financieren van dure onderzoeksinfrastructuur.

Nanotechnologie draagt de belofte in zich om de zich steeds verder doorzettende miniaturisatie tot in het extreme door te trekken. Onlangs werd, met de steun van de Nederlandse en Vlaamse minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid, in Delft het platform Nanotechnologie opgericht dat een monitorfunctie zal waarnemen en als draaischijf zal fungeren voor Vlaamse en Nederlandse onderzoekers. De eerste drie jaar zal het platform bij het IWT worden ondergebracht.

De samenwerking inzake onderzoeksdatabanken tussen de NOD, Nederlandse onderzoeksdatabank, en het Vlaamse IWETO is reeds enkele jaren oud. Uit een doorlichting blijkt dat 25 % van de bevragingen van de NOD gegevens uit IWETO komen.

2. Multilaterale samenwerking

Inzake multilaterale samenwerking is vooral het Europese kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling van belang, zonder daarom de andere initiatieven te minimaliseren. Over vier jaar tijd betekent dit immers een terugvloed van ongeveer

15 miljard frank. Aan onderzoeks- en ontwikkelingsgelden naar Vlaanderen. Vlaanderen draagt bij tot de voorbereiding van dit programma en is vertegenwoordigd in alle managementcomités die onderzoek behandelen waarvoor Vlaanderen bevoegd is. De stimuleringsactie, die vorsers meer kansen moeten bieden om op succesvolle wijze voorstellen voor deze programma's in te dienen wordt verdergezet. Een belangrijke nieuwigheid in de financiering van deze actie bestaat erin dat een gedeelte van de middelen ter beschikking wordt gesteld op basis van de performantie van de universiteiten in het vorige kaderprogramma.

Uit een analyse van de Vlaamse deelname aan het derde kaderprogramma blijkt dat de investeringen die Vlaanderen in het verleden heeft gedaan, duidelijk renderen. Het is precies in de sectoren informaticatechnologie, biotechnologie en industriële technologie dat Vlaanderen bijzonder hoog scoort en op zijn eentje de juiste retour naar België realiseert.

Het Vlaams Innovatie Adviescentrum – VIA – is een samenwerkingsverband tussen het IWT en de AWI en maakt deel uit van een netwerk van 52 analoge centra in Europa. Het stimuleert de valorisatie van onderzoek evenals de deelname aan het kaderprogramma.

Cost is een samenwerkingsverband tussen 28 Europese landen waarin onderzoeksacties worden opgezet, zonder centrale financiering evenwel. Vlaanderen neemt deel aan 79 van de 153 acties die momenteel lopen.

Het IWT promoot en steunt de deelname aan Eureka, een actie van 25 Europese landen inzake industrieel onderzoek. Speciale steunmaatregelen werden uitgewerkt om de deelname van Vlaamse bedrijven te stimuleren.

In het kader van de Unesco werd een samenwerkingsakkoord ondertekend inzake onderwijs, wetenschappen, cultuur en communicatie. In 1999 zullen 45 miljoen frank worden voorzien om Unesco activiteiten te ondersteunen waaraan door Vlaamse onderzoekers wordt deelgenomen.

3. Bilaterale samenwerking

De bilaterale wetenschappelijke en technologische samenwerking werd in 1996 op een volledig nieuwe leest geschoeid. Het is wel aardig om te noteren dat vanaf 1999 de Canadese provincie Québec gedeeltelijk het Vlaamse voorbeeld zal volgen. Voor het toekennen van post-doctorale beurzen zal

Québec ook afstappen van het gebruiken van quota per land en een totale competitie toelaten.

Naar de toekomst toe zullen de activiteiten inzake internationale wetenschappelijke en technologische samenwerking verder worden geïntegreerd en op mekaar worden afgestemd in een instrumentenmatrix waarin onder meer aan bod zullen komen :

- financiering van gemeenschappelijke projecten ;
- financiering van verkennende multilaterale onderzoeksverbanden ;
- financiering van de samenwerking op het gebied van industrieel onderzoek ;
- bemiddeling inzake het zoeken van partners.

10. Onderzoek en technologie voor de Vlamingen

1. De informatiemaatschappij

Wetenschap en technologie ontlenen hun bestaan recht niet aan zichzelf, maar aan de bijdrage die zij leveren tot de maatschappij en dit niet enkel onder vorm van directe toepassingen maar eveneens als bijdrage tot de cultuur. Daarom ook dat specifieke initiatieven worden genomen die vooral het maatschappelijk nut van wetenschap en technologie in de verf zetten. De minister licht er drie daarvan nader toe.

Sinds mensenheugenis heeft de burger zicht, terecht of ten onrechte, geërgerd aan de traagheid van de administratie en de formulierenregen die als een haast onafwendbaar fenomeen de bijzondere inspanningen die de Vlaamse administratie beheerste. De bijzonder inspanningen die de Vlaamse administratie sinds jaren doet om de burger een meer efficiënte dienstverlening te bieden, kunnen worden ondersteund door de toepassing van de informatie- en communicatietechnologie. De toegankelijkheid voor de burger, de interne communicatie en de snelheid van dienstverlening kunnen hier baat bij hebben. Dit is de reden waarom een specifiek programma tele-administratie werd opgestart waarin momenteel acht projecten worden uitgevoerd. Het IWT beheert en begeleidt het programma.

Dat kinderen minder angst hebben van nieuwigheden, en dus ook van nieuwe technologieën, volgt uit hun aangeboren nieuwsgierigheid en hun onbevangingheid. Hen de mogelijkheid bieden om op een actieve wijze met de informatie- en communicatietechnologie te experimenteren is de bedoeling

van het PC-KD project. Op vier jaar tijd zullen de drie hoogste jaren van het lager onderwijs en het volledig secundair onderwijs uitgerust worden met één PC per 10 leerlingen. Dit biedt tevens de mogelijkheid voor de leerkrachten om nieuwe vormen van onderricht uit te testen en toe te passen.

2. Beleidsgericht onderzoek

Zoals reeds eerder gezegd heeft ook de overheid in alle domeinen van het beleid nood aan een wetenschappelijke onderbouwing van dit beleid. Het programma beleidsonderzoek komt aan deze nood tegemoet. In een co-financieringsmodel met de leden van de Vlaamse regering worden projecten gefinancierd van beleidsgericht onderzoek op basis van een open oproep tot het indienen van voorstellen voor deze thema's die door de Vlaamse regering worden aangereikt. In 1997 werden 64 thema's opgenomen en in 1998 waren het er 80.

3. Wetenschapsinformatie

Een verhoging van de financiering van wetenschap en technologie brengt, nog meer dan vroeger, de plicht mee verantwoording af te leggen over het gebruik van deze middelen die de Vlamingen ter beschikking stellen. Wetenschapsinformatie beoogt echter meer. Het stelt zich ook tot doel de bevolking in haar geheel meer te sensibiliseren voor en te informeren over het impact van wetenschap en technologie op het dagelijks leven. De jongeren vormen hierbij een specifieke doelgroep. Daarnaast moet men vermijden dat de situatie die van een eeuw geleden waarbij een duidelijk kloof bestond tussen geletterden en zij die niet konden lezen noch schrijven, zich onder een andere vorm weer zou voordoen. Men mag niet toelaten dat er een nieuwe dualiteit in onze samenleving ontstaat, met name tussen diegenen die met de nieuwe technologie mee zijn en deze die achterblijven. Wetenschapsinformatie vervult derhalve ook de functie om de "science literacy" van de bevolking te verhogen.

De media spelen in het gehele proces van informatieverstrekking en duiding een cruciale rol. Ook de aandacht voor wetenschap en technologie mag niet ontbreken en specifieke maatregelen zullen worden genomen om de geschreven pers, maar vooral de audiovisuele media aan te sporen meer aandacht aan wetenschap en technologie te schenken, ook in hun "normale" programmatie.

De wetenschapsweek die om de twee jaar doorgaat en het jaarlijkse wetenschapsfeest hebben op korte termijn hun bestaansrecht bewezen. Ook dit jaar

weer participeerden meer dan 20.000 bezoekers aan het wetenschapsfeest, terwijl 25.000 jongeren onderzoeker voor één dag waren aan de universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstellingen.

In oktober 1998 werd de wetenschapstruck “*experion*” de baan opgestuurd. Hij zal de Vlaamse scholen aandoen en de jongeren van het eerste jaar secundair onderwijs uitdagen om een mysterie op te lossen, waarbij zij gebruik moeten maken van verschillende wetenschappelijke disciplines. Het opzet werd zo gekozen dat deze experimenten geïntegreerd zijn binnen de leerplannen. Op deze wijze hoopte de minister de interesse van deze jongeren voor een wetenschappelijke opleiding te verhogen omdat zij kunnen ervaren dat wetenschap allesbehalve vervelend en eentonig, maar wel leuk is.

Het ludieke zelf doen en experimenteren is ook de boodschap die Technopolis zal brengen. Dit interactief experimenteercentrum zal in 1999 zijn deuren openen voor alle jongeren van 7 tot 77 jaar.

Technoland blijft de driejaarlijkse attractiepool voor professionele bezoekers en de geïnteresseerde leek. Een aantal partnerslanden, die ook in de bilaterale samenwerking betrokken zijn, zullen prominent op Technoland aanwezig zijn.

11. Zeven algemene conclusies

1. Tijdens deze legislatuur werden wetenschap, technologie en innovatie tot één politieke bevoegdheid gegroepeerd. De budgetten werden samengebracht bij één minister en één administratie die voor de beleidsvoorbereiding en -evaluatie instaat. IWT en FWO-Vlaanderen staan in voor het verdelen van de middelen voor beurzen en projectmatig onderzoek. De ervaring heeft bewezen dat hierdoor een geïntegreerd, coherent en gecoördineerd beleid kon worden gevoerd. Het is derhalve wenselijk dat deze eenheid ook tijdens de volgende legislatuur wordt gehandhaafd.

2. Het verder ondersteunen van het universitair onderzoek is een tweede uitdaging. De financiële injectie dient te worden verdergezet, maar de steun mag zich hier niet toe beperken. Ruimere verantwoordelijkheid en een grotere bewegingsvrijheid moeten de universiteiten wapenen, om soepel op veranderende omstandigheden te kunnen inspelen én om op een succesvolle wijze de competitie in het Europese verband te kunnen aangaan.

3. Het beleid dient gestoeld te blijven op de inputs die gegeven worden vanuit een continue monitoring van de eigen sterkten en zwakten en van de tendensen inzake wetenschap en technologie. Daarnaast moet men voortdurend het beleid evalueren en de performantie van het onderzoekssysteem en de actoren doorlichten om tijdig te kunnen bijsturen en effectief te kunnen stimuleren.

4. Het tot stand brengen van operationele netwerken die de verbindingen verzekeren tussen de onderzoekers en de gebruikers van wetenschap en technologie is een vierde uitdaging. Hierbij gaat het niet enkel om het valoriseren van onderzoek maar evenzeer om het tot expressie brengen en het onderkennen van de noden van deze gebruikers. Het belangrijkste gedeelte van de instrumenten werden tijdens deze legislatuur reeds in stelling gebracht. Het zal volgens de minister aan de volgende regering zijn deze verder te optimaliseren.

5. De minister beklemtoont hier nogmaals het belang van wetenschapsinformatie. Er kan nog enkel herhaald worden dat in een maatschappij die steeds sneller evolueert naar een kennissamenleving, wetenschapsinformatie aan belang en noodzakelijkheid wint.

6. De verdere defederalisering van het wetenschapsbeleid is een belangrijke uitdaging. Als algemene uitgangspunten gelden hierbij :

- de federale overheid blijft bevoegd voor wetenschappelijk onderzoek voor deze materies waarvoor zij exclusieve bevoegdheid bezit ;
- alle middelen uit het federaal begrotingsprogramma wetenschapsbeleid, die geen betrekking hebben op deze materies, worden integraal overgedragen aan de gemeenschappen en gewesten ;
- de federale wetenschappelijke instellingen worden, in samenwerking met de gemeenschappen en de gewesten, grondig doorgelicht. Deze overheden beslissen nadien gezamenlijk over de toekomst van deze wetenschappelijke instellingen.

7. De zevende uitdaging houdt in dat de inspanning inzake de financiering van wetenschap en technologie moet worden verdergezet. Vlaanderen haalt immers nog steeds niet het niveau van zijn belangrijkste handelspartners.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER-PRESIDENT

A. Permanente vorming en innovatie

De heer *Kris Van Dijck* werpt op dat de Vlaamse regering het belang en de noodzaak van de burgerschapsvorming in het kader van de democratie terecht onderkent. Het project “Actief Burgerschap” beoogt de drempel te verlagen voor actieve participatie aan de politieke besluitvorming en bevat een luik kennisoverdracht en een luik vaardigheidstraining. Alle erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk zouden in aanmerking komen om programma’s in te dienen. Hij heeft hierbij de volgende vragen : hoeveel middelen worden er uitgetrokken en op welk budget worden de kredieten voor deze doelstelling voorzien ? Kan de minister garanderen dat de uitvoering van de decreten uit de sociaal-culturele sector door dit initiatief niet wordt uitgehold ? In hoeverre is er overlapping met de normale en reeds betoelaagde activiteiten ? Hoe ziet de concrete betoelaging er uit voor deze vormingsprogramma’s ? Hoe zal de jury die moet oordelen over de ingediende projecten pluralistisch samengesteld zijn en op welke wijze zal de minister erover waken dat het vormingsaanbod pluralistisch zal zijn ? Werd het advies van de Commissie voor de Volksontwikkeling van de Raad van Cultuur ingewonnen ?

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* antwoordt dat er een supplementair bedrag van 20 miljoen frank vastgelegd is voor dit vormingsprogramma. In de samenleving worden er veel inspanningen gedaan op het vlak van onderwijs, post-onderwijs, opleiding en training. Het programma wil vooral het actief aandeelhouderschap in de samenleving activeren door niet alleen te informeren, maar vooral de mensen aan te zetten daaraan te participeren.

De Vlaamse regering doet een beroep op de decreten inzake volksontwikkelingswerk om de organisaties die hierop erkend zijn, te betrekken bij de beleidsuitvoering en via deze weg een zo ruim mogelijk publiek te betrekken. Alle erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk kunnen deelnemen voor zover ze voldoen aan de voorwaarden. Het is in ieder geval niet de bedoeling een nieuwe structuur te creëren naast de volksontwikkelingssector.

De organisaties die wensen deel te nemen aan dit vormingsprogramma zullen moeten afwegen deze activiteiten verder op basis van de decreetgeving uit te voeren, dan wel zich in het vormingsprogramma Actief Burgerschap in te schrijven. Dit laatste houdt in dat de organisatie deze activiteiten niet in rekening kan brengen voor de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden van de decreetgeving. Aangezien de afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheekwezen van de administratie Cultuur het vormingsprogramma Actief Burgerschap opvolgt, verwacht hij hier geen problemen.

Aan de organisaties uit de sector voor Volksontwikkelingswerk die erkend zijn, wordt gevraagd een vormingsaanbod te creëren dat één, twee of hoogstens drie bijeenkomsten van 2,5 uur omvat en dat zoveel mogelijk wordt herhaald voor telkens een andere deelnemersgroep. Het aanbod moet door de organisatie zelf worden voorbereid. Hieraan zijn vaste en variabele kosten verbonden.

Voor elk georganiseerd vormingsmoment is er een tussenkomst van 8.000 frank voorzien. Hiervan moet minstens 20 % en maximaal 50 % besteed worden aan de organisatie van de bijeenkomsten. Het resterende bedrag wordt besteed aan de inhoudelijke invulling van het vormingsprogramma. Ten aanzien van deze vormingsmomenten gelden dezelfde criteria als in het volksontwikkelingswerk.

Een jury zal de projectvoorstellen beoordelen. Deze jury wordt samengesteld uit de vertegenwoordigers van de onderscheiden verantwoordelijken. Er zal op basis van inhoud en vormingstechnische criteria een batige rangschikking gemaakt worden van de ingediende projectvoorstellen. De objectieve criteria zijn vervat in een nota van de Vlaamse regering.

Er werd geen advies ingewonnen bij de Raad van Cultuur omdat deze nog niet was geïnstalleerd.

Hij merkt nog op dat er eveneens dwarsverbanden met het VLOR-project mogelijk, maar ook wenselijk zijn. Actief burgerschap is immers niet alleen een opdracht voor het volksontwikkelingswerk. In samenwerking met de VLOR werd er een educatief project voor het onderwijs uitgewerkt omdat hier meer kan gebeuren. De erkende volksontwikkelingsorganisaties zullen geadviseerd worden om de lerarendocumentatie van de VLOR te gebruiken als vertrekpunt voor het ontwikkelen van het eigen vormingsaanbod. Ouders die deelnemen aan het vormingsprogramma zullen daardoor meer

betrokken kunnen zijn bij het VLOR-project dat via het onderwijs zal gebeuren.

Tot slot stelt de minister dat dit project een eerste aanzet is om uit te leren. Hij sluit niet uit dat hij samen met de minister van Cultuur zal bekijken om van dit project een structurele regeling te maken.

B. Wetenschaps- en technologiebeleid

1. Defederalisering van het wetenschaps- en technologiebeleid

De heer *Erik Matthijs* merkt op dat in de volgens hem belangrijke aanbevelingen voor de toekomst onder meer de verdere defederalisering van het wetenschaps- en technologiebeleid vermeld staat. De heer Matthijs vraagt in welke mate en hoe hieraan op het ogenblik wordt gewerkt.

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* antwoordt dat de Commissie Staats-hervorming een duidelijke lijn m.b.t. de defederalisering heeft uitgezet. Het zou zijns inziens verstandig zijn en in het belang van het wetenschappelijk onderzoek als het wetenschaps- en technologiebeleid wordt gedefederaliseerd. Het veld zelf is daar ook van overtuigd.

2. Fundamenteel onderzoek en universiteiten

De heer *Erik Matthijs* heeft een aantal vragen bij de beleidsbrief 1999. Hij vindt op de eerste plaats in de beleidsbrief een terechte aandacht terug voor de belasting die op de basisfinanciering rust van de universiteiten als gevolg van de verhoging van de middelen voor wetenschappelijk onderzoek. De bijkomende druk op het statutaire personeel, de investeringskosten voor infrastructuur, de noodzaak aan labo's en onderzoeksgebouwen, en dergelijke meer slorpen immers financiële middelen op van de basisfinanciering. In die zin houdt hij een pleidooi om de basisfinanciering in de toekomst te verhogen. Uit de beleidsbrief blijkt dat de minister bewust is van deze evolutie. Waar het gaat over het bijzonder onderzoeksfonds, BOF, stelt de minister namelijk dat de verhoging van de middelen 'een pervers effect' hebben. Dit blijkt ook uit de vooruitzichten voor 1999. Daarin staat zelfs dat via het invoeren van een veralgemeende overhead in 1999 een oplossing zal uitgewerkt worden voor de grote behoefte aan basisinfrastructuur. Hij is verheugd dat de Vlaamse regering dit probleem onderkent.

Bovendien blijkt dat de onderzoekers van het FWO niet meer kunnen doorstromen naar een permanent mandaat omwille van de stagnering van de basisfinanciering van de universiteiten. Toch vraagt hij welke middelen en in welke richting gezocht moeten worden om deze problemen op te lossen.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* sluit zich aan bij deze opmerking en herinnert de minister eraan dat zij een gelijkaardige vraag stelde bij de vorige begrotingsbespreking. Toen verwees de minister haar naar de minister van onderwijs. Volgens haar bepaalt de minister van financiën blijkbaar wie al dan niet meer middelen krijgt.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* leest in de beleidsbrief bij de aanbevelingen voor de toekomst dat er tijdens de huidige legislatuur bijzondere inspanningen werden geleverd voor het fundamenteel onderzoek. Het zou hier gaan om een stijging van 530 miljoen frank voor 1999. Het is echter niet duidelijk welke richting men hiermee uit wil en hoe dit bedrag zal worden ingevuld. De meeste middelen hiervan gaan in ieder geval naar beurzen en post-doctorale onderzoekers. Het zou hier gaan om een 1000-tal extra onderzoekers die zich op de markt aanbieden. Zij vraagt hoe men deze onderzoekers verder zal opvangen.

De heer *Gilbert Vanleenhove* is van mening dat men voldoende nieuwe en jonge onderzoekers moet laten instromen. De aanwezigheid van het FWO op het internationaal forum kost middelen die de kansen voor jonge onderzoekers ontnemt. Met de verhoging van de middelen wordt dit probleem opgelost.

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* beaamt de bekommernis van de heer Matthijs. Men heeft steeds geprobeerd de basisfinanciering voldoende groot te laten zijn om te voorkomen dat de middelen uit het wetenschaps- en technologiebeleid een substituuut zouden worden. Hij verklaart m.b.t. de Bijzondere Onderzoeksfonds dat hij de 20%-regel zal opheffen. De versterking vanuit wetenschapsbeleid laat daarmee de basisfinanciering onaangeroerd. Op de tweede plaats zal hij onderzoeken wat de veralgemeende overhead zal zijn. Hier werpt zich uiteraard een dilemma op m.b.t. het maximaliseren van de onderzoeksmogelijkheden omdat deze overheadkosten ten koste gaan van de onderzoeksmiddelen. Universiteit en onderzoek zijn echter onlosmakelijk met elkaar verbonden, zodat men dit niet in termen van beschotten mag stellen.

Hij vermeldt hierbij dat het aantal FWO-mandaathouders substantieel zal stijgen om voldoende doorstroming naar het ZAP-personeel van de universiteiten en instroom van nieuw kennispotentieel te bekomen.

Met betrekking tot de 530 miljoen frank extra voor fundamenteel onderzoek, verduidelijkt de minister dat deze zullen gaan naar een stijging van het aantal permanente mandaathouders bij het FWO, het oplossen van het overhead-probleem en het opheffen van de 20%-regel bij de BOF's.

Reagerend op de opmerking van mevrouw Verwimp-Sillis m.b.t. de minister van Financiën vermeldt de minister dat hij bij de regeringsonderhandelingen prioritair vooropgesteld heeft dat los van en vooraf aan elke begroting een belangrijke inhaalbeweging zou gebeuren voor het wetenschapsbeleid. Hij onderstreept dat dit een gemeenschappelijke optie is geweest die volledig gedragen werd en wordt door de coalitiepartners.

3. HOBU-fonds

Uit de inlichtingen bij het HOBU-fonds blijkt volgens de heer *Erik Matthijs* dat voor 1997 het beschikbare budget 170 miljoen frank bedroeg alhoewel er voor een totaal van 880 miljoen frank was aangevraagd. Voor de lopende oproep en voor 1999 werd een dezelfde bedrag voorzien. Hij vraagt of er een verhoging van dit bedrag wordt overwogen, welke projecten in 1997 werden goedgekeurd en hoe ver men voor 1998 gevorderd is. De heer *René Swinnen* sluit zich hier volledig bij aan en vraagt een lijst van de projecten die in 1997 werden goedgekeurd en ingediend.

– antwoord van de minister-president

De *minister* beaamt dat er redenen zijn om het HOBU-fonds te verhogen, maar legt uit waarom hij dit toch niet gedaan heeft. Er bestaat een historische gevoeligheid bij de universiteiten over de koppeling van wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen. Ondanks deze weerstand heeft hij toch een HOBU-fonds gecreëerd. Hij is er van overtuigd dat het hogeschoolonderwijs op een geëigende wijze beroep moet kunnen doen op onderzoeksmogelijkheden zonder dat men elkaar in de weg loopt.

Hij licht toe dat men een bruikbare verhouding heeft bereikt tussen de ingediende en de geselecteerde projecten. Zonder vooruit te lopen vindt hij het in ieder geval aangewezen om het bedrag voor

het HOBU-fonds op te trekken. In ieder geval moet men de kwaliteit bewaken vermits dit een totaal nieuw project is voor de hogescholen. Hij zal aan de lijst van ingediende en goedgekeurde projecten laten bezorgen.

4. Innovatiedecreet

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* heeft een reeks van vragen bij de beleidsbrief 1999. Op de eerste plaats vraagt zij wanneer het aangekondigde innovatiedecreet in het parlement zal worden besproken en of de uitvoeringsbesluiten van dat decreet snel zullen volgen.

Ten tweede is zij van mening dat de stijging van de investeringen voor wetenschapsbeleid met 2 miljard frank per jaar tijdens deze legislatuur niet alleen op basis van de realisaties en hun effecten moet worden geëvalueerd. Het zou haar inziens ook nuttig zijn de publieksparticipatie te evalueren.

– antwoord van de minister-president

De *minister* geeft een overzicht van de evolutie van het innovatiedecreet. In augustus 1998 heeft de Vlaamse regering de notificatie moeten doen aan de Europese Commissie. De Raad van State had immers in zijn advies op het voorontwerp voorafgaandelijk gemeld dat de Europese Commissie zijn oordeel moest vellen over dit decreet omdat dit invloed zou kunnen hebben op de concurrentie. Voorgaande vragen van andere lidstaten hadden echter reeds aangetoond dat dit niet behoefde, tenzij over de uitvoeringsbesluiten. Op 21 oktober heeft de Europese Commissie deze houding bevestigd omdat het gaat om een kaderdecreet. Hij heeft het voorontwerp direct daarop op de Vlaamse regering gebracht en verwacht het advies van de Raad van State tegen 18 december 1998. Het innovatiedecreet zal in ieder geval nog deze legislatuur bij het parlement worden ingediend.

5. Technologie

1. IWT en FIOV

De heer *Erik Matthijs* verneemt uit de beleidsbrief dat het FIOV via het in voorbereiding zijnde decreet voor de aanmoediging van technologische innovatie zal worden opgeheven. Hij vraagt hier wat meer verduidelijking over.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* leidt uit een vergelijking van de tabellen m.b.t. de globale steunvolu-

mes en deze van de evolutie van de dotatie aan het IWT af dat er een aanzienlijk verschil is tussen beide. Zij wenst te vernemen of het IWT nog andere middelen genereert dan de dotatie en de vastleggingsmachtiging.

De heer *Kris Van Dijck* verwijst voor zijn vraagstelling naar het IWT. Het decreet op het IWT van 1991 voorziet twee hoofdopdrachten voor het instituut : een wetenschappelijk-technologische evaluatieopdracht en een dienstverlenende opdracht. Het IWT beslist op basis hiervan autonoom over de financiering van projecten van industrieel onderzoek en ontwikkeling. Daarnaast operationaliseert het IWT wetenschappelijk-technologische programma's en projecten en adviseert hij de selectie van projecten. In dit kader brengt de spreker aan dat er in Vlaanderen meer en meer bedrijven actief zijn op de wapenmarkt. Zijn er drempels voorzien om te voorkomen dat het IWT zijn medewerking hieraan zou verlenen ? Wat is de visie van de minister hierop ?

– antwoord van de minister-president

De *minister* verklaart dat er twee bronnen zijn voor toegepast wetenschappelijk onderzoek, nl. het FIOV en het IWT. Het IWT is de enige operator. Het sluiten van het FIOV-fonds zal naast een striktere budgettaire opvolging, een drastische vereenvoudiging van de afhandeling van de dossiers met zich meebrengen. Bij de bespreking van het aangekondigde innovatiedecreet zal hier uiteraard op terug gekomen worden.

Met betrekking tot de middelen van het IWT bevestigt de minister dat het IWT ook andere middelen heeft. Naast de werkingsdotatie, de algemene dotatie en de vastleggingen, heeft het IWT middelen via zijn autonome functie, zijn adviserende functie en een aantal specialisatieopdrachten waarin de beurzen zijn opgenomen.

Ingaand op de vraag van de heer Van Dijck, volgt de minister volledig diens bekommernis. Hij stelt dat een richtlijn ten aanzien van het IWT uit 1994 een zeer restrictieve houding garandeert. Deze hield in dat steun uitgesloten was voor technologie voor offensief militair gebruik, maar wel toegelaten voor technologie voor civiel gebruik. Het bedrijf dient dit laatste a priori aan te tonen.

2. Technologisch onderzoek

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* stelt in het kader van de energietechnologie dat het belang van hernieuwbare energie sterk toeneemt. In Vlaanderen

ontbreekt het hier echter aan voldoende pilootprojecten. Dit heeft volgens haar te maken met de wetgeving. Zo botst een uitbreiding van windmolenparken op de milieuwetgeving. De opzet van projecten voor de ontwikkeling van technologie voor alternatieve zonne-energie strand dan weer op een mank lopende subsidiëringsregeling die over de lange periode verspreid wordt. Zij vraagt of de bereidheid bestaat om het aantal pilootprojecten te laten toenemen om de kost op lange termijn lager te houden.

– antwoord van de minister-president

De *minister* repliceert dat de evolutie m.b.t. de alternatieve energie al zeer sterk werd bijgesteld omdat deze veel meer tijd vergt dan vooropgesteld. Bovendien vermeldt hij dat bijkomende ondersteuning voor alternatieve energie onder de subsidiecontrole valt van het federale Controlecomité. Het zijn dan ook federale mechanismen die een aantal zaken verhinderen.

6. Programma Beleidsgericht Onderzoek

De heer *Erik Matthijs* vraagt in het kader van het programma beleidsgericht onderzoek, PBO, wat de juiste verhouding is qua inbreng van de private organisaties en de onderzoeksinstellingen die de onderzoeksprojecten indienen.

– antwoord van de minister-president

De *minister* antwoordt m.b.t. het PBO dat het enkel de universiteiten en eigen overheidsinstellingen zijn die de onderzoeksprojecten aanvragen.

7. Fonds Max Wildiers en de archief- en documentatiecentra

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* verwijst naar het Max Wildiersprogramma dat in 1997 zou opgestart worden. Zij vraagt wat met dit onderzoeksprogramma ondertussen gebeurd is.

Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* stelt dat het decreet betreffende de privaatrechtelijke archief- en documentatiecentra van 1985 zijn nut uitdrukkelijk heeft bewezen. Waardevolle archieven zouden anders verdwenen zijn. De cijfers van deze centra over de afgelopen 12 jaar tonen aan dat de activiteiten sterk zijn uitgebreid. Zo steeg het archiefmateriaal van 3.820 meter naar 16.165 meter ; het aantal boeken van 59.200 naar 215.865 ;

het aantal tijdschrifttitels van 4.492 naar 18.511 ; het aantal foto's van 88.500 naar 638.750 en het aantal affiches van 7.000 naar 34.148.

Deze archiefcentra ontsluiten 65 % van het totale materiaal, wat in vergelijking met de te verwerken hoeveelheid zeer veel is. Zij stellen eigen tentoonstellingen op en hebben tal van publicaties. Daarmee vervullen zij een nuttige functie in de samenleving.

De spreker wenst hier te benadrukken dat deze archiefcentra geen strikt gekleurde zuilorganisaties zijn. Ze zijn dikwijls ontstaan uit universitaire en historische middelen en zijn daardoor onafhankelijke wetenschappelijke instellingen die zich het lot aantrekken van het historisch erfgoed van de talrijke sociale en maatschappelijke bewegingen in Vlaanderen.

Omwille van deze redenen pleit zij om de middelen voor deze archiefcentra structureel te verhogen. De huidige subsidiëring via het departement cultuur is veel te laag om een degelijke werking uit te bouwen. Een substantiële verhoging is nodig om het behoud van dit historisch erfgoed te verzekeren omdat dit iedereen aanbelangt.

Uit de media vernam zij dat de minister voor 1999 in het Fonds Max Wildiers voor het archiefwezen 200 miljoen frank extra zou voorzien en voor 2000 nog eens 100 miljoen frank. Later werd duidelijk dat het hier niet ging om een structurele, maar wel om een projectmatige subsidiëring. Zij kan het niet eens zijn met dit projectmatige karakter omdat het de archiefcentra niet vooruit helpt. Er moet haar inziens eerst voldoende middelen zijn om het materiaal op een verantwoorde manier te ontsluiten. Nadien kunnen op basis hiervan dan projecten worden opgezet.

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* beaamt dat de archiefcentra een belangrijke activiteit ontplooiën. Het zijn waardevolle instellingen die niet als kleurarchieven kunnen worden beschouwd. Zij hebben historische bindingen, maar het archiefmateriaal wordt wetenschappelijk opgezet en begeleid.

De extra-middelen voor het archiefwezen zijn niet als dusdanig terug te vinden in de begroting, alhoewel ze er wel in vervat zijn. In afspraak met het FWO-Vlaanderen zal via de beheersovereenkomst opgenomen worden dat via een voorafname 3 % prioritair wordt ingevuld met beleidsprioriteiten. De extra middelen voor het archiefwezen, 200 mil-

joen frank voor 1999 en 100 miljoen frank voor 2000, maken hier deel van uit.

De Vlaamse regering heeft ingezien dat er een belangrijke inspanning moest komen voor de archivering. De onderzoekslijn Fonds Max Wildiers zal dan ook in een eerste periode exclusief t.b.v. het archiefwezen worden voorbehouden.

De minister is van oordeel dat deze subsidiëring niet structureel aan de archief- en documentatiecentra kan worden toegekend. Vermits het hier gaat om een bijdrage vanuit O&O, kan hij niet in de plaats treden van de minister van Cultuur. Anderzijds biedt de projectmatige subsidiëring mogelijkheden voor een bijkomend personeelskader waarmee de structurele optie enigszins benaderd wordt. Hij hoopt binnen afzienbare tijd een uitvoeringsbesluit hieromtrent aan de Vlaamse regering te kunnen voorleggen.

8. *Bilaterale samenwerking*

Welke projecten zijn er met de prioritaire partners lopende ? Zijn hier Vlaamse onderzoeksinstellingen bij betrokken ?

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* zal een lijst met de gevraagde informatie bij het verslag laten toevoegen (zie bijlagen).

9. *EU-kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling*

De heer *Erik Matthijs* leest in de beleidsbrief met betrekking tot het EU-programma voor onderzoek en ontwikkeling, dat het budget voor het Vijfde Kaderprogramma zich zal situeren in de buurt van 15 miljard Ecu. Als Vlaanderen zijn relatieve deelname zou kunnen handhaven, betekent dit in de periode 1999-2002 voor Vlaanderen voor ca. 15 miljard frank onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten. Hij vraagt wie hier over oordeelt.

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* verduidelijkt dat de Vlaamse overheid een inbreng heeft van 200 miljoen frank om de universitaire deelname aan het Kaderprogramma te stimuleren. De betrokkenheid van Vlaanderen bij de voorbereiding en het beheer van het Kaderprogramma is van essentieel belang om de participatie van de Vlaamse onderzoekers te maximaliseren.

De jury's worden steeds samengesteld op basis van een internationale vertegenwoordiging.

10. Koninklijke Vlaamse Academie van België

De heer *René Swinnen* vindt de ontwikkelingen m.b.t. de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten waarbij deze de rol van Vlaams Kennis- en Cultuurforum zal vervullen, een positief gegeven. Het Vlaams Parlement zal in die zin beroep kunnen doen op de Academie. Hij wenst te vernemen wat de verhouding van de Academie zal zijn ten opzichte van andere instellingen zoals het VITO en het VTO.

– antwoord van de minister-president

De *minister* is van mening dat de Academie hoog nodig toe was aan een vernieuwing. De Vlaamse regering was bereid om de Academie een juiste plaats toe te wijzen, maar dat daar resultaten tegenover moesten staan. Op basis hiervan werden er nieuwe statuten opgesteld en wordt er momenteel onderhandeld over de beheersovereenkomst.

11. Onderzoeksinstellingen

1. VITO

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* stelt dat de beleidsbrief over het VITO vermeldt dat er op basis van een grondige evaluatie van de werkzaamheden en resultaten een nieuwe beheersovereenkomst zal worden afgesloten. Verder wordt deze nieuwe bedrijfsstrategie reeds ingevuld door het aantal onderzoeks domeinen te beperken en te concentreren rond een tiental expertisecentra. Zij wenst te weten wat dan nog nieuw zal zijn aan de beheersovereenkomst als deze reeds vooraf wordt afgebakend.

– antwoord van de minister-president

De *minister* antwoordt dat de evaluatie van het VITO momenteel wordt afgerond. Hij beschikt zelf nog niet over het eindrapport dat door de AWI werd opgesteld. Op basis hiervan zal er nog voor 1998 een nieuwe beheersovereenkomst worden afgesloten waarbij ook de structuur van het VITO zal worden aangepast.

2. VIB

De heer *Erik Matthijs* verwijst naar de beleidsbrief waar over het VIB vermeld staat dat deze instelling

een structuur vormt die een stabiele en stimulerende omgeving creëert voor het wetenschappelijk onderzoek in de biotechnologie in Vlaanderen. Het VIB heeft onder meer tot doel aandacht te hebben voor de maatschappelijke aspecten van de biotechnologie. Zijn hier concrete voorstellen van bekend?

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* stelt vast dat niet alleen het Vlaams Instituut voor Biotechnologie zich toelegt op de biotechnologie, maar ook andere instituten, zoals het COST, hiermee bezig zijn. Zij vraagt of er op dit vlak enige samenwerking is. Bovendien vraagt zij hoe men de opdracht van het VIB 'relatie met de maatschappij' evalueert.

– antwoord van de minister-president

De *minister* beaamt dat er een betrokkenheid is tussen het VIB en het COST. Het VIB is en blijft het basisinstituut.

Met betrekking tot de opdracht van het VIB ten aanzien van de maatschappij licht de minister toe dat het VIB bij deze activiteiten bijgestaan wordt door een klankbordcommissie. Deze bestaat uit experts op het vlak van ethiek, vertegenwoordigers van de maatschappij en biotechnologen. Hij zal een lijst van de activiteiten laten bezorgen.

12. PC/KD project

De heer *René Swinnen* oordeelt positief over het PC/KD project. Hij vraagt zich echter af of dit project niet eerder thuishoort bij onderwijs dan wel bij wetenschap en technologie. Het is zijns inziens positief dat men alle jongeren op de informatie-maatschappij wil voorbereiden. Het doel daarbij is de dualisering in het onderwijs te beperken. Men moet echter volgens de spreker beseffen dat een PC enkel voor maatschappelijk sterkere jongeren een alledaags instrument als bron voor kennis en vaardigheden is geworden. De achtergestelde jongeren blijven hiervan verstoken waardoor er toch een kloof dreigt te ontstaan. Er zijn daarom niet alleen meer middelen nodig, maar ook een aangepaste pedagogische benadering voor deze jongeren.

– antwoord van de minister-president

De *minister* bevestigt de houding van de heer Swinnen over het PC/KD project, maar verduidelijkt dat dit een keuze was van de Vlaamse regering. Op de begroting onderwijs bleek voor dit pro-

ject geen ruimte te zijn, terwijl men dit onontbeerlijk vond voor de ontwikkeling van de jongeren. Hij meent dat de benadering van de achtergestelde jongeren een taak is voor de minister van onderwijs.

13. Wetenschapsinformatie voor de burger

1. Technopolis

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* merkt op dat met de vestigingsplaats van Technopolis een kans gemist werd om dit project centraal op een goed bereikbare plaats in Mechelen uit te bouwen. Een van de voorwaarden was immers onder meer de gemakkelijke bereikbaarheid via het openbaar vervoer.

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* geeft toe dat de confrontatie tussen het industriële archeologie van ‘het Zegel’ en de nieuwe technologieën een interessant gegeven zou zijn geweest. Het project zou echter in deze omgeving gezorgd hebben voor mobiliteitsproblemen tenzij men gigantische budgettaire inspanningen zou leveren. Bovendien was er ook een groot bodemsaneringsprobleem dat veroorzaakt was door het jarenlang insijpelen van drukinkten. Omwille van budgettaire aspecten en de relatief korte termijn om dit project te verwezenlijken werd er gekozen voor een wijziging van de inplantingsite.

2. Doe-boekje

Tot slot heeft mevrouw Verwimp-Sillis vragen bij de hoge kostprijs van het zogenaamde Doe-boekje over wetenschap. Jonge mensen voor wie dit boekje bedoeld is, vinden 525 frank een te hoge drempel. Ook voor scholen waar het via aankoop in klasverband nog 275 frank kost, is deze prijs te hoog omdat het enkel betrekking heeft op één klein vak en slechts éénmaal gebruikt kan worden per leerling. Als men tegenover deze kostprijs de verhoging van het budget van wetenschapsbeleid zet, kan het niet veel moeite kosten dit Doe-boekje goedkoper aan te bieden.

– *antwoord van de minister-president*

De *minister* antwoordt dat hij zal laten onderzoeken of de kostprijs als te hoog wordt beschouwd en of deze dan eventueel kan verlaagd worden.

3. Wetenschap op TV

De heer *Erik Matthijs* leest in het deel over de wetenschapsinformatie dat er 20 miljoen frank zal worden aangewend voor mediaproducties met als doel meer wetenschap op TV te krijgen. De spreker vraagt of dit bedrag bovenop de dotatie van de VRT zal komen. De beheersovereenkomst met de VRT bevat immers dat informatie een belangrijke opdracht is.

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat de 20 miljoen frank bovenop de VRT-dotatie zal worden verleend.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

A. Decreetsbepalingen

Artikel 15

(programma's 11.50, 71.10 en 71.20)

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 15 (programma 11.50, 71.10 en 71.20) worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

B. Begrotingstabel

Programma 11.50

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 11.50 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 71.10

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe 40 miljoen frank vrij te maken voor de vrije

internaten in het onderwijs (Stuk 15/6). De *minister-president* licht toe dat in het regeerakkoord vermeld is dat de overheidstussenkomst voor de interne leerlingen zal worden herdacht rekening houdend met de draagkracht van de ouders. Ter uitvoering hiervan is in de beleidsbrief 1998-1999 bepaald dat een regeling zal worden uitgewerkt om de leefbaarheid van de internaten te verbeteren rekening houdend met de financiële draagkracht van de ouders. Hiervoor wordt in de begroting 1999 een bedrag van 80 miljoen frank toegevoegd aan de werkmiddelen van de gesubsidieerde internaten. De kredietverhoging wordt volledig geneutraliseerd binnen de kredieten van het departement onderwijs.

De voorziene verhoging van de kredieten voor innovatie in het hoger onderwijs ten belope van 40 miljoen frank worden vrijgemaakt voor de internaten. De betoelaging van de innovatieprojecten in het hoger onderwijs zal gebeuren overeenkomstig het BVR van 23 juli 1997, maar bovenop het krediet voorzien in de begroting van het departement onderwijs zal tevens een bedrag van 40 miljoen worden aangerekend op de kredieten van de Administratie Wetenschap en Innovatie. 20 miljoen frank wordt bekomen via de vermindering van de aankoop van hardware van 100 tot 80 miljoen frank. Dit brengt dit programma niet in het gedrang. De andere 20 miljoen frank wordt bekomen via een herschikking van programma's wetenschapbeleid die betrekking hebben op onderwijs.

De andere kredietverminderingen worden bekomen door rationalisatie binnen het departement onderwijs. Ook omwille van het niet organiseren van de toelatingsproef kinesitherapie bij de aanvang van het academiejaar 1999-2000, kunnen éénmalig middelen worden vrijgemaakt in 1999.

Het amendement en het aldus aangepaste programma 71.10 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 71.20

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 71.20 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

DEEL III. MIDDENSTANDSVORMING EN LANDBOUWVORMING

De begroting middenstandsvorming en landbouwvorming werden besproken in samenhang met respectievelijk de 'Beleidsbrief Economie, Vlaanderen, Ondernemend Land : Bevordering van het ondernemerschap. Beleidsprioriteiten 1998-1999' (Stuk 1185 (1998-1999) – Nr. 1) en de 'Beleidsbrief Landbouw, Tuinbouw en Visserij, Beleidsprioriteiten 1998-1999' (Stuk 1187 (1998-1999) – Nr. 1)

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER ERIC VAN ROMPUY, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, LANDBOUW EN MEDIA

A. Middenstandsvorming

De minister stelt dat de dotatie aan het VIZO in 1999 begroot is op 1.944.100.000 frank. Daarvan is 50 miljoen frank een aanvullende dotatie in het kader van VESOC III. In het kader van de uitvoering van de beslissing van het VESOC van 16 maart 1998 werden de middelen voor middenstandsopleiding verhoogd met 70 miljoen frank voor specifieke opdrachten.

In 1998 liet hij een effectiviteitsonderzoek uitvoeren over de opleiding voor zelfstandigen en KMO's. Hieruit bleek dat 90% van de afgestudeerden uit de leertijd beroepsactief is, hetzij als werknemer in een KMO, hetzij in een zelfstandigenstatuut. Van de deelnemers aan de ondernemersopleiding is dus 90% beroepsactief na het volgen van een cursus, terwijl dit bij de aanvang ervan slechts 75% bedraagt. Opmerkelijk is dat de afgestudeerden ook zelf jobs creëren. Bij extrapolatie van de steekproeven blijkt dat zij op vijf jaar tijd meer dan 1.100 jobs hebben gecreëerd. De zelfstandigen die uit de leertijd komen, stonden nog eens in voor 900 nieuwe arbeidsplaatsen.

De minister licht verder toe dat er ongeveer 70.000 mensen bij de middenstandsvorming betrokken zijn. De evolutie in de leerovereenkomsten is gestagneerd. In 1997 betreft dit 9273 leerovereenkomsten. De ondernemersopleiding bevat vier mogelijkheden. Op de eerste plaats is er de opleiding bedrijfsbeheer die de bedrijfsleider voorbereiden op het algemene, commerciële, financiële, administratieve en personeelsbeleid van een KMO.

In 1996-1997 waren er 823 cursussen met 14.149 cursisten, wat stond voor 104.260 cursusuren. Ten tweede is er de beroepskennis wat een theoretische kennis inhoudt in verband met de beroepen. In 1996-1997 werden hierover 1.656 cursussen gegeven met 20.707 cursisten, wat stond voor 210.694 cursusuren. Een derde vorm is de voortgezette vorming. Onder deze noemer realiseren de centra, de organisaties van zelfstandigen en KMO's en de beroepsorganisaties een brede waaier van verdere opleidings- en vormingsinitiatieven. Een laatste mogelijkheid zijn de taalcursussen die zeer specifiek gericht zijn op de zelfstandigen en KMO's en dus georiënteerd op beroepsgerichten en bedrijfs-economische gesproken taalvaardigheid.

De beleidsprioriteiten voor 1999 zijn de heroriëntatie van het VIZO en een verhoging van de middelen voor middenstandsvorming met 70 miljoen frank voor specifieke opdrachten.

1. heroriëntatie van het VIZO

De minister verklaart dat het ondernemerschap in Vlaanderen sterk aan het veranderen is. Starters hebben meer en meer een ander profiel. Het gevolg hiervan is dat de vooropleiding van de startende en zelfstandige ondernemer anders wordt. In vergelijking met de buurlanden zijn er in Vlaanderen steeds minder startende ondernemingen. Nochtans blijkt dat de laatste tien jaar 1/3 van de jobs tot stand is gekomen in startende ondernemingen. Dit bewijst dat KMO's de hoeksteen vormen van de Vlaamse economie. Door deze nieuwe ontwikkelingen worden er voor het VIZO nieuwe opportuniteiten gecreëerd. De opleidingsprogramma's van het VIZO en de Centra voor Middenstandsopleiding leveren een belangrijke bijdrage om het nieuwe type van onderneming succesvol te laten worden. Permanente vorming en bijscholing op het vlak van beroepskennis en bedrijfsbeheer zijn essentiële voorwaarden om de groeikansen van deze bedrijven te bevorderen. De opdracht van de middenstandsvorming blijft daardoor actueel.

2. 70 miljoen voor specifieke opdrachten

De minister stelt dat aan het VIZO de opdracht gegeven werd om op 3 vlakken specifieke inspanningen te leveren :

1. Een kwaliteitsverbetering van de leertijd bewerkstelligen. Gelet op het belang van de leertijd om de toestroom van ongeschoolde jongeren op de arbeidsmarkt te vermijden, is het noodzakelijk dit instrument kwalitatief uit te bouwen. Dit

betekent concreet het sensibiliseren van werkgevers van de verschillende mogelijkheden via het leertijdsysteem ; het intensiever inzetten van de leersecretaris ; de opleiding van de patroons om de kwaliteit van de vorming in leertijd verhogen ; een verdere uitbouw en verbetering van het monitoring- en evaluatiesysteem tijdens de praktijken.

2. Het aanmoedigen van opleidingsplannen bij KMO's. In de KMO wordt er te veel te weinig op een systematische manier nagedacht over opleiding. De KMO evolueert te weinig naar een lerende organisatie. Dit betekent dat vele KMO's veel te weinig zicht hebben op de rond hen veranderende omgeving. Om dit te vermijden moeten de KMO's aangespoord en begeleid worden een operationeel geïntegreerd opleidingsplan op te stellen.

3. Het invoeren van verkorte cursussen beroepskennis in een aantal snel evoluerende opleidingsgebieden. Het is noodzakelijk snel op een nieuwe evolutie in een beroep in te kunnen spelen. Daarom moet een versnelde cursus beroepskennis worden georganiseerd om zelfstandige ondernemers, zowel startende als ervaren, de mogelijkheid te geven up to date te zijn met de nieuwste ontwikkelingen in hun veld.

B. Landbouwvorming

De minister overloopt de beleidsbrief 1999 waarin de belangrijkste opties inzake landbouwvorming voor 1999 zijn opgenomen.

Hij wenst hieraan toe te voegen dat hij van oordeel is dat een aanpassing van het besluit op de landbouwvorming op dit moment niet opportuun is. Enerzijds omdat landbouwvorming werd opgenomen in het kader van de voorstellen van de Europese Commissie omtrent AGENDA 2000. Vlaanderen zal rekening moeten houden met de in de loop van 1999 te verwachten Europese beslissingen ter zake.

Anderzijds is het zijns inziens logisch dat een aanpassing van het besluit op de landbouwvorming pas doorgevoerd wordt op het moment dat het pas opgestarte onderzoeksprogramma naar de behoeften aan permanente vorming bij land- en tuinbouwers zal zijn afgerond. De afronding van dit onderzoek dat wordt uitgevoerd onder leiding van de professoren Baert en Gehre van het centrum voor sociale pedagogiek van de KULeuven, wordt voorzien tegen het einde van 1999.

Tot slot is de minister van mening dat het op dat moment duidelijk zal zijn wat de rol is van landbouwworming binnen het kader van de EDUFORA. De afspraken die in dit kader op plaatselijk vlak tussen de verschillende verstrekkers van permanente vorming gemaakt worden, zullen op dat moment kunnen vertaald worden in een Vlaams beleid.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

1. Middenstandsopleiding

De heer *Roland Deswaene* verwijst naar het zogenaamde Schumpeter-project waarover de beleidsbrief Economie gesteld wordt dat de minister in 1999 naar analogie met de universiteiten, een ronde zal doen bij de hogescholen. Hij vraagt of hierbij overlappingsen worden vermeden en waar de naam Schumpeter vandaan komt.

De spreker verwijst vervolgens naar de aangekondigde de heroriëntatie van het VIZO die na een grondige analyse door een extern bureau moet gebeuren. Hij wenst te weten of er reeds een extern bureau werd aangesteld en tegen wanneer de resultaten verwacht worden. Verder vraagt hij of er opdrachten worden geformuleerd om de toegankelijkheid van de opleiding te bevorderen. En tot slot vraagt hij of de uitvoeringsbesluiten m.b.t. de adviespremies bij haalbaarheidsprilies voor opstartende bedrijven reeds zijn uitgevaardigd en of hier gebruik van wordt gemaakt.

De heer *René Swinnen* verneemt uit de toelichting bij de begroting dat het aantal ondernemersopleidingen sterk daalt. Wat is de verklaring hiervoor? Dit staat immers haaks op het pleidooi van de minister om meer middelen in de middenstandsvorming te investeren.

De heer Swinnen laat zich lovenswaardig uit over het Vlamivorm-decreet dat tot doel heeft sterk te investeren in de permanente vorming. Hij vindt echter nergens terug hoe men het rendement van deze investeringen zal controleren of evalueren.

Mevrouw *Mia De Schamphelaere* vindt de heroriëntatie van het VIZO een positieve beleidsprioriteit, maar merkt op dat de vrije markt ook een breed aanbod aan opleidingen voorziet. De ondernemers hebben echter op de kwaliteit van deze opleidingen geen zicht. Zij vraagt zich af of de

overheid hier geen rol als kwaliteitsbewaker moet spelen.

De spreker verwijst vervolgens naar het werkbezoek dat de Commissie bracht aan het CMO-centrum De Groene Poort te Brugge. Daaruit bleek dat heel wat jongeren na hun BSO of TSO-opleiding werkloos worden en zich na een jaar bij een CMO inschrijven voor een vakopleiding. Achteraf blijkt dat de jongeren via deze weg wel toegang vinden tot de arbeidsmarkt. Zij wenst in dit kader te benadrukken dat men de primaire rol van het reguliere onderwijs niet uit het oog mag verliezen. Om het gevaar van twee afzonderlijke werelden te voorkomen, dient er een band tussen het reguliere en opleidingsinstituten als het CMO behouden te blijven.

Tot slot leest mevrouw De Schamphelaere in de beleidsbrief Economie dat het VIZO aan een virtueel KMO-loket bouwt. Daarbij vraagt zij of het wel de taak is van het VIZO om overheidsinformatie op het internet te zetten.

De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat in het kader van een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt in het secundair onderwijs gestart is met modularisering. Hij vraagt of er in dit kader een contact is tussen het VIZO en de cel modularisering van het departement Onderwijs. Een dergelijk contact is immers in een embryonale fase belangrijk om een aantal zaken op elkaar af te stemmen.

De *minister* antwoordt dat de naam Schumpeter komt van een gelijknamig Oostenrijks econoom die de vader wordt genoemd van de conjunctuurtheorie. Hij stelde dat economische cycli mede bepaald worden door de graad van creativiteit en innovativiteit van een economie. In die zin wordt hij geïdentificeerd met de creativiteit van de onderneming en ontleent het gelijknamige project zijn naam.

Hij repliceert dat er met betrekking tot dit Schumpeter-project ten aanzien van de hogescholen helemaal geen overlapping zal zijn met de universiteiten. Het doel is enkel een zo ruim mogelijk publiek te bereiken dat vanuit hun opleiding interesse heeft om een eigen innovatieve onderneming op te starten. Er zal in februari 1999 ook een businessplanwedstrijd worden georganiseerd om het startersgebeuren professioneel te begeleiden.

Over de heroriëntatie vermeldt de minister dat er nog geen extern bureau werd aangesteld, maar dat dit in de zeer directe toekomst zal gebeuren.

Hij vervolgt dat 105 adviseurs een dossier ingediend hebben om erkend te worden door het VIZO. De eerste adviespremies zijn ondertussen toegekend.

Hij beaamt de opmerking van de heer Swinnen dat het aantal ondernemersopleidingen stagneert of achteruit gaat. Deze opleidingen moeten daarom beter worden gepropageerd. Er is immers nood aan meer startende ondernemingen. Hij haalt als probleem aan dat de CMO's in deze zin te weinig samenwerken en dat deze beter als geheel naar buiten zouden komen. Hij bevestigt ten aanzien van mevrouw De Schamphelaere dat de privé-markt zich in deze sector opwerpt met een uitgebreid aanbod aan opleidingscursussen. Het is echter niet zijn bevoegdheid om hier als kwaliteitsbewaker op te treden. Een gedeelte van de extra 70 miljoen frank zal in ieder geval moeten dienen om de middenstandsvorming beter bekend te maken en te propageren.

Hij geeft toe dat het niet de bedoeling mag zijn dat de vormingsinitiatieven een substituut mag zijn voor het reguliere onderwijs. Buiten dit reguliere onderwijs kunnen deze initiatieven wel een nuttig contact vormen met de praktijk.

Het virtuele KMO-loket werd als project toevertrouwd aan het VIZO om dit te ontwikkelen. Het is niet de bedoeling dat het VIZO zelf een loket-functie zal verlenen. Het is uiteraard noodzakelijk dat er één loket zou komen waar de ondernemer die van start wil gaan, alle nodige informatie kan verkrijgen.

Met betrekking tot de modularisering stelt de minister dat hier geen enkel contact bestaat tussen het VIZO en de cel modularisering.

2. Landbouwvorming

De heer *Erik Matthijs* leest in de beleidsbrief Landbouw dat in 1996 voor drie vormingscentra milieudemonstratieprojecten werden goedgekeurd die tot doel hebben milieuvriendelijke productietechnieken in de praktijk te brengen en de haalbaarheid ervan aan te tonen. De spreker vraagt of er op provinciaal of federaal niveau gelijkaardige initiatieven worden genomen.

Een tweede vraag van de spreker betreft het beleidsgericht onderzoek inzake landbouwvorming. De beleidsbrief vermeldt dat op de begroting 1997 een onderzoek werd ingeschreven naar de

behoeften aan permanente vorming bij de Vlaamse land- en tuinbouwers in het kader van het Programma Beleidsgericht Onderzoek. Dit onderzoek zou eind 1998 starten. Verder leest de spreker in de beleidsbrief onder het hoofdstuk Wetenschappelijk Onderzoek dat er acht projecten werden geselecteerd voor wetenschappelijk onderzoek vanuit de landbouwadministratie. Eén van deze projecten betreft “de educatieve noden in de land- en tuinbouwsector”. Hij vraagt of beide vermeldingen over hetzelfde onderzoek gaan of eventueel gelijklopend zijn.

De heer Matthijs heeft een laatste vraag over de plattelandsontwikkeling. Binnen de EU worden de drie Structuurfondsen, ESF, EOGFL en EFRO, ingezet rond een aantal doelstellingen met betrekking tot het bevorderen van plattelandsontwikkeling, zijnde doelstelling 5b. Deze gecoördineerde aanpak beoogt de ontwikkeling van het platteland op sociaal en economisch vlak. In Vlaanderen werden de Westhoek en het Meetjesland als doelstelling 5b-gebied erkend. De spreker stelt met genoeg vast dat het landbouwluik in ieder geval zeer goed wordt uitgevoerd. Hij beklemtoont bovendien dat deze aanpak voor het Meetjesland een belangrijke incentive is en op het veld sterk wordt gewaardeerd.

De *minister* antwoordt over de milieuvormingsprojecten dat de centra van Leuven, Geel en Sint-Truiden zich kandidaat hebben gesteld voor dit initiatief. Dit gebeurt in samenspraak en in samenwerking met de proeftuinen, maar de centra zelf nemen hiertoe het initiatief. Als voorbeeld haalt hij Gorsem bij Sint-Truiden aan waar in samenwerking met de proeftuin onderzoek gebeurt inzake fruitteelt.

De minister beaamt de opmerking van de heer Matthijs inzake wetenschappelijk onderzoek, namelijk dat het hier gaat om hetzelfde onderzoek. De landbouwadministratie heeft een trekkingsrecht van 75 miljoen frank bij het programma wetenschapsbeleid, meer bepaald inzake beleidsgericht onderzoek.

Over de doelstelling 5b bevestigt de minister dat de landbouwprojecten het verst gevorderd zijn. Dit komt onder meer, in tegenstelling tot de andere sectoren, dat men in de begroting aparte middelen voor de 5b doelstelling heeft voorzien. De plattelandsontwikkeling zal in het kader van AGENDA 2000 nog veel belangrijker worden.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

A. Decreetbepalingen

Artikel 15
(programma 54.10, b.a. 31.03 en 31.90)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 15, programma 54.10, b.a. 31.03 en 31.90, wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

B. Begrotingstabel

Programma's 52.20 en 54.10 (b.a. 34.03 en 34.90)

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen aangenomen.

DEEL IV. BEROEPSOPLEIDING

De begroting beroepsopleiding werd besproken in samenhang met de 'Beleidsbrief Tewerkstelling. Beleidsprioriteiten 1998-1999' (Stuk 1218 (1998-1999) – Nr. 1)

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER THEO KELCHTERMANS, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN TEWERKSTELLING

1. Werkervaring

De minister licht toe dat het WEP-plus-plan een aanbod voorziet van 6.000 werkervaringsplaatsen voor laaggeschoolde langdurig werklozen waarvan er reeds meer dan 4.600 zijn goedgekeurd. Het zwakke punt in dit plan is dat er in tegenstelling tot het privé-plan, voor de openbare besturen geen opleidingspremie is voorzien. Een oplossing zou er kunnen in bestaan de beschikbare middelen te herverdelen, maar dan kan er minder invulling gebeuren. Het is in ieder geval een illusie dat alle openbare besturen zomaar zullen willen opdraaien voor

de opleiding. Momenteel wordt er dan ook gezocht om voor deze problematiek een oplossing te vinden.

Het WEP-privé-plan bevat een integratiepremie en een begeleidingspremie. Dankzij dergelijke begeleiding verloopt de introductie van de langdurig werkloze op het bedrijf vlot. Voor dit privé-plan is er 350 miljoen frank voorzien voor een aanbod van 2.000 plaatsen.

2. Inzetbaarheid werkzoekenden

Een verhoogde inzetbaarheid van werkzoekenden is bovendien dé centrale doelstelling van het Vlaams actieplan dat werd afgesloten in het kader van de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren. Dit actieplan bevat acties op drie terreinen: screening en oriëntatie, opleiding en werkervaring. Bij dit alles staat de aanpak op maat voorop. Dit is het basisprincipe van de trajectwerking dat op het werkveld momenteel wordt geïntegreerd. In de dagdagelijkse werking van de VDAB zal hieraan onder het nieuwe beheerscontract veel meer aandacht worden geschonken.

De minister licht verder toe dat in de meerjarenplanning voor het behalen van de doelstelling van de Europese richtsnoeren het begeleidingsplan nieuwe stijl volledig wordt geïntegreerd. Het samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het Begeleidingsplan voor werklozen zal in 1999 onder gewijzigde vorm worden verdergezet. Er zal namelijk meer aandacht worden besteed aan de werkzoekenden die ten hoogste een getuigschrift van lager onderwijs hebben, met het oog op een snelle inschakeling in het arbeidsproces.

3. Versterking kerncompetenties VDAB

De minister vestigt vooral de aandacht op de rol van de VDAB inzake opleiding. Hij onderstreept dat de beheersovereenkomst met de VDAB voor 1999-2002 vanuit de doelmatigheidsanalyse en de doorlichting van de VDAB aan de vernieuwde inzichten werd aangepast. Deze beheersovereenkomst moet de VDAB de volgende vier jaar in staat stellen om de afstemming van vraag en aanbod in Vlaanderen op een efficiënte manier aan te pakken.

4. Betere organisatie van de arbeidsmarkt en relatie met het onderwijs

De minister vermeldt dat men met betrekking tot de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, nogal snel het onderwijs met de vinger wijst. De vaststelling dat ongeveer de helft van de werkzoekenden een lager diploma heeft en dus de andere helft toch minstens een hoger secundair getuigschrift, doet vragen rijzen ten aanzien van het onderwijs omdat deze laatste groep desondanks hun diploma toch werkzoekende zijn. De beroepsopleiding wil daarbij een oriënteringsrol spelen via vakopleiding.

Subregionaal moet daartoe de nodige informatie ter beschikking worden gesteld van diegenen die met de oriëntering te maken hebben. Hij denkt daarbij aan de centra voor leerlingenbegeleiding die in de plaats komen van de PMS- en MST-centra. In dit kader verwijst hij naar de STC's die een nieuwe dynamiek zullen krijgen en een belangrijke informatierol zullen krijgen. Ook het onderwijs zal daarbij als belangrijke partner betrokken worden. Bovendien zullen ook de arbeidsmarktonderzoekers kunnen aangeven waar er zich knelpunten voordoen.

5. Tewerkstellingsconvenant met de gemeenten

De minister verklaart dat met het aanbod van het gemeentelijk tewerkstellingsconvenant sinds april 1998 in heel Vlaanderen onderhandelingen zijn gestart tussen lokale besturen en de VDAB met het oog op stroomlijning van de dienstverlening op de lokale arbeidsmarkt. Het convenant heeft als doel een laagdrempelig loket op te zetten voor een betere serviceverlening aan werkzoekenden, werknemers en werkgevers. De gemeente engageert zich daarbij haar deel bij te dragen in deze dienstverlening. Deze convenant geeft ook de mogelijkheid om het onderwijs op gemeentelijk niveau hierbij te betrekken. Daarmee zou een efficiënte matching naar de arbeidsmarkt kunnen bewerkstelligd worden.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

– De heer *René Swinnen* beaamt dat het onderwijs een grote verantwoordelijkheid heeft ten aanzien

van de aansluiting met de arbeidsmarkt, maar benadrukt dat het onderwijs niet alleen deze verantwoordelijkheid draagt. Hij verwijst daarbij naar de resolutie betreffende de wisselwerking tussen onderwijs en werkgelegenheid die door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd dat een kader schetst over de precieze rol van het onderwijs. Hij gaat verder dat het onderwijs tot doel heeft een brede opleiding en vorming te geven en niet alleen de leerling moet klaarmaken voor de arbeidsmarkt. De bedrijfswereld laat zelf dikwijls verstaan dat zij juist een brede opleiding vragen van het onderwijs.

De spreker is van mening dat de laaggeschooldheid niet alleen een kwestie is van een onderwijsinstelling of zelfs niet van de nabije leefomgeving. Dit probleem moet men veel ruimer benaderen. Het onderwijs wordt bovendien ook overbevraagd terwijl het niet op alles een oplossing kan en mag aanbieden. Het onderwijs mag immers niet in de plaats treden van de samenleving zelf.

De heer Swinnen heeft een vraag met betrekking tot de sociale promotie voor werknemers. Uit de toelichting en de begroting verneemt hij dat de uitgaven voor deze vergoedingen een dalende tendens vertonen. Waar er in 1992 nog 976 dagcursusprogramma's werden goedgekeurd, zijn er dat in 1997 slechts 797. Voor de avondcursussen zijn dat respectievelijk 406 en 280 programma's. Hij vraagt wat daartoe de reden is.

De *minister* kan volledig akkoord gaan met de opmerking van de spreker aangaande het onderwijs. Hij antwoordt op de vraag van de heer Swinnen dat de werknemersorganisaties tot dezelfde vaststelling zijn gekomen. Eenzelfde beweging doet zich voor bij de landbouw- en middenstandsvorming. Hij kondigt aan een inhoudelijke evaluatie te zullen doen van deze vorm van opleiding.

– De heer *Roland Deswaene* haalt uit de beleidsbrief Tewerkstelling drie hoofdopties. Op de eerste plaats is het de bedoeling opleidingen en vorming in de bedrijven te stimuleren. De bedrijven blijken namelijk in tegenstelling tot de Europese buurlanden een achterstand opgelopen te hebben. Ten tweede moet de VDAB vlugger kunnen inspelen op nieuwe noden. Om daaraan te verhelpen zal er meer vraaggericht opgetreden worden. En een derde element betreft de nieuwe beheersovereenkomst met de VDAB waarbij de aanpak op maat als principe wordt gehuldigd.

Zijn fractie ondersteunt de plannen van de minister om de opleidingen in de bedrijfswereld te stimuleren, maar is van mening dat deze financiële

incentives niet afdoende zijn. Dit heeft te maken met het feit dat bepaalde elementen die mede oorzaak zijn van de achterstelling, niet erkend worden. Zo moet de opleidingssector veel beter worden afgestemd op de arbeidssector, moet de overheid actiever optreden bij de afstemming van vraag en aanbod en moeten er ook aanpassingen gebeuren om de aansluiting met het federale niveau mogelijk te maken.

De heer Deswaene verwijst vervolgens naar de beleidsbrief Tewerkstelling en meer bepaald de kerncompetenties van de VDAB. Daarin wordt gesteld dat *“in de nieuwe beheersovereenkomst expliciet wordt opgenomen dat de VDAB een instrument uitwerkt op basis waarvan de kwaliteit van de dienstverlening kan gemeten worden”*. De spreker vraagt wat de opbouw en inhoud zal zijn van dat instrument.

De *minister* reageert op de eerste opmerking dat vrij recent duidelijk werd dat België en ook Vlaanderen een belangrijke achterstand kennen ten opzichte van de Europese landen op het vlak van het opleiden van werknemers. In 1997 werd in Vlaanderen 1,2% van de loonmassa aan vorming besteed. Het Europese gemiddelde is 1,6%. De sectorale partners hebben hun steun toegezegd om een inhaalbeweging te ondernemen tot zeker 1,4%. Om dit bereiken zal de VDAB haar aanbod verder uitbouwen in samenwerking met meer dan 25 paritaire vormingsfondsen.

Voor wat betreft de opzet van een instrument binnen de nieuwe beheersovereenkomst, verwijst de *minister* naar de heer Yvan Bostyn, administrateur-generaal van de VDAB. De heer Yvan Bostyn stelt dat de audit van de VDAB duidelijke lijnen tot versterking van de competenties heeft uitgetekend. Het basisprincipe zal zijn dat de aanpak op maat voorop zal staan. De werkzoekende zal een begeleiding aangeboden krijgen die zijn hele traject zal ondersteunen. De structuur en organigram van de VDAB zal daartoe worden aangepast. Bovendien zullen de kernactiviteiten van de VDAB beter op elkaar worden afgestemd. In de beheersovereenkomst engageert de VDAB zich om tegen het einde van deze overeenkomst en bij gelijkblijvende middelen, een optimalisatie van 20% te realiseren. Om de kwaliteit te meten worden er in de beheersovereenkomst een aantal gekwantificeerde parameters opgenomen. Zo worden er in deze overeenkomst vier uitstroomobjectieven opgenomen en wordt er voor de meritactiviteiten bedrijfsplannen opgesteld met een zelfbedruipende en markconforme prijszetting. Nieuw in de beheersovereenkomst is ook de jaarlijkse grondige evaluatie van de uitvoering van de overeenkomst tussen beide contrac-

terende partijen. Deze parameters zullen in 1999 nog verder worden uitgewerkt.

– De heer Erik Matthijs heeft een aantal vragen bij de gemeentelijke tewerkstellingsconvenanten. Hij vraagt hoe groot de respons is van de gemeenten op deze convenanten en of de PWA's, een federale materie, hierbij betrokken worden. Een tweede vraag betreft het interprofessionele akkoord dat op federaal niveau werd afgesloten. Wat is de houding van de Vlaamse sociale partners daartegenover? Verder vermeldt de beleidsbrief Tewerkstelling dat verscheidene knelpunten zoals een onvoldoende kennis van of inzicht in het opleidingsaanbod de opleidingsinvesteringen verhinderen. Welke rol kan de VDAB spelen om dit te verbeteren? Is hier geen taak weggelegd voor de gemeentelijke arbeidsconvenant?

De *minister* antwoordt met betrekking tot de convenanten dat de reacties op het convenant meestal positief zijn. Naast gemeenten die een afwachende houding aannemen, hebben ongeveer de helft van de gemeenten positief gereageerd. In deze gevallen waar de onderhandelingen gestart zijn, moeten deze resulteren in meer concrete engagementen vanuit gemeentebesturen en de VDAB. De convenanten die tot op heden zijn afgesloten verschillen ook erg van elkaar met betrekking tot deze engagementen en tot de invulling van de afspraken tussen de diverse actoren omdat de convenant zelf enkel een aantal basisafspraken vastlegt.

Over de betrokkenheid van de PWA's licht de *minister* toe dat in het kader van de convenant onderhandelingen met de federale overheid zijn opgestart met het oog op een samenwerkingsakkoord over deze PWA's. Dit moet uiteindelijk leiden tot een optimalisering van de samenwerking tussen de regionale diensten voor opleiding, begeleiding en bemiddeling en de PWA's.

De rol van de VDAB met betrekking tot het vermijden van de knelpunten inzake het opleidingsaanbod is volgens de *minister* uiteraard het zo ruim mogelijk verspreiden van deze informatie. Hij gelooft dat de gemeente hier een belangrijke rol kan spelen via de gemeentelijke tewerkstellingsconvenanten, zonder hierover betuttelend te moeten optreden. Hij is er eigenlijk over verwonderd dat de gemeente op dit vlak niet eerder een volwaardige rol kreeg toebedeeld.

De heer Yvan Bostyn, administrateur-generaal VDAB, voegt hieraan toe dat er zowel via de nieuwe informaticamiddelen, als op subregionaal vlak via een intensieve samenwerking met onder meer het VIZO en onderwijsinstellingen een zo ruim

mogelijk verspreiding van informatie wordt gedaan. Via deze weg zullen ook de CLB's over een zo ruim mogelijk aanbod kunnen beschikken.

– De heer *Kris Van Dijck* stelt dat het onderwijs een belangrijke rol heeft ten aanzien van het zich afstemmen op de arbeidsmarkt. Hij beaamt evenwel de opmerkingen van de heer Swinnen hieromtrent. Leerlingen en studenten kijken echter niet enkel naar mogelijke beroepsperspectieven. Gevolg hiervan is dat beroepsopleiding noodzakelijk blijft om een heroriëntering mogelijk te maken.

Ook het aspect permanente vorming zal zich als een noodzakelijkheid blijven manifesteren. Bedrijven zien deze permanente vorming echter als een investering die direct moet renderen, wat niet altijd het geval is. Dit heeft tot gevolg dat bedrijven en vooral de KMO's zich niet gemakkelijk inschrijven in de permanente vorming. De spreker meent dat er in het kader van de permanente vorming ten aanzien van deze bedrijven en KMO's stimulansen moeten worden voorzien.

De *minister* gaat volledig akkoord met de opmerking van de spreker. Hij meent dat de permanente vorming gepromoot zal moeten worden bij de bedrijven en KMO's zelf. Bedrijven rekenen inderdaad steeds in termen van rendement. Hij stelt momenteel reeds een eerste aanzet van mentaliteitsverandering vast, maar beaamt dat een sensibilisering noodzakelijk zal zijn.

– De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat men statistisch zal nagaan wat het resultaat zal zijn van de WEP-plannen naar aantallen mensen die aan een job met begeleiding zullen geraken. Hij vraagt zich echter af of men ook zal nagaan wat er na de 12 maanden van opleiding zal gebeuren met deze mensen.

De spreker verwijst vervolgens naar de experimenten inzake modularisering in het secundair onderwijs. Deze hebben tot doel te voorkomen dat jongeren zonder enig getuigschrift het secundair onderwijs zouden verlaten, waardoor zij meer kansen zouden hebben op de arbeidsmarkt. Hij vraagt of de VDAB met betrekking tot deze modularisering contacten heeft met de cel in het departement Onderwijs die zich hiermee bezig houdt.

De heer *Yvan Bostyn*, *administrateur-generaal VDAB*, verduidelijkt dat het nieuwe beheerscontract voorziet dat de VDAB in 1999 aan 64.000 individuele werkzoekenden een begeleiding op maat moet aanbieden. Hiervan zal een belangrijk deel gaan naar opleidingen voor de zogenaamde

knelpuntberoepen. Van deze 64.000 zullen er ongeveer 10.000 personen niet behoren tot de risicogroepen, onder meer om tegemoet te komen aan de vraag van de arbeidsmarkt tot invulling van bepaalde knelpuntberoepen.

III. BESPREKING VAN DE BEGROTINGSTABEL EN INDICATIEVE STEMMING

Begrotingstabel

Afdeling I

Programma 52.10

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 52.10 wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen bij 3 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jos DE MEYER

Gilbert VANLEENHOVE

BIJLAGEN

BIJLAGE I-1

Uitvoeringsbesluiten van het decreet basisonderwijs

1. Uitvoeringsbesluiten van het decreet Ba.O.die reeds genomen werden

- 1.1. BVR houdende de taken die niet in de functiebeschrijvingen van het personeel in het basisonderwijs kunnen opgenomen worden (10.06.97);
- 1.2. BVR over de wijze van verdeling en de aanvraagprocedure om personeelsleden te krijgen die ten behoeve van het basisonderwijs met verlof zijn voor de ondersteuning van de lokale comités (17.06.97);
- 1.3. BVR betreffende de programmatie- en de rationalisatienormen in het gewoon basisonderwijs (17.06.97);
- 1.4. BVR betreffende het onderwijs aan huis (17.06.97);
- 1.5. BVR betreffende laakbare praktijken en de samenstelling, de bevoegdheid en de werking van de Commissie Laakbare Praktijken voor het basisonderwijs (17.06.97);
- 1.6. BVR betreffende de programmatie-, rationalisatie-, en behoudsnormen in het buitengewoon basisonderwijs (17.06.97);
- 1.7. BVR betreffende de personeelsformatie in het buitengewoon basisonderwijs (17.06.97);
- 1.8. BVR betreffende de opdracht van het personeel in het basisonderwijs (17.06.97);
- 1.9. BVR betreffende de personeelsformatie in het basisonderwijs (17.06.97);
- 1.10. BVR betreffende de erkenning, de financiering en subsidiëring van scholen in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs (08.07.97).

2. Besluiten die gerealiseerd werden buiten de 1ste reeks

- 2.1. BVR betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het Ba.O. (12.11.97);
- 2.2. BVR betreffende de toekenning van extra-lestijden voor scholen van het basisonderwijs in de rand- en taalgrensgemeenten (09.12.97);
- 2.3. BVR over de bevoegdheid, de samenstelling en de werking van de commissie van advies voor het buitengewoon onderwijs (24.06.97);

3. Ontwerpbesluiten die momenteel de besluitvormingsprocedure doorlopen

- 3.1. BVR betreffende de werking en de organisatie van het paritair college van onderwijsinspecteurs belast met het advies betreffende de opheffing van de erkenning van een school of een vestigingsplaats ervan, een onderwijsinstelling of een onderdeel ervan;
- 3.2. BVR betreffende de regels voor het uitreiken van het getuigschrift basisonderwijs en het vastleggen van de vorm ervan;
- 3.3. BVR tot wijziging van het BVR van 17 juni 1997 betreffende de personeelsformatie in het buitengewoon basisonderwijs (uitvoering Tivoli);
- 3.4. BVR tot wijziging van het BVR van 17 juni 1997 betreffende de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs (uitvoering Tivoli);
- 3.5. BVR tot wijziging van het BVR van 17 juni 1997 betreffende de opdracht van het personeel in het basisonderwijs (uitvoering Tivoli);
- 3.6. BVR tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs Type 2;

4. Ontwerpbesluiten in voorbereiding

- 4.1. BVR speciale onderwijsleermiddelen;
- 4.2. BVR geïntegreerd onderwijs;
- 4.3. BVR uitvoering art. 49 van het decreet basisonderwijs (revalidatie).
- 4.4. BVR uitvoering van art. 92 van het decreet basisonderwijs (sociale voordelen)

BIJLAGE I-2

Schooljaar 1997-1998. Onderwijzend personeel per onderwijsniveau
en inrichtende macht, naargelang de opdracht

Schooljaar 1997-1998

**ONDERWIJZEND PERSONEEL PER ONDERWIJSNIVEAU EN INRICHTENDE MACHT,
NAARGELANG DE OPDRACHT**

Aantal personen - januari 1998

	Totaal					
	Vastbenoemden			Tijdelijken		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Gewoon basisonderwijs						
ARGO	27,28%	72,72%	100,00%	12,29%	87,71%	100,00%
Privaatrechtelijk	20,50%	79,50%	100,00%	11,32%	88,68%	100,00%
Provincie	27,91%	72,09%	100,00%	26,67%	73,33%	100,00%
Gemeente	26,40%	73,60%	100,00%	13,82%	86,18%	100,00%
Totaal	22,68%	77,32%	100,00%	12,04%	87,96%	100,00%
Buitengewoon basisonderwijs						
ARGO	20,87%	79,13%	100,00%	17,76%	82,24%	100,00%
Privaatrechtelijk	25,08%	74,92%	100,00%	17,22%	82,78%	100,00%
Provincie	22,41%	77,59%	100,00%	33,33%	66,67%	100,00%
Gemeente	26,51%	73,49%	100,00%	15,83%	84,17%	100,00%
Totaal	24,38%	75,62%	100,00%	17,33%	82,67%	100,00%
Gewoon secundair onderwijs						
ARGO	53,64%	46,36%	100,00%	42,90%	57,10%	100,00%
Privaatrechtelijk	45,39%	54,61%	100,00%	34,78%	65,22%	100,00%
Provincie	60,44%	39,56%	100,00%	46,32%	53,68%	100,00%
Gemeente	56,29%	43,71%	100,00%	46,61%	53,39%	100,00%
Totaal	48,06%	51,94%	100,00%	37,71%	62,29%	100,00%
Buitengewoon secundair onderwijs						
ARGO	46,67%	53,33%	100,00%	41,89%	58,11%	100,00%
Privaatrechtelijk	49,53%	50,47%	100,00%	37,07%	62,93%	100,00%
Provincie	66,67%	33,33%	100,00%	47,83%	52,17%	100,00%
Gemeente	56,34%	43,66%	100,00%	46,22%	53,78%	100,00%
Totaal	50,35%	49,65%	100,00%	39,46%	60,54%	100,00%
Hogescholenonderwijs						
Totaal	58,49%	41,51%	100,00%	58,97%	41,03%	100,00%
Secundair onderwijs voor sociale promotie						
ARGO	34,76%	65,24%	100,00%	55,88%	44,12%	100,00%
Privaatrechtelijk	22,95%	77,05%	100,00%	53,32%	46,68%	100,00%
Provincie	39,38%	60,63%	100,00%	51,39%	48,61%	100,00%
Gemeente	21,01%	78,99%	100,00%	52,71%	47,29%	100,00%
Totaal	27,62%	72,38%	100,00%	53,78%	46,22%	100,00%
Hoger onderwijs voor sociale promotie						
ARGO	66,67%	33,33%	100,00%	74,70%	25,30%	100,00%
Privaatrechtelijk	44,63%	55,37%	100,00%	73,17%	26,83%	100,00%
Provincie	59,26%	40,74%	100,00%	61,60%	38,40%	100,00%

Gemeente		70,37%	29,63%	100,00%	70,69%	29,31%	100,00%
	Totaal	53,37%	46,63%	100,00%	71,52%	28,48%	100,00%
Deeltijds kunstonderwijs							
ARGO		46,90%	53,10%	100,00%	49,07%	50,93%	100,00%
Privaatrechtelijk		50,00%	50,00%	100,00%	47,06%	52,94%	100,00%
Provincie		-	-	-	-	-	-
Gemeente		48,88%	51,12%	100,00%	40,73%	59,27%	100,00%
	Totaal	48,76%	51,24%	100,00%	41,82%	58,18%	100,00%
Totaal onderwijzend personeel		38,66%	61,34%	100,00%	33,41%	66,59%	100,00%

BIJLAGE I-3

Onderwijzend personeel per onderwijsniveau, naargelang de opdracht

ONDERWIJZEND PERSONEEL PER ONDERWIJSNIVEAU, NAARGELANG DE OPDRACHT

Aantal personen - januari

	Totaal					
	Vastbenoemden			Tijdelijken		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Gewoon basisonderwijs						
1989-1990	27,04%	72,96%	100,00%	14,93%	85,07%	100,00%
1992-1993	25,32%	74,68%	100,00%	12,53%	87,47%	100,00%
1995-1996	23,00%	77,00%	100,00%	11,99%	88,01%	100,00%
1997-1998	22,68%	77,32%	100,00%	12,04%	87,96%	100,00%
Buitengewoon basisonderwijs						
1989-1990	29,08%	70,92%	100,00%	18,01%	81,99%	100,00%
1992-1993	25,20%	74,80%	100,00%	19,31%	80,69%	100,00%
1995-1996	24,40%	75,60%	100,00%	20,69%	79,31%	100,00%
1997-1998	24,38%	75,62%	100,00%	17,33%	82,67%	100,00%
Gewoon secundair onderwijs						
1989-1990	51,14%	48,86%	100,00%	44,33%	55,67%	100,00%
1992-1993	50,32%	49,68%	100,00%	38,80%	61,20%	100,00%
1995-1996	48,82%	51,18%	100,00%	39,05%	60,95%	100,00%
1997-1998	48,06%	51,94%	100,00%	37,71%	62,29%	100,00%
Buitengewoon secundair onderwijs						
1989-1990	51,55%	48,45%	100,00%	42,00%	58,00%	100,00%
1992-1993	50,82%	49,18%	100,00%	34,54%	65,46%	100,00%
1995-1996	50,23%	49,77%	100,00%	40,23%	59,77%	100,00%
1997-1998	50,35%	49,65%	100,00%	39,46%	60,54%	100,00%
Hogescholenonderwijs						
1989-1990	61,64%	38,36%	100,00%	65,78%	34,22%	100,00%
1992-1993	60,15%	39,85%	100,00%	66,61%	33,39%	100,00%
1995-1996	59,11%	40,89%	100,00%	61,65%	38,35%	100,00%
1997-1998	58,49%	41,51%	100,00%	58,97%	41,03%	100,00%
Secundair onderwijs voor sociale promotie						
1989-1990	35,97%	64,03%	100,00%	44,19%	55,81%	100,00%
1992-1993	27,89%	72,11%	100,00%	50,21%	49,79%	100,00%
1995-1996	26,67%	73,33%	100,00%	53,90%	46,10%	100,00%
1997-1998	27,62%	72,38%	100,00%	53,78%	46,22%	100,00%
Hoger onderwijs voor sociale promotie						
1989-1990	86,43%	13,57%	100,00%	76,56%	23,44%	100,00%
1992-1993	71,07%	28,93%	100,00%	76,12%	23,88%	100,00%
1995-1996	60,59%	39,41%	100,00%	71,88%	28,13%	100,00%
1997-1998	53,37%	46,63%	100,00%	71,52%	28,48%	100,00%
Deeltijds kunstonderwijs						
1989-1990	55,87%	44,13%	100,00%	42,78%	57,22%	100,00%
1992-1993	52,47%	47,53%	100,00%	42,91%	57,09%	100,00%
1995-1996	49,21%	50,79%	100,00%	42,99%	57,01%	100,00%
1997-1998	48,76%	51,24%	100,00%	41,82%	58,18%	100,00%

BIJLAGE I-4

Aantal gesubsidieerde contractuelen – januari 1998

Aantal gesubsidieerde contractuelen - jan 1998

Administratie	BFT
Gewoon basis	764,1
Buitengewoon basis	89,5
Gewoon secundair	270,3
Buitengewoon secundair	14,6
PMS	193,5
Totaal	1.332,0

BIJLAGE I-5

Evolutie van het aantal leerlingen in het geïntegreerd onderwijs,
begeleid vanuit het basis- en secundair onderwijs

**Evolutie van het aantal leerlingen in het geïntegreerd onderwijs
begeleid vanuit het basis- en het secundair onderwijs**

Deze gegevens zijn opgenomen in het statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 1997-1998, blz. 45

Evolutie van het scholen die GON-leerlingen begeleiden vanuit het secundair onderwijs

schooljaar	GO	OGO	VGO	Totaal.
94-95	10	3	14	27
95-96	8	4	17	29
97-98	6	4	15	25

BIJLAGE I-6

Evolutie van het aantal tijdelijken en vastbenoemden in het hogescholenonderwijs

Evolutie van het aantal tijdelijken en vastbenoemden in het hogescholenonderwijs

	Absolute aantal in BFT		Relatief aandeel	
	Vaste	tijdelijke	Vaste	tijdelijke
1995	7.148	2.469	74%	26%
1996	6.866	2.164	76%	24%
1997	6.556	2.092	76%	24%
1998	6.416	2.286	74%	26%

BIJLAGE I-7

Aantal TBS55+ in het hogescholenonderwijs – januari 1998

Aantal TBS55+ in het hogescholenonderwijs - jan 1998

instellingsnr	Hogeschool	BFT		aantal stamms	
		TBS55+ overgangsstelsel	TBS55+ eigenlijk stelsel	TBS55+ overgangsstelsel	TBS55+ eigenlijk stelsel
103556	Hogeschool Antwerpen	22,4		24	
103564	Hogeschool van de Provincie Antwerpen	3,7		5	
103572	Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	11,2		13	
103581	Katholieke Hogeschool Kempen	17,2		22	
103598	Katholieke Hogeschool Mechelen	6,7		9	
103606	Erasmushogeschool Brussel	20,2		23	
103614	Hogeschool Sint-Lukas Brussel	3,0		4	
103622	Hogeschool voor Wetenschap en Kunst	9,7		10	
103631	Katholieke Hogeschool Brussel	3,0		4	
103648	Katholieke Hogeschool Leuven	11,2		15	
103655	Katholieke Vlaamse Sociale Hogeschool Brussel en Parnas Dilbeek	1,5		2	
103663	Hogeschool Gent	30,7		33	
103671	Mercator, Hogeschool Provincie Oost-Vlaanderen	9,0		10	
103689	Hogeschool voor Economisch en Grafisch Onderwijs	0,7		1	
103697	Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	12,7		13	
103705	Katholieke Hogeschool voor lerarenopleiding en bedrijfsmanagement Oost-Vlaanderen	7,5		10	
103713	Katholieke Hogeschool voor Gezondheidszorg Oost-Vlaanderen	7,5		10	
103721	Hogeschool Limburg	9,7		11	
103739	Katholieke Hogeschool Limburg	12,0		13	
103747	Provinciale Hogeschool Limburg	7,5		8	
103754	Hogeschool West- Vlaanderen - Vlaamse autonome hogeschool	2,2		3	
103762	Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	11,2		11	
103771	Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	18,7		25	
103804	Economische Hogeschool Sint-Aloysius	1,5		1	
103812	Groep T- Hogeschool Leuven	3,7		3	
103821	Sociale Hogeschool Katholiek Vormingscentrum voor Maatschappelijk Werk	2,2		3	
103861	Katholieke Vlaamse Hogeschool	0,7		1	
104075	centraal nummer	11,2	91,6	14	172

BIJLAGE II-1

Bilaterale Wetenschappelijke en Technologische Samenwerking

Bilaterale Wetenschappelijke en Technologische Samenwerking
Geselecteerde projecten onder de eerste oproep (1996)
Looptijd: december 1996 - december 1999

<i>Projecttitel</i>	<i>Vlaamse hoofdpromotor</i>	<i>Deelnemende Vlaamse instellingen</i>	<i>Buitenlandse hoofdpromotor</i>	<i>Deelnemende buitenlandse instelling</i>	<i>Vlaams budget (in BEF)</i>
Materials Research on Rare Earth Luminescent compounds, South-American soils and low-dimensional systems	Langouche Guido	KUL-RUG	Venegas Rafael	Universidad de Santiago de Chili	1.460.200
Reconstruction, monitoring and remediation of antropogenic impacts on freshwater environments based on the use of biological indicator species	Vyverman Wim	RUG-KUL	Castillo Pedro Vera	Universidad de Concepcion	3.000.000
Totaal Chili					4.460.200
Potential exploitation of rice endophytic bacteria for biofertilization and phytoremediation	Vanderleyden Jos	KUL-VITO	Hai Weili	Chinese Academy of Agricultural Sciences	3.000.000
Formation, modification and characterization of rare-earth slicides using energetic beams	Langouche Guido	KUL-IMEC	Wu Ming Fang	Beijing University	2.791.205
Uplift and volcanism in the Tibet Plateau and the relationship to mineral deposits and to regional and global environmental changes	Pasteels Paul	VUB-KUL	Wu Xihao	Chinese Academy of Geological Sciences	2.895.800
A ballistic electron emission microscopy (BEEM) study of PtSi-Si Schottky diodes for infrared detectors	Cardon Felix	RUG-IMEC	Li Bing-Zong	Fudan University	3.000.000
Further exploration, characterization and utilization of the natural brine shrimp Artemia resources in the People's Republic of China	Sorgeloos Patrick	RUG-KUL	Ziqiang Chen	Salt Research Institute	2.993.880
Improvement of Tribological Coatings by Optimizing Processing Techniques	Celis Jean-Pierre	KUL-LUC	Jia-Wen He	Xi'an Jiaotong University	2.999.000
Totaal China					17.679.885
Structural and functional analysis of jointly developed new delta opioid peptide ligands and their radiolabelled derivatives	Tourwé Dirk	VUB-RUG	Péter Antal	József Attila University	4.320.000
Expression of muscle-specific genes during muscle regeneration and in vitro differentiation	Wuytack Frank	KUL-RUG	Zador Erno	Medical University Szeged	3.003.000
Modelling and identification of nonlinear systems	Schoukens Johan	VUB-KUL	Péceli Gabor	Technical University of Budapest	3.308.000
Metastable phase formation by ion implantation and the stabilization processes.	Langouche Guido	KUL-IMEC	Décsi István	KFKI Res. Institute for Particle and Nuclear Physi	2.930.800

Signal exchange at the plant cell interface under biotic and abiotic stress conditions	Caubergs R.J.	RUCA-VUB	Erdei László	József Attila University	1.884.200
Development of new methods for the analysis of aminoglycoside antibiotics	Hoogmartens Jos	KUL-VUB	Kovacs-Hadady Katalin	Lajos Kossuth University	4.328.000
Selection of antiplatelet and anticoagulant peptides/proteins from phage display libraries	Deckmyn Hans	KUL-VUB	Harsfalvi Johan	University of Debrecen	2.246.000
Totaal Hongarije					22.020.000
DFT based descriptions of reactivity; concepts and applications to heterogeneous systems	Geerlings Paul	VUB-KUL	Nalewajski Roman	Jagiellonian University	2.693.000
Search for the most potent and protease resistant peptides of particular insect species for eventual exploitation in pest control measures	De Loof Arnold	KUL-RUG	Konopinska Danuta	University of Wroclaw	4.197.150
Experimental and theoretical study of diffusion-cooled high-power CO ₂ laser discharges	Desoppere Eric	RUG-UIA	Sliwinski Gerard	Institute of Fluid-Flow Machinery	1.600.750
New perspectives in hydrogen bond research	Zeegers-Huyskens Thérèse	KUL-RUCA	Sobczyk Lucjan	University of Wroclaw	3.092.625
Probing the structure of quantum mechanics: new probability models for new experiments on quantum particles	Aerts Dirk	VUB-UIA	Zukowski Marek	University of Gdansk	2.197.050
Totaal Polen					13.780.575
Développement de dépôts composites du type superalliage et étude de leurs comportements électrochimiques à basses températures et tenues à l'oxydation à hautes températures	Celis Jean-Pierre	KUL-VUB	Ghali Edward	Université Laval	1.290.150
Optimisation methods for numerical simulations in fluid mechanics, with emphasis on turbomachines	Hirsch Charles	VUB-RUG	Habashi W.G.	Concordia University	1.500.000
Caractérisation de nouveaux matériaux par des techniques photothermiques diélectriques et ultrason-laser pour diverses applications	Thoen Jan	KUL-LUC	Bose Tapan K.	Université de Québec à Trois-Rivières	1.300.000
Performance Evaluation of an Urban Wastewater System under transient conditions - Implications for Design and Operation	Vansteenkiste Ghislain	RUG-VUB	Lessard Paul	Université Laval	1.330.000
Totaal Québec					5.420.150
Improved quantification of SIMS-profiles	De Schepper Luc	LUC-IMEC	Osiceanu Petre	University of Bucharest	4.496.000
Magnetic Resonance and Optical properties of point defects in crystalline materials	Schoemaker Dirk	UIA-RUG	Nistor Vasile Sergiu	Institute of Atomic Physics	4.300.000

The expression of possession. The status of Romance and Germanic within the Indo-European area	Tasmowski Liliane	UIA-KUL-RUG	Cornilescu Alexandra	University of Bucharest	2.680.140
Study of cell function in hypotonic and ischemic conditions with electrophysiological fluorescence and cell culture techniques	Van Driessche Willy	KUL-LUC	Katona Eva	Universitatea Bucuresti	4.301.500
Wavelet compression of images	Cornelis Jan	VUB-IMEC	Manolescu Anton	"Politehnica" University of Bucharest	3.766.000
Hopf algebras and (co-)galois theory	Van Oystaeyen Freddy	UIA-LUC-VUB	Nastasescu Constantin	University of Bucharest	2.650.000
Optimization of electronic devices using response surfaces constructed with the statistical interpolation method and Fokker-Planck learning machines	Van de Walle Joseph	KUL-IMEC	Profirescu Marcel	Polytechnical University Bucharest	3.176.500
Supported Transition Metal Ion Catalysts : Spectroscopic Fingerprinting and Chemometrical Analysis	Schoonheydt Robert	KUL-UIA	S. Frunza	Institute of Physics and Technology of Materials	4.500.000
Development and Implementation of Numerical Methods in Analysis and Optimal Design of Electromagnetic Devices	De Mey Gilbert	RUG-VUB	Simion Emil	Technical University of Cluj-Napoca	4.204.000
Totaal Roemenië					34.074.140
Stress tolerance and osmoresistance adaptation in yeast and plants	Thevelein Johan	KUL-VIB	Prior Bernard	University of the Orange Free State	3.000.000
Purification and characterization of natural toxins from scorpions living in southern Africa targeting ion channels in humans and insects	Tytgat Jan	KUL-LUC	Van der Walt Jurg	Potchefstroom Universiteit	3.000.000
Study of N-dynamics in intensive and extensive agriculture	Vlassak Karel	KUL-RUG	Agenbag André	University of Stellenbosch	2.800.000
An enzymatic study of B - xylanase, x-L-arabinofuranosidase and B-xylosidase enzymes produced by Saccharomyces cerevisiae strains and the evaluation of these strains for industrial applications	Iserentant Dirk	KUL-RUG	Van Zyl Willem	University of Stellenbosch	1.978.000
De vestiging van Kleinboeren in aquacultuur als deel van het Nationale Heropbouw- en Ontwikkelingsprogramma (HOP) in Zuid Afrika	Ollevier Frans	KUL-RUG	Brink Daniel	University of Stellenbosch	2.928.999
Totaal Zuid-Afrika					13.706.999

Bilaterale Wetenschappelijke en Technologische Samenwerking
Geselecteerde projecten onder de tweede oproep (1997)
Looptijd: december 1997 - december 2000

<i>Projecttitel</i>	<i>Vlaamse hoofdpromotor</i>	<i>Deelnemende Vlaamse instellingen</i>	<i>Buitenlandse hoofdpromotor</i>	<i>Deelnemende buitenlandse instelling</i>	<i>Vlaamse budget (in BEF)</i>
Giant magnetoresistance effects in multilayers and nanostructures	Bruynseraede Yvan	IMEC-KUL	Kiwi Miguel	Pontificia Universidad Catolica (Santiago), Physics	2.521.000
Neurobiology of mutant Amyloid Precursor Protein in models of Alzheimer's disease: in vitro and in the brain of transgenic mice	Van Leuven Fred	KUL-RUG	Inestrosa Nibaldo	Catholic University of Chile (Santiago), Biological Sciences	1.000.000
Totaal Chili					3.521.000
Optimization of polycapillary X-ray lenses for X-ray micro beam fluorescence and diffraction analysis	Janssens Koen	UIA-VITO	Yan Yiming	Beijing Normal University, Faculty of Sciences	2.540.205
Motion estimation in 2D and 3D images	Cornelis Jan	RUG-VUB	Xin Yang	Shanghai Jiao Tong University, Electronics and Information	2.968.000
Study of scintillating materials and readout techniques for the detection of high energy electromagnetic radiation	Tavernier Stefaan	UIA-VUB	Chen Hongfang	University of Science and Technology of China (Hefei, Anhui), Department of Modern Physics	2.950.000
The production of biopharmaceutical heterologous proteins in Streptomyces lividans	Anné Jozef	KUL-RUG	Li Yuan	Chinese Academy of Medical Sciences (Beijing), Institute of Medicinal Biotechnology	2.397.900
Rational drug design in leishmaniasis and trypanosomiasis: mechanism-based inhibitors of trypanothione biosynthesis	Haemers Achiël	UIA-VUB	Chen Ruyun	Nankai University (Tianjin), Institute of Elemento-Organic Chemistry	2.600.000
Flux confinement phenomena in nanostructured superconductors	Moshchalkov Victor	KUL-UIA	Zhao Zhong-Xian	Chinese Academy of Sciences (Beijing), Institute of Physics	2.992.940
Elemental speciation and climatic effect of biomass burning particles	Adams Freddy	RUG-UIA	Liu Xiande	National Research Centre for Environmental Analysis and Measurements (Beijing)	2.989.000
Central and peripheral effects of the natural peptide motilin and of the new class of prokinetic drugs, the motilides, in the rat	Peeters Theo	KUL-RUCA	Tang Ming	Qingdao University (Qingdao), Medical College	2.874.600
Totaal China					22.312.645
Toxicity of heavy metals in soil towards higher soil organisms: relating the biological response with soil physicochemical properties	Merckx Roeland	KUL-RUG	Bakonyi Gabor	Gödöllo University, Faculty of Agricultural Sciences	1.405.000
Apoptotic signaling through a tumor-selective	Vandenheede	KUL-RUG	Kéri Gyorgy	Semmelweis University of	4.000.000

Somatostatin analog: interference with growth factor-induced kinase cascades and ICE-like proteases	Jackie	RUG-VITO	Görgényi Miklos	Medicine, Department of Medical Chemistry	
Volatile organic compounds in the environment	Van Langenhove Herman			Jozsef Attila University (Szeged), Institute of Physical Chemistry	3.580.000
Evaluatie van de plasma-immersie ionenimplantatietechniek in combinatie met snelle uitgloeing voor ondiepe junctions in silicium	Adriaenssens Guy	IMEC-KUL	Barsony Istvan	KFKI Research Institute for Materials Science (Budapest)	3.990.000
Neural substrate of categorization of visual stimuli	Vogels Rufin	KUL-UIA	Benedek György	Albert Szent-Györgyi Medical University (Szeged)	4.500.000
Structural, cytochemical and functional studies on ecto-ATPases	Vanduffel Luc	KUL-LUC	Kittel Agnes	Institute of Experimental Medicine (Budapest), Department of Cell Biology	1.631.000
Totaal Hongarije					19.106.000
Prevalence of Escherichia coli O157:H7 in slaughter animals in Poland and Belgium and the effect of preservation methods and decontamination on survival of the bacteria in meat	De Zutter Lieven	RUG-VUB	Uradzinski Jan	Olshyn University of Agriculture and Technology, Veterinary Medicine	1.080.000
Time-resolved fluorescence of indicators for intracellular ions	Boens Noël	KUL-LUC	Kowalczyk Andrzej	Nicholas Copernicus University (Torun), Institute of Physics	4.099.860
Study of the behaviour of partly cohesive and cohesive sediments in steady and unsteady flow	Verhoeven Ronny	KUL-RUG	Parzonka Włodzimierz	University of Agriculture (Wrocław), Faculty of Land Reclamation and Environmental Engineering	3.413.000
Materials, reliability and technology transfer study of thick film sensors	De Schepper Luc	IMEC-LUC	Licznarski Benedykt	Technical University of Wrocław, Faculty of Electronics	2.080.000
Studies of nuclei far off beta-stability	Huyse Mark	KUL-RUG	Plochocki Andrzej	Warsaw University, Physics faculty	3.078.375
Radiation induced paramagnetic centres in solids: applications and microscopic characterization by EPR and ENDOR techniques	Callens Freddy	RUG-UIA	Michalik Jacek	Institute of Nuclear Chemistry and Technology (Warsaw), Department of Radiation Chemistry and Technology	2.842.075
Knowledge acquisition and intelligent distributed learning in resolving managerial issues	Schreurs Joanna	KUL-LUC	Baborski Andrzej	University of Economics, Wrocław	3.058.000
Vocabulary of the Dutch. Research of the semantic fields and pragmatic and stylistic registers	Wilmots Jozef	LUC-RUG-UFSIA	Klimaszewska Zofia	Universiteit Warschau, Katedra Filologii Germanskiej	1.712.000
Totaal Polen					21.363.310
Hybrid ferromagnetic-semiconductor structures	Peeters François	IMEC-UIA	Vasilopoulos Panagiotis	Concordia University (Montréal), Sciences	607.380
Structure-function analysis of Bacillus thuringiensis insecticidal crystal proteins: a study of native and engineered chimeric proteins	Van Kerkhove Emmy	KUL-LUC	Laprade Raynald	Université de Montréal, Faculté de Physiologie	1.500.000

Collaborative project to improve mammalian follicular oocyte maturation and preimplantation-embryo culture	Smits Johan	RUG-VUB	Miron Pierre	Université de Montréal, OBGYN	1.497.880
Characterization of new materials for supramolecular nanotechnology	De Schryver Frans	KUL-LUC	Salesse Christian	Université du Québec (Trois-Rivières), Faculté des Sciences	1.500.000
Développement de revêtements composites sur métaux légers pour améliorer la résistance à l'abrasion et au frottement	Celis Jean-Pierre	KUL-RUCA	Masounave Jacques	Ecole de Technologie Supérieure (Montréal), Génie Mécanique	1.161.070
Totaal Québec					6.266.330
In-situ formation and structural characterisation of semiconductor device materials by means of transmission electron microscopy	Van Landuyt Joseph	IMEC-RUCA	Nistor Leona Cristina	Institute of Atomic Physics (Bucharest), National Institute for Materials Physics	3.460.035
Development of an integrated chemometrical strategy towards a more profound use of complex (gas chromatographic-) Fourier Transform Infrared data sets	De Leenheer André	RUG-VUB	Praisler Mirela	University of Galati, Faculty of Letters and Sciences	2.877.500
Use of the mesoporous zeolites as host support for stereoselective catalytic reactions: from intermediates to prostaglandin-like compounds	Jacobs Pierre	KUL-VUB	Parvulescu Vasile	University of Bucharest, Faculty of Chemistry	3.980.000
Totaal Roemenië					10.317.535
Improvement of selection of tea clones and irrigation strategies for tea estates in the Northern province of South Africa by means of ecophysiological studies	Impens Ivan	RUG-UJA	Laker Michiel	University of Pretoria, Faculty of Biological and Agricultural Sciences	2.200.000
Statistical modelling for incomplete data	Janssen Paul	KUL-LUC	Swanepoel Jan	Potchefstroom University (Potchefstroom), Natural Sciences	2.506.000
Immunoregulatory properties of biolipids in tuberculosis: interaction with antigen-presenting cells and macrophages and effects on T lymphocyte reactivity	De Baetselier Patrick	RUG-VUB	Verschoor Jan	University of Pretoria, Biochemistry	3.000.000
Growth and stability of ultra thin silicide layers	Langouche Guido	IMEC-KUL	Pretorius René	National Accelerator Centre (Faure), Van de Graaff Group	2.028.720
Land use systems in the communal areas of central Eastern Cape research project	Van Ranst Eric	RUCA-RUG	Van Averbeké Wim	University of Fort Hare (Alice), Agricultural and Rural Development Research Institute	2.956.000
Comparative study of bioaccumulation and effects of metals in mussels between a temperate and subtropical region: the Scheldt estuary (Antwerpen Harbour - Flanders) and the Richards Bay Harbour (South-Africa)	Blust Ronny	RUCA-VUB	Wepener Victor	University of Zululand (KwaDlangezwa), Department of Zoology	1.721.000
Multifunctional heterogeneous catalysts for the synthesis of fine chemicals	Jacobs Pierre	KUL-VUB	O'Connor Cyril	University of Cape Town (Rondebosch), Faculty of Engineering	3.000.000
Physics of waves in dusty, solar and space plasmas	Verheest Frank	KUL-RUG	Hellberg Manfred	University of Natal (Durban), Sciences	1.700.000
Empirical research on the effects of mother tongue versus	De Corte Erik	KUL-UJA	Theron Pierre	Universiteit van die Oranje-	2.996.190

